

ZÁRÓJELENTÉS
(2009. december 1.)

a 2006/18/176.02.01 számú Átmeneti Támogatás projekt keretén belül „Natura 2000 területek fenntartási tervének elkészítése és ehhez kapcsolódó szolgáltatások elvégzése” című projekthez

1/14. sz. melléklet

Szigeti homokok (HUDI20047)
NATURA 2000 terület fenntartási terve

Készítette:

VÁTI Magyar Regionális Fejlesztési
és Urbanisztikai Nonprofit Kft.

**VÁTI Magyar Regionális Fejlesztési és
Urbanisztikai Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság**
1016 Budapest, Gellérthegy u. 30-32

Budapest, 2009. november 5.

<i>A megbízó témafelelőse:</i>	<i>Pallag Orsolya projektfelelős, vezető főtanácsos KvVM TKSZÁT Nemzeti parki és tájvédelmi Főosztály, Tájvédelmi és Ökoturisztikai Osztály</i>
<i>Az érintett nemzeti park igazgatóságok kapcsolattartói:</i>	<i>Baranyai Zsolt ökológiai referens, DINPI</i>
<i>Vállalkozó képviselője:</i>	<i>Göncz Annamária projektvezető helyettes VÁTI Nonprofit Kft.</i>
<i>Vállalkozó szakmai témafelelőse:</i>	<i>Dr. Podmaniczky László projektvezető, egyetemi docens SZIE KTI</i>
<i>Területi felelős szakértő:</i>	<i>Kenyeres Zoltán biológus, ACRIDA Bt.</i>
<i>Területi szakértők:</i>	<i>Baranyai Zsolt ökológiai referens, DINPI Dr. Tóth Sándor zoológus, magánkutató Sáringér-Kenyeres Tamás növényvédelmi szakmérnök, Pannónia Kft. Dr. Szabó Szilárd környezetvédelmi és környezetgazdálkodási szakmér- nök, egyéni vállalkozó</i>
<i>Segítséget nyújtott:</i>	<i>Bérces Sándor ökológiai referens, DINPI</i>
<i>További szakértők, tervezők:</i>	<i>Faragóné Huszár Szilvia területrendezési tervező, projektasszisztens VÁTI Nonprofit Kft. Illés István területrendezési tervező, VÁTI Nonprofit Kft. Megyesi Boldizsár kommunikációs szakértő, SZIE KTI Magyari Julianna agrárkörnyezet-gazdálkodási szakértő, SZIE KT Marticsek József agrár szakértő Schneller Krisztián területrendezési tervező, VÁTI Nonprofit Kft. Tornyánszki Éva tervező VÁTI Nonprofit Kft. Árgyelán Tímea gyakornok VÁTI Nonprofit Kft Pálincás Tamás gyakornok VÁTI Nonprofit Kft.</i>

Budapest, 2009. november hó

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETŐ	1
I. Natura 2000 fenntartási terv	3
1. A terület azonosító adatai	3
1. 1. Név	3
1. 2. Azonosító kód	3
1. 3. Kiterjedés	3
1. 4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek	3
1. 5. Érintett települések	3
1. 6. Jogi helyzet	4
1. 7. Tervezési és egyéb előírások	4
2. Veszélyeztető tényezők	5
3. Kezelési feladatok meghatározása	5
3. 1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése	5
3. 2. Kezelési javaslatok	6
3. 2. 1. Kezelési egységekre vonatkozó kezelési javaslatok	6
3. 2. 2. Élőhely-rekonstrukció és élőhely-fejlesztés	15
3. 2. 3. Fajvédelmi intézkedések	15
3. 2. 4. Kutatás, monitorozás	15
3. 2. 4. 1. Faj szintű monitorozás	15
3. 2. 4. 2. Közösség szintű monitorozás	16
3. 2. 4. 3. Élőhely szintű monitorozás	12
3. 2. 4. 4. Területkezelések hatásainak monitorozása	16
3. 3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogszabályok és a tulajdonviszonyok függvényében	17
3. 3. 1. Agrártámogatások	17
3. 3. 1. 1. Jelenlegi működő agrártámogatási rendszer	17
3. 3. 1. 2. Javasolt agrártámogatási rendszer	18
3. 3. 2. A javasolt Natura 2000 kifizetés integrálása egyéb támogatási programokkal	20
3. 4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja	21
3. 4. 1. Felhasznált kommunikációs eszközök	21
3. 4. 2. A kommunikáció címzettjei	22
3. 4. 3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel	23
II. A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció	25
1. A tervezési terület alapállapot jellemzése	26
1. 1. Környezeti adottságok	26
1. 1. 1. Éghajlati adottságok	26
1. 1. 2. Vízrajzi adottságok	21
1. 1. 3. Geológiai, geomorfológiai adottságok	26
1. 1. 4. Talajtani adottságok	27
1. 1. 5. Tájhasználat-változás	27
1. 2. Természeti adottságok	28
1. 2. 1. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek	31
1. 2. 2. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok	43
1. 2. 3. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok	46
1. 2. 4. A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok	58
1. 3. Területhasználat	71

1. 3. 1. Művelési ág szerinti megoszlás	71
1. 3. 2. Tulajdoni viszonyok	72
1. 3. 3. Területhasználat és kezelés	72
1. 3. 3. 1. Mezőgazdaság	72
1. 3. 3. 2. Erdőgazdálkodás	73
1. 3. 3. 3. Vadgazdálkodás, halászat, horgászat	82
1. 3. 3. 4. Vízgazdálkodás	83
1. 3. 3. 5. Turizmus	85
1. 3. 3. 6. Ipar	85
1. 3. 3. 7. Infrastruktúra	86
1. 3. 3. 8. Települési viszonyok, területfelhasználási konfliktusok	86
1. 3. 3. 9. Egyéb	87
2. Felhasznált irodalom	87
III. Mellékletek	88
Térképek	
1. sz. melléklet: A tervezési terület átnézeti légifotója	89
2. sz. melléklet: A tervezési terület átnézeti topográfiai térképe	90
3. sz. melléklet: A tervezési terület DTA-50 átnézeti térképe	91
4. sz. melléklet: A tervezési terület jogi oltalom alatt álló területei	92
5. sz. melléklet: A tervezési terület érintettsége az Országos Ökológia Hálózatban	93
6. sz. melléklet: A tervezési terület kiemelten és fokozottan érzékeny felszín alatti vizei	94
7. sz. melléklet: A tervezési terület talajtérképe	95
8. sz. melléklet: A tervezési terület felszínborítási térképe	96
9. sz. melléklet: A tervezési terület szántóföldi művelési alkalmassága	97
10. sz. melléklet: A tervezési terület erdőtelepítési alkalmassága	98
11. sz. melléklet: A tervezési terület környezeti érzékenysége	99
12. sz. melléklet: A tervezési terület ökotípusos földhasználati rendszere	100
13. sz. melléklet: A tervezési terület kezelési szempontból jelentős növényfajai	101
14. sz. melléklet: A tervezési terület kezelési szempontból jelentős állatfajai	102
15. sz. melléklet: A tervezési terület Á-NÉR élőhelyeinek térképe	103
16. sz. melléklet: A tervezési terület NATURA 2000 élőhelyeinek térképe	104
17. sz. melléklet: A tervezési terület kezelési egységeinek térképe	105
18. sz. melléklet: A tervezési terület AKG célprogramja	106
19. sz. melléklet: A tervezési terület erdeinek jellemző adatai	107
20. sz. melléklet: Natura 2000 területek egységes kezelési előírásai	113
21. sz. melléklet: Alkamazott kommunikációs eszközök és eredmények	125
22. sz. melléklet: Az érintett települések településszerkezeti tervei	143
23. sz. melléklet: A fenntartási terv véleményezése	145
Ábrák, táblázatok	150
Digitális melléklet	150
IV. Natura 2000 fogalomtár	151

BEVEZETŐ

A Natura 2000 területek az európai, közösségi jelentőségű ritka és veszélyeztetett fajok illetve élőhelyeik hálózata. Kijelölésük célja a fajok és élőhelyek kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fejlesztése illetve helyreállítása. A védelem céljait az Európai Unió két irányelvében határozta meg, amelyekben egyben kötelezi a tagországokat a Natura 2000 hálózat lehatárolására. 2004-re az országban 512 Natura 2000 terület, közel 20000 km² (2 millió ha) nagyságban került kijelölésre. Ezzel hazánk a pannon biogeográfiai régió tagjaként jelentős mértékben járul hozzá Európa természeti értékeihez.

A hazai Natura 2000 területek kijelölését a 275/2004.(X.8.) Kormány rendelet* határozza meg, a területek helyrajzi szám szintű kihirdetése pedig a 45/2006. (XII. 8.) KvVM rendeletben* található. (*Megj.: A hatályos jogszabályok felől kérjük minden esetben körültekintően tájékozódjon)

Az irányelvek céljainak teljesítése érdekében a tagállamok a Natura 2000 területekre fenntartási terveket készíthetnek. Ezekben többek között rögzítik a természetvédelmi célkitűzéseket és a területhasználókkal együtt kialakított kezelési előírásokat javaslatok formájában. Ezek alapját képezhetik az egyes területeken igényelhető agrár-környezetgazdálkodási kifizetéseknek, amelyek az aktuális agrár-környezetgazdálkodási jogszabályokban jelennek meg. A fenntartási terv jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.

Jelen tervezés keretében 2008-ban, uniós forrásból finanszírozott formában indul hazánkban a fenntartási tervek készítése. A tervezést végigkíséri egy új típusú, széles körű és nyílt kommunikáció, amelynek célja, hogy lehetőséget biztosítson minden érintett számára a tervezésbe való bekapcsolódásra. Ezáltal valósulhat meg a fenntartási tervek elkészítésének hármas célja:

1. Az egyes Natura 2000 területek érintettjei – földtulajdonosok, gazdálkodók és egyéb területhasználók – megismerhessék azokat a természetvédelmi értékeket, szempontokat, amelyek a terület kijelölését szükségessé tették.
2. Az érintettekkel közösen olyan gazdálkodási előírások fogalmazódjanak meg, amelyek betartásával – egyfajta önkéntes feladatvállalás formájában – a területen gazdálkodók közreműködnek a természeti értékek megőrzésében és gyarapításában. A nyílt tervezési folyamatban a különböző érdekcsoportok álláspontja tükröződjön és alakuljon ki párbeszéd a területek jó kezelése érdekében és mindez tanulságul szolgáljon majd a további Natura 2000 területek fenntartási terveinek készítésekor.
3. A területek részletes ismertetésével, javasolt kezelési, használati módokkal segítséget, iránymutatást nyújtson a gazdálkodókon kívül egyéb földhasználóknak, önkormányzatoknak, lehetséges beruházóknak, fejlesztőknek és a Natura 2000 területtel érintett lakosságnak.

A tervezés eredményeként elkészül 20 Natura 2000 terület (összesen 45000 ha) fenntartási terve és a terv megalapozó dokumentációja. A megalapozó dokumentáció a felhasználók széles körének információkat ad a biotikiai és abiotikiai értékekről, összegzi, értékeli a jelenlegi területhasználatot. A terv tartalmazza az agrár támogatási rendszerbe illeszthető, művelési ághoz köthető illetve nem köthető kezelési előírásokat, melyet a felhasználók tervek, pályázatok készítésekor, konkrét területkezelési megvalósítás során, illetve a hatósági szervek államigazgatási döntésekben tudnak felhasználni. Az ideális területkezelések végrehajtását segítő támogatási rendszerek mikéntjére vonatkozóan is javaslatokat fogalmaz meg, amiket a

különböző állami, uniós stb. támogatási rendszerek kialakítása, pályázati támogatások megítélése során tudnak figyelembe venni a döntéshozók. A terv mellett egy tájékoztató kiadvány is elkészül az érintett területhasználóknak, gazdálkodóknak, kezelő szervezeteknek. Szakmai anyagként kidolgozásra kerül a további fenntartási tervezést megalapozó tervezési és kommunikációs tapasztalatok összefoglalásával egy módszertani segédlet is.

Jelen dokumentáció a Natura 2000 terület fenntartási terv teljes – tervi és megalapozó anyag – egyeztetés utáni változata. A tervi anyagrész 2009. szeptemberében egyeztetési anyagként az országos és területi illetékességű érintett szervezeteknek, valamint gazdálkodóknak véleményezés céljából kiküldésre került. A tervek egyeztetése az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm.rend szerint történt. A megbízóval egyeztetett álláspont alapján az elfogadott észrevételek a tervben visszavezetésre kerültek.

I. Natura 2000 fenntartási terv

1 A terület azonosító adatai

1.1 Név

Szigeti homokok kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

1.2 Azonosító kód

HUDI20047

1.3 Kiterjedés

788,59 ha

1.4 A kijelölés alapjául szolgáló élőhelyek és/vagy fajok

Közösségi jelentőségű élőhelytípus	Natura 2000 kód
*Pannon homoki gyepek	6260
*Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>)	9110

* kiemelt jelentőségű

Közösségi jelentőségű növényfaj

Homoki kikerics (<i>Colchicum arenarium</i>)	2285
Homoki nőszirm (<i>Iris humilis ssp. arenaria</i>)	4098

Közösségi jelentőségű állatfaj

Magyar futrinka (<i>Carabus hungaricus</i>)	4013
Szarvas ganéjtűró (<i>Bolbelasmus unicornis</i>)	4011
Vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>)	1188

A jelölő élőhelyek és fajok a Natura 2000 területek adatlapjait (Standard Data Form 2008.) alapul véve a nemzeti park igazgatóságok 2009. évi jelentése, valamint a fenntartási tervek készítését megalapozó 2009. évi botanikai/zoológiai felméréseknek a SDF adatbázistól eltérő, illetve azt módosító eredményei alapján kerülnek feltüntetésre. Ezek ismertetése és indoklása a megalapozó dokumentáció részét képezi. A tervi munkarészben szereplő fenntartási javaslatok az új felmérések eredményein alapulnak.

1.5 Érintett települések

Tahitótfalu, Pócsmegyer, Szigetmonostor

1.6 Jogi helyzet

A Szigeti homokok (HUDI20047) jóváhagyott kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület.

1.6.1 Egyéb védettségi kategóriák

Országos jelentőségű védett természeti terület: A terület jelenleg védett/fokozottan védett területei/részterületei:

Tahitótfalu 064/1/a-b; 064/2/a-b; 065; 066/1; 066/2; 067; 068/5; 068/4; 068/3; 068/2; 068/1; 0103/18; 0103/20; 0106/a-b; 0107; 0108/5/a-b; 0110/4; 0110/15; 0110/18; 0110/17; 0133/27;

Pócsmegyer 037/3; 037/5; 038; 040/2-3; 040/4; 040; 041; 045; 046; 047; 048/1-2; 049/20; Szigetmonostor 085/1/a-b; 085/2; 086; 087; 088; 089; 090; 0103/c.

Országos Ökológiai Hálózat: A terület legnagyobb arányban magterületként (44%) és ökológia folyosóként (52%) azonosított. 4%-a Natura 2000 területnek nem tartozik az országos ökológiai hálózathoz.

1.6.2 Természetvédelmi kezelés szervei

- *Illetékes I. fokú természetvédelmi hatóság:* Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség

- *Működési területében érintett nemzeti park igazgatóság:* Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság

1.7 Tervezési és egyéb előírások

A) A tervezési területre vonatkozó tervek

- Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény
 - Pest Megye 21/2006 (IX. 08.) számú rendelettel jóváhagyott területrendezési terve
- Településrendezési tervek

- Tahitótfalu: 11/2005. (VII. 1.) számú rendelettel elfogadott Helyi Építési Szabályzat és szabályozási terv
- Pócsmegyer: 13/2006 (XII. 13.) számú rendelettel elfogadott Helyi Építési Szabályzat és szabályozási terv

B) A tervezési területre vonatkozó előírásokat tartalmazó jogszabályok

- Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet
- Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészletekről szóló 45/2006. (XII. 8.) KvVM rendelet
- A védett és a fokozottan védett növény- és állatfajokról, a fokozottan védett barlangok köréről, valamint az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős növény- és állatfajok közzétételéről szóló 13/2001. (V. 9.) KöM rendelet
- A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény erejénél fogva védett lápok jegyzékéről szóló 8005/2001. (MK 156.) KöM tájékoztató
- Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott agrárkörnyezetgazdálkodási támogatások igénybevételének részletes feltételeiről szóló 61/2009. (V. 14.) FVM rendelet
- A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény
- A vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény
- Az erdő védelméről szóló 1996. évi LIV. törvény
- A Nemzeti Vidékfejlesztési Terv alapján az Európai Unió által társfinanszírozott mezőgazdasági területek erdősítéséhez nyújtott támogatás igénybevételének részletes szabályairól szóló 132/2004. (IX.11.) FVM rendelet

- Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az agrár-erdészeti rendszerek mezőgazdasági földterületeken történő első létrehozásához nyújtandó támogatás igénybevételének részletes szabályairól szóló 46/2009.(IV. 16.) FVM rendelet

2. Veszélyeztető tényezők

A természetvédelmi prioritásokat leginkább veszélyeztető tényező a tájidegen fásszárúak (kisebb részben tájidegen lágyszárúak) gyepterületeken tapasztalható agresszív térhódítása. Az alapközet jellege miatt a jelenlévő terepmotorozás különösen jelentős veszélyeztető tényezőnek számít. A teljesen elakácosodott erdőterületek esetében veszélyeztetettségéről nem lehet beszélni, ezek esetleges átalakítása a környező értékes gyepterületek vonatkozásában számít veszélyeztető tényezőnek, melyet a beavatkozások tervezésénél és kivitelezésekor egyaránt fokozottan figyelembe kell venni. Lokálisan jelen lévő veszélyeztető tényezők: túllegeltetés, fakitermelés fragmentális vizes élőhely-komplexumban, beépítés.

I21	Akác terjedése
I26	Bálványfa terjedése
I24	Aranyvessző fajok terjedése
E42	Motocross, quad
M42	Túlzott legeltetés

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

A tervezési területen a természetes és természetközeli élőhelyek a terület méretéhez képest csak rendkívül visszaszorultan vannak jelen. A természetvédelmi szempontból kimagasló értéket jelentő nyílt és zárt homokpuszta-gyepek nagy részét is veszélyezteti a tájidegen fásszárúak élőhely-felszámolódást előidéző mértékű inváziója.

Elsődleges természetvédelmi célkitűzésként a megmaradt homokpusztagyeppek megőrzését kell megnevezni (gyepkezelés nincs, háborítatlanság biztosítása, fiatal invazív fásszárúak kézi erővel történő visszaszorítása /kiegészítve a vágásfelületek vegyszeres kezelése ecseteléssel/, fatermetű invazív fásszárúak vegyszeres kezelése lábon álló egyedek meghagyásával). Nemcsak a facsoportok (akác, bálványfa), de a homokpusztagyeppekkel érintkező, ill. azok közé ékelődő nagyobb erdőfoltok esetében is a gyepek védelmét kell prioritásként kezelni. Ennek megfelelően ezeknek az élőhelyfoltoknak (az akácosokat) – azok tájidegen volta ellenére is – egyelőre meg kell hagyni, szegélyükön kell megakadályozni az invazív fás- és lágyszárú fajok megtelepedését, tovább terjedését. A termő korú bálványfákat ezekben az állományokban is vegyszeres kezelés alkalmazásával (permetezés, törzs megfúrása, vegyszer injektálása) kell visszaszorítani. A nem homoki gyomos száraz gyepek esetében a birkával történő, élőhelyregenerációt biztosító, enyhe legeltetés látszik a legoptimálisabb fenntartó kezelésnek.

Ezek alapján:

- A területen élő védett és fokozottan védett fajok által reprezentált, hazai szinten is egyedülálló életközösség megőrzése.
- A védett növény- és állatfajok állományának, egyedszámának, populációi életképességének megőrzése, különös tekintettel a következő fajokra: homoki kikerics (*Colchicum arenarium*), homoki nőszirm (*Iris humilis ssp. arenaria*), magyar futrinka (*Carabus hungaricus*), nagy hősincér (*Cerambyx cerdo*), szarvasbogár (*Lucanus*

cervus), töviszúró gébics (*Lanius collurio*), kis őrgébics (*Lanius minor*), közönséges denevér (*Myotis myotis*), közönséges ürge (*Spermophilus citellus*).

- A természetes és természetsterű élőhelyek megőrzése, fenntartása – különös tekintettel a pannon homoki gyepekre és keményfás ligeterdőkre.

3. 2. Kezelési javaslatok

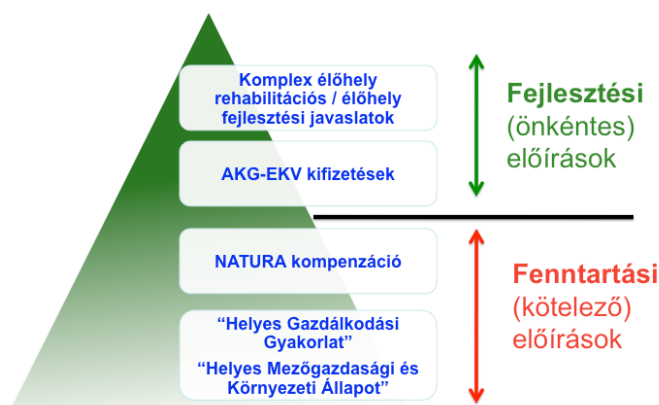
A fenntartási tervek rögzítik az adott Natura 2000 terület botanikai, zoológia értékeit, és élőhelyekre vonatkozó adatok alapján meghatározzák a természeti értékek fenntartása érdekében követendő, illetve javasolt gazdálkodási gyakorlatot. Ezeket a tervben “előírásoknak” nevezzük, és meghatározásuk – művelési ághoz kötötten – élőhelytípus (ÁNER) szinten történt.

A faj- vagy élőhelyvédelmi szempontból azonos kezelést igénylő területegységeket az egyszerűség kedvéért a terv ún. *kezelési egységként* határolja le, és jeleníti meg az 17.sz. térképmellékletben. A Natura 2000 területek egységes kódszámmal jelzett ún. „harmonizált” előírásai a 20. sz. mellékletben találhatók.

A kezelési egységekhez (élőhelyekhez/élőhelyegységekhez) rendelt előírások a következők szerint csoportosíthatók:

1. Fenntartási előírások:
 - jogszabályokban rögzített, kötelező előírások,
 - Natura kompenzációs előírások (kötelező formában)
2. Fejlesztési előírások és javaslatok
 - működő támogatási rendszerekhez (AKG-EKV) kapcsolt, önkéntes formában működő előírások
 - élőhely rehabilitációs/fejlesztési javaslatok (önkéntes formában)

Az előírások hierarchiáját az alábbi ábra szemlélteti:

Fenntartási előírások

A fenntartási előírások betartása azért szükséges, mert ezek révén biztosítható a fajok, valamint az élőhelyek fennmaradása, a területek jelenlegi állapotának a megőrzése. Ezek

- részben *jogszabályokban* („Helyes Gazdálkodási Gyakorlat”, „Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot”) rögzítettek, tehát betartásuk anyagi ellentételezés nélkül is kötelező;
- részben a Natura 2000 területekre alkalmazott *új előírások*. Ezen előírások esetében a 1698/2005 EC rendelet 38§-a alapján kompenzációs kifizetésre jogosultak a Natura 2000 területen gazdálkodók a földhasználati korlátozásból eredő jövedelemkiesés mértékéig.

Fejlesztési előírások

A fejlesztési előírások a területek természeti értékeinek a növelésére irányulnak olyan gazdálkodási formák ösztönzése mellett, melyek a fajok populációjának növekedését, valamint az élőhelyek állapotának javulását célozzák meg. Ezek

- egyrészt olyan, az agrár-környezetgazdálkodási és erdő-környezetgazdálkodási logika mentén, önkéntes vállalás alapján és kifizetés ellenében megvalósítható *új előírások*, melyeket a területi sajátosságok figyelembe vételével alakítottunk ki és amelyek a gazdálkodási módok meghatározása révén alapvetően a területek kezelésére vonatkoznak;
- másrészt komplex élőhely rehabilitációs/ élőhely fejlesztési javaslatok, melyek megvalósulása eredményeként a terület arculata jelentősen megváltozik, természeti értéksége nagymértékben nő. A célok eléréséhez beruházási, fejlesztési feladatok elvégzése szükséges, ezért ezek is csak önkéntes formában, megfelelő támogatási programok mellett valósulhatnak meg.

Az előírások és a támogatási rendszerek tervezett kapcsolatát az alábbi táblázatban foglaltuk össze:

Előírások	Támogatási forma
Fenntartási előírások	Önálló Natura 2000 kompenzáció formájában
Fejlesztési előírások	Agrár-környezetgazdálkodási, Erdő környezetvédelmi támogatásokkal integráltan
Komplex élőhely rehabilitációs, élőhely fejlesztési javaslatok	Erdősítésre vonatkozó, agrár-erdészeti, nem termelő beruházásokkal, KEOP támogatásokkal integráltan

Egyéb javaslatok

Kutatás, monitoring, területhasználat, stb.

3. 2. 1. Kezelési egységekre vonatkozó kezelési javaslatok

KE1 kezelési egység

(1) Érintett élőhelyek

1. **6260 Pannon homoki gyepek**¹ / G1 Nyílt homokpusztagyepek; H5b Homoki sztyeprétek²
2. – / OC Jellegtelen száraz- vagy félszáraz gyepek és magaskórósok
3. – / RB Puhafás pionír és jellegtelen erdők

(2) *Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok*

Fenntartási előírások

GY21	Legeltetés és kaszálás tilos, a területet kezeletlenül kell fenntartani.
GY24	A gyepek égetése csak a területileg illetékes KÖTEVIFE egyedi írásos engedélye alapján történhet.

Fejlesztési javaslatok

–

(3) *A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása*

A kiemelkedő értéket jelentő homoki gyepek biotikai értékeinek és az élőhelystruktúra megőrzésének érdekében a Kezelési Egység területén érintetlenséget kell biztosítani..

(4) *Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok*

Nincs.

(5) *Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok*

Egyes esetekben természetvédelmi értéket nem képviselő élőhelyfoltok is e kezelési egységbe kerültek, a környező élőhelyek védelme érdekében.

(6) *Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat*

Erdősítés nem támogatható.

(7) *Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat*

Fás legelő kialakítása nem támogatható.

KE2 kezelési egység

(1) *Érintett élőhelyek*

1. **6260 Pannon homoki gyepek** / G1 Nyílt homokpusztagyepek; H5b Homoki sztyeprétek
2. – / OC Jellegtelen száraz- vagy félszáraz gyepek és magaskórósok
3. – / P2c Idegenhonos cserje uralta állományok
4. – / S6 Nem őshonos fajok spontán állományai

(2) *Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok*

Fenntartási előírások (ld. még kivételek, lokális javaslatok):

GY21	Legeltetés és kaszálás tilos, a területet kezeletlenül kell fenntartani.
GY24	A gyepek égetése csak a területileg illetékes KÖTEVIFE egyedi írásos engedélye alapján történhet.
GY26	Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező.
GY27	Nem speciális növényvédőszer kijuttatás esetén inváziós fásszárúak vegyszeres

¹ Natura 2000 (közösségi jelentőségű) élőhely kódja és neve

² Á-NER élőhely kódja és neve

	írtása, a területileg illetékes KÖTEVIFE engedélye alapján lehetséges.
GY33	Gyepterületen előforduló, 1,5 méternél magasabb tájidegen faegyedeket lábon állva kell vegyszeres kezelésben részesíteni (törzs megfűrése, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a vegyszert is alkalmazó munkát a vegetációs időszak kezdetén (április-május) kell elvégezni.
GY103	Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező.

Fejlesztési javaslatok:

GY104	Erősen fertőzött foltokat sokkoló kaszálással évente legalább 3szor kezelni kell.
-------	---

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása: A tervezési területen elsődleges természetvédelmi célkitűzés a megmaradt homokpusztagyepek megőrzése. Ez legtöbb esetben a legeltetés és kaszálás tiltásával, érintetlenséggel biztosítható, jelen kezelési egység területén azonban a fiatal invazív fászfűszárúak kézi erővel történő visszaszorítása is szükséges. A kezelési egységbe tartozó inváziós állományok esetén is a gyepek védelmét tekintettük prioritásnak. Ennek megfelelően ezeknek az élőhelyfoltokat (az akácosokat) – azok tájidegen volta ellenére is – egyelőre meg kell hagyni, szegélyükön kell megakadályozni az invazív fás- és lágyszárú fajok megtelepedését, további terjedését. Szintén a gyepek védelme érdekében javasolt a 1,5 méternél magasabb tájidegen faegyedek felszámolását vegyszeres kezeléssel, lábon álló elpusztított faegyedek megtartásával végezni.

(4) *Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok*
Nincs.

(5) *Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok*

- Szigetmonostor 085/2 hrsz esetén a fenntartási előírás a következő: Legeltetés támogatható, a túllegeltetés tilos, a legeltetés során a dombhátakat és árvalányhajas gyepeket kímélni kell.
- Az indoklásban megfogalmazottak miatt több esetben természetvédelmi értéket nem képviselő élőhelyfoltok is kerültek e kezelési egységbe, a környező élőhelyek védelme érdekében.

(6) *Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat*
Erdősítés nem támogatható.

(7) *Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat*
Fás legelő telepítés nem támogatható.

KE3 kezelési egység

(1) *Érintett élőhelyek*

- 6260 Pannon homoki gyepek** / G1 Nyílt homokpusztagyepek; H5b Homoki sztyeprétek
- / OB Jellegtelen üde gyepek és magaskórósok
- / OC Jellegtelen száraz- vagy félszáraz gyepek és magaskórósok
- / P2b Galagonyás-kökényes cserjések
- / P7 Ősi fajtájú, gypes vagy erdősödő, extenzíven művelt gyümölcsösök

(2) *Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok*

Fenntartási előírások

GY05	Tápanyag utánpótlás csak a legelő állatok által elhullajtott ürülekéből származhat, trágya kijuttatása tilos.
GY16	A gazdálkodási tevékenység során a gyepfelszín maradandó károsodása tilos.
GY19	Legeltetéssel és szükség esetén tisztító kaszálással történő hasznosítás.
GY24	A gyepek égetése csak a területileg illetékes KÖTEVIFE egyedi írásos engedélye alapján történhet.
GY26	Inváziós fászfárúak mechanikus irtása kötelező.
GY34	A terület túllegeltetése tilos.
GY43	A legeltetés április 24 és október 31 között lehetséges.
GY66	Juh.
GY68	Lófélék (ló, szamár).

Fejlesztési javaslatok

GY42	A legeltetési sűrűséget a működési területében érintett NPI-gal egyeztetni szükséges.
GY46	Szakaszoló legeltetés esetén legeltetési terv készítése és egyeztetése a NPI-gal.

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

Az élőhely-struktúra megőrzése, a cserjésedés féken tartása a kezelési egység területén leginkább mérsékelt juh-legeltetést biztosítható.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Nincs.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok

A másodlagos (zömmel parlagon létrejött) foltokat a gyomfajok visszaszorítása érdekében évente 1× le kell kaszálni.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat

Erdősítés nem támogatható.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat

Fás legelő telepítés nem támogatható.

KE4 kezelési egység

(1) Érintett élőhelyek

1. – / OC Jellegtelen száraz- vagy félszáraz gyepek és magaskórósok
- 2 – / OD Lágyszárú özönfajok állományai
3. – / P2b Galagonyás-kökényes cserjések

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok

Fenntartási előírások

GY05	Tápanyag utánpótlás csak a legelő állatok által elhullajtott ürülekéből származhat, trágya kijuttatása tilos.
------	---

GY16	A gazdálkodási tevékenység során a gyepfelszín maradandó károsodása tilos.
GY19	Legeltetéssel és szükség esetén tisztító kaszálással történő hasznosítás.
GY24	A gyepek égetése csak a területileg illetékes KÖTEVIFE egyedi írásos engedélye alapján történhet.
GY26	Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező.
GY34	A terület túllegeltetése tilos.
GY65	Szarvasmarhafélék.
GY66	Juh.
GY68	Lófélék (ló, szamár).

Fejlesztési javaslatok

–

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

Hosszú ideje legeltetéssel fenntartott élőhelyek kevés biotikai értékkel. A túllegeltetést kerülő legeltetés alkalmas az élőhely fenntartására.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Nincs.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok

A lágyszárú inváziós fajokkal erősen fertőzött foltokat legalább évente 1× le kell kaszálni.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat

Erdősítés nem támogatható.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat

Fás legelő telepítés nem támogatható.

KE5 kezelési egység

(1) Érintett élőhelyek

1. – / P2b Galagonyás-kökényes cserjések
2. – / RB Puhafás pionír és jellegtelen erdők
3. – / H5b Homoki sztyeprétek (leromlott állományok)

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok

Fenntartási előírások

GY24	A gyepek égetése csak a területileg illetékes KÖTEVIFE egyedi írásos engedélye alapján történhet.
GY26	Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező.

Fejlesztési javaslatok:

GY111	Az inváziós és termőhely idegen fajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról gondoskodni kell mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédőszer kijuttatással, ezen a technológián
-------	--

	túl egyéb vegyszerhasználat tilos.
--	------------------------------------

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

Spontán erdőszülő élőhelyek, melyek átalakítása a környező élőhelyeket veszélyeztetné.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Nincs.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok

Cserjeirtást követően legeltetésük támogatható.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat

Erdősítés nem támogatható.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat

Fás legelő telepítés nem támogatható.

KE6 kezelési egység

(1) Érintett élőhelyek

1. **6260 Pannon homoki gyepek** / G1 Nyílt homokpusztagyepek; H5b Homoki sztyeprétek

2. – / OC Jellegtelen száraz- vagy félszáraz gyepek és magaskórósok

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok

Fenntartási előírások

Legeltetés esetén

GY01	Felülvetés nem megengedett.
GY03	Műtrágyázás nem megengedett.
GY05	Tápanyag utánpótlás csak a legelő állatok által elhullajtott ürületekből származhat, trágya kijuttatása tilos.
GY16	A gazdálkodási tevékenység során a gyepfelszín maradandó károsodása tilos.
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.
GY24	A gyepek égetése csak a területileg illetékes KÖTEVIFE egyedi írásos engedélye alapján történhet.
GY26	Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező.
GY34	A terület túllegeltetése tilos.
GY43	A legeltetés április 24 és október 31 között lehetséges.
GY65	Szarvasmarhafélék.
GY66	Juh.
GY68	Lófélék (ló, szamár).

Kaszálás esetén

GY01	Felülvetés nem megengedett.
GY03	Műtrágyázás nem megengedett.

GY09	Fogasolás nem megengedett.
GY10	Tárcsázás nem megengedett.
GY11	Hengerezés nem megengedett.
GY12	Gyepszellőztetés nem megengedett.
GY13	Kiszántás nem megengedett.
GY14	Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
GY16	A gazdálkodási tevékenység során a gyepfelszín maradandó károsodása tilos.
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.
GY24	A gyepek égetése csak a területileg illetékes KÖTEVIFE egyedi írásos engedélye alapján történhet.
GY26	Inváziós fászfűszárúak mechanikus irtása kötelező.
GY83	Szénát a kaszálást követően 1 hónapon belül le kell hordani a területről.
GY103	Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező.
GY105	A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül.

Fejlesztési javaslatok

Kaszálás esetén

GY77	A gyepet évente csak egyszer lehet kaszálni.
GY88	A gyepterület kaszálása, szárzúzása esetén minimum 10 cm-es fűtarló biztosítása.
GY89	5-10% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként.
GY95	A kaszálatlan területet évente más helyen kell kialakítani.

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

Homoki gyepek leromlott állományaiban a cserjésedés és az inváziós fajok visszaszorítása a legfontosabb fenntartási feladat. Ez – megfelelő alkalmazás mellett – mind legeltetéssel, mind kaszálással megvalósítható.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Nincs.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok

Nincs.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat

Erdősítés nem támogatható.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat

Fás legelő telepítés nem támogatható.

KE7 kezelési egység**(1) Érintett élőhelyek**

1. – / OB Jellegtelen üde gyepek és magaskórósok
2. – / OC Jellegtelen száraz- vagy félszáraz gyepek és magaskórósok
3. – / OD Lágyszárú özönfajok állományai
4. – / T10 Fiatal parlag és ugar

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok**Fenntartási előírások**

GY01	Felülvetés nem megengedett.
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
GY03	Műtrágyázás nem megengedett.
GY07	Szerves trágyázás nem megengedett.
GY09	Fogasolás nem megengedett.
GY10	Tárcsázás nem megengedett.
GY11	Hengerezés nem megengedett.
GY12	Gyepszellőztetés nem megengedett.
GY13	Kiszántás nem megengedett.
GY14	Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
GY16	A gazdálkodási tevékenység során a gyepfelszín maradandó károsodása tilos.
GY26	Inváziós fászfárúak mechanikus irtása kötelező.
GY83	Szénát a kaszálást követően 1 hónapon belül le kell hordani a területről.
GY103	Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező.
GY105	A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül.

Fejlesztési javaslatok

GY20	Kizárólag kaszálással történő hasznosítás.
GY88	A gyep terület kaszálása, szárzúzása esetén minimum 10 cm-es fűtarló biztosítása.
GY104	Erősen fertőzött foltokat sokkoló kaszálással évente legalább 3-szor kezelni kell.

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása: Leromlott, degradált gyepek, melyekben természetvédelmi szempontból legfontosabb feladat az inváziós lágyszárú fajok rendszeres kaszálással történő visszaszorítása.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Nincs.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok

Nincs.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat
Erdősítés nem támogatható.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat:
Fás legelő telepítés nem támogatható.

KE8 kezelési egység

(1) Érintett élőhelyek

1. **91E0 Puhafás ligeterdők, éger- és kőrisligetek, illetve láperdők** / J4 Fűz és nyárligetek
2. – / RA Őshonos fajú, elszórva álló fák csoportja vagy egyed szélességű, erdővé még nem záródott „fasorok”
3. – / RB Puhafás pionír és jellegtelen erdők
4. – / RC Keményfás jellegtelen erdők

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok
Fenntartási előírások

E08	Meghatározott erdőrészekben, ill. részterületen teljes érintetlenséget kell biztosítani (faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód, teljes korlátozás).
E20	Egyéb részleteként el nem különített, értékes élőhelyként funkcionáló tisztások, cserjés foltok, víztestek teljes védelmét, háborítatlanságát biztosítani kell.
VA03	A területen szóró, vadetető, szózó, a vegetációs időszakban erdei rakodó (erdőtörvény 9. § c) pont) létesítése tilos (EKV41)

Fejlesztési javaslatok

–

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

Érzékeny, vagy kis kiterjedésű erdőfoltok, melyeket az előfordulások, vagy a környező élőhelyek védelme érdekében érintetlenül kell hagyni.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok
Nincs.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok
Nincs.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat
Nem releváns.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat
Nem releváns.

KE9 kezelési egység

(1) Érintett élőhelyek

1. – / S1 Ültetett akácok

2. – / RB Puhafás pionír és jellegtelen erdők

(2) *Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok*

Fenntartási előírások

E64	A környező gyepterületek védelme érdekében a tájidegen fajok alkotta állományok jelenlegi területi kiterjedésükön való túlterjeszkedését meg kell gátolni. Az állomány-szegélyeken az invazív lág- és fásszárúakat továbbterjedését meg kell akadályozni (kézi cserjeirtás, szárzúzás).
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerint érintett NPI-vel egyeztetett helyszínen alakítható ki.

Fejlesztési javaslatok

E55	Az idegenhonos és tájidegen fajú állományok véghasználatát is fokozatosan, a természetes cserje és lágyszárú szint, valamint a talaj megóvása mellett kell elvégezni.
-----	---

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása: A tervezési területen elsődleges természetvédelmi célkitűzés a megmaradt homokpusztagyepek megőrzése. A kezelési egységbe tartozó akácosokat a gyepek védelme érdekében – azok tájidegen volta ellenére is – egyelőre meg kell hagyni, szegélyükön kell megakadályozni az invazív fás- és lágyszárú fajok megtelepedését, további terjedését.

(4) *Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok*
Nincs.

(5) *Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok*
Nincs.

(6) *Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat*
Nem releváns.

(7) *Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat*
Nem releváns.

KE10 kezelési egység

(1) *Érintett élőhelyek*

1. – / S1 Ültetett akácosok
2. – / S4 Ültetett erdei- és feketefenyvesek
3. – / RD Tájidegen fajokkal elegyes jellegtelen erdők és ültetvények
4. – / P8 Vágásterületek

(2) *Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok*

Fenntartási előírások

E05	Idegenhonos fajok telepítése (erdő, szabad rendelkezésű erdő, fásítás formájában) a teljes területen tilos.
-----	---

E07	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomokat és utakat az illetékes természetvédelmi hatóság, vagy nemzeti park igazgatóság egyetértésével kell kijelölni.
E36	Fakitermelés csak az illetékes természetvédelmi hatósággal, vagy nemzeti park igazgatósággal egyeztetett időszakban végezhető.
E44	Felújítás a teljes területen csak az adott tájban őshonos, és a termőhelyi viszonyoknak megfelelő fafajokkal, ill. faállománytípussal történhet.
E47	Idegenhonos fafajú faállomány mesterséges felújítása tilos.
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerint érintett NPI-vel egyeztetett helyszínen alakítható ki.

Fejlesztési javaslatok

E55	Az idegenhonos és tájidegen fafajú állományok véghasználatát is fokozatosan, a természetes cserje és lágyszárú szint, valamint a talaj megóvása mellett kell elvégezni.
-----	---

(3) *A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása* A tájidegen fafajok állományait a tervezési terület általános természetességi állapotának javítása és a környező élőhelyek védelme érdekében át kell alakítani. Az átalakítást azonban fokozatosan, drasztikus beavatkozások nélkül kell végrehajtani, annak érdekében, hogy a természetvédelmi célú kezelés ne nyisson újabb utakat az inváziós fajok terjedésének.

(4) *Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok*
Nincs.

(5) *Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok:*
Nincs.

(6) *Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat:*
Nem releváns.

(7) *Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat:*
Nem releváns.

KE11 kezelési egység

(1) Érintett élőhelyek

1. – / RC Keményfás jellegtelen vagy telepített egyéb erdők

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok

Fenntartási előírások

E05	Idegenhonos fafajok telepítése (erdő, szabad rendelkezésű erdő, fásítás formájában) a teljes területen tilos.
E20	Egyéb részleteként el nem különített, értékes élőhelyként funkcionáló tisztások, cserjés foltok, víztestek teljes védelmét, háborítatlanságát biztosítani kell.
E47	Idegenhonos fafajú faállomány mesterséges felújítása tilos.
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerint érintett NPI-vel egyeztetett helyszínen alakítható ki.

Fejlesztési javaslatok

E23	A természetes erdőtüszulás/jelölő élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása/fenntartása érdekében az előhasználatok során az alsó korona-, és a cserjeszint kialakulását elő kell segíteni, a kialakult szintek megfelelő záródását fenn kell tartani.
E24	Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban az előhasználatok során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámát (arányát) a lehetséges minimális szintre vissza kell szorítani (lehetőség szerint teljes mértékben el kell távolítani).

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

Az élőhely fenntartási javaslatok a jellegtelen erdők átalakítását célozzák természetes, vagy természetközeli állományokká, mely lehetőség teremthet a természetes életközösségek visszatelepülésének.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Nincs.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok

Nincs.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat

Nem releváns.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat

Nem releváns.

KE12 kezelési egység

(1) Érintett élőhelyek

1. – / T1 Egyéves szántóföldi kultúrák
2. – / T2 Évelő, nagyüzemi szántóföldi kultúrák
3. – / T8 Kisüzemi szőlők és gyümölcsösök
4. – / T10 Fialat parlag és ugar

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok

Fenntartási előírások

SZ10	Szántóföldön trágyaszarvas kialakítása tilos.
SZ29	5 évente legfeljebb egyszer végezhető középmező lazítás, maximum 25 cm mélységben.
SZ34	Tápanyagutánpótlást csak szerves trágyával lehet végezni.
SZ40	Fás szárú energetikai ültetvény, energiazű, kínai nád, olasz nád telepítése tilos.
SZ41	Fóliasátras és üvegházhasztermesztés tilos.
SZ46	Az időszakos- és állandó vízállások körül 3 méteres szegélyben talajművelés nem végezhető.

Fejlesztési javaslatok

–

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

A fenntartási javaslatok általános élőhelyvédelmi célokat szolgálnak.

(4) *Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok*
Nincs.

(5) *Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok*
Nincs.

(6) *Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat*
Erdősítés nem támogatható.

(7) *Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat*
Fás legelő telepítés nem támogatható.

3.2.2. Élőhely-rekonstrukció és élőhelyfejlesztés
Nincs.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

A megőrzendő fajok esetében a fenti élőhelykezelési előírások maradéktalan betartása az állományok zömének fennmaradását biztosítja. Konkrét fajvédelmi intézkedés csak néhány faj esetében tehető.

Homoki nőszirom (*Iris arenaria*)

Előfordulási helyein a legeltetés csak nagyon mérsékelten lehet jelen a taposás, rágaskár minimalizálás érdekében, ez is csak a vegetációs periódus második felében. Az *Iris arenaria* előfordulásokon június közepéig-végéig (a termésérlelés vége) a lehető legnagyobb háborítatlanságot kell biztosítani. Az állományokat rendszeresen fel kell mérni, vizsgálni kell a populáció vitalitásában mutatkozó ingadozások okát.

Gyurgyalag (*Merops apiaster*)

Aktuálisan, vagy potenciálisan költésre használt falak rendszeres karbantartása, területükön a szukcesszió lassítása, ill. megállítása.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

3.2.4.1. Faj szintű monitorozás

Fokozottan védett és Natura 2000 fajok ismert és potenciális előfordulásainak vizsgálatát évente el kell végezni, pontfedvények létrehozásával [növényeknél tő/polikormon, gerinctelen állatfajok esetében állománysúlypont középpontjának, gerinces fajoknál fészkek, rendszeres előfordulási hely (lyuk, üreg stb.) rögzítésével; állatfajoknál becsült egyedszámok megadásával.]

3.2.4.2. Közösség szintű monitorozás

– *Festucetum vaginatae* és *Potentillo arenariae*-*Festucetum pseudovinae* növény-társulások közösségi szintű vizsgálata 2 évente, NBmR protokoll szerint

- Bogár- és egyenesszárnýú közösségek monitorozása, 2 évente, a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer protokollja szerint.

3.2.4.3. Élőhely szintű monitorozás

A 2008-ban létrehozott Á-NÉR élőhely-térképet rendszeresen aktualizálni kell, 6 évente történő visszatéréssel (a Natura 2000 összefoglaló ország-jelentésekhez igazítva).

3.2.4.4. Területkezelések hatásainak monitorozása

A területen folyó kezelésekről eseménynaplót kell vezetni, azokat a Természetvédelmi Információs Rendszer megfelelő moduljában kell rögzíteni.

Legeltetett, kezeletlen és cserjeirtott száraz gyepek összehasonlító vizsgálata. Indikátor taxonok: növényzet (cönológiai felvételezés), pókok, egyenesszárnýúak, lepkék, futóbogarak.

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogszabályok és a tulajdonviszonyok függvényében

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenlegi működő agrártámogatási rendszer

Az Unió csatlakozást követően hazánk támogatási rendszere a többi tagállaméhoz harmonizáltan alakult ki. Ez vonatkozik a Natura 2000 területekre is.

SAPS – egyszerűsített területalapú támogatás

Az EMOGA Garancia részlegéből minden hasznosított mezőgazdasági terület jogosult az egységes területalapú támogatásra. A hasznosított mezőgazdasági terület hazánkban a művelt szántó és gyepterületekre vonatkozik, melyek a MePAR rendszerben támogatható területként vannak nyilvántartva. Az egységes területalapú támogatás (Single Area Payment Scheme – SAPS) feltétele a terület művelésben tartása, valamint 2009-től a Kölcsönös Megfeleltetés (KM) rendszerének betartása.

Kölcsönös Megfeleltetés

A Kölcsönös Megfeleltetés (KM) egy harmonizált jogszabályi környezetet jelent, valamint gazdálkodási alapkövetelményeket foglal magába, mely rendszer bevezetése minden tagállam számára kötelező. A KM részét képezi többek között a Natura 2000 területeken való gazdálkodás feltételeinek a betartása is. Jelenleg a 269/2007 sz. Kormány rendelet által meghatározott feltételrendszerek betartása kötelező, mely kizárólag gyepterületeken van hatályban. Ezeknek a feltételeknek a betartása nem csupán a Natura 2000 területekre járó kompenzációs támogatás folyósításának feltétele, hanem a SAPS támogatásé is.

Natura 2000 területek támogatása

A 1698/2005 EC Tanácsi rendelet 38§ alapján vidékfejlesztési forrásból kompenzációs kifizetés adható a kijelölt Natura 2000 területen gazdálkodók számára. Tekintettel arra, hogy a

269/2007 Kormány rendelet alapján jelenleg gyepterületekre vannak hatályban földhasználati korlátozások, a 38§ alapján a kijelölt Natura 2000 gyepterületek kompenzációs támogatásban részesülnek, melynek mértéke 38 Euro/ha.

Egyéb támogatások

Natura 2000 program a hazai vidékfejlesztési programozásba integráltan került beépítésre és az alábbi támogatási programokban is előnyt élveznek ezek a területek:

- Agrár-környezetgazdálkodási támogatás
- Nem termelő beruházások
- Erdő-környezetvédelmi támogatások
- 1. tengelyes támogatások

A fenntartási tervek szerepe a jelenlegi támogatási rendszerben.

Egyes vidékfejlesztési támogatások a Natura 2000 területekre vonatkozóan a fenntartási tervekhez kötötték a támogatási részvételt. A mezőgazdasági földterület első erdősítése jogcím, valamint az agrár-erdészeti rendszerek jogcím, melyek művelési ág váltással járó támogatások, csak abban az esetben engedélyezik Natura 2000 területen a támogatás igénylését, ha az a fenntartási tervvel összhangban van. A fenntartási tervek ilyen módú alkalmazása biztosítja azt, hogy az Unió pénzei megfelelően hasznosulnak, nem hatnak egymás ellen, valamint kiküszöbölik azt, hogy az Natura 2000 területeken esetlegesen éppen Unió forrásból történjen károsodás.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

Kifejezetten Natura 2000 területekre jelenleg csupán a 269/2007 kormány rendelet alapján van kompenzációs kifizetés. Az ebben a rendeletben meghatározott földhasználati előírások betartása minden Natura 2000 gyepterületen kötelező. Látható azonban, hogy jelenleg nincsen hatályban szántó, erdő, halastó művelési ágú, valamint egyéb természetvédelmi szempontból fontos élőhelyre (láprét, vizes élőhelyek stb.) kidolgozott földhasználati előírás, illetve ez alapján kompenzációs kifizetés. Ebből adódóan ezen területekre csupán az egyéb földhasználati korlátozások (nitrát területekre, védett területekre vonatkozó) vannak érvényben, speciális faj és élőhelyvédelmi intézkedések nincsenek.

A gyepterületekre vonatkozó földhasználati korlátozások olyan alapvető előírásokat fogalmaznak meg, melyek betartása minden hazai gyepterületen elengedhetetlen, a természeti értékesség fenntartása érdekében. Ez a rendelet azonban az általánosságából adódóan nem tud kezelni olyan speciális területi problémákat, melyek a Natura 2000 hálózat esetében fontosak. Ebből adódóan a fenntartási tervek egyik legnagyobb hozadéka az a területiségből eredő specialitás, mely megfelelően képes megalapozni a speciális kezelési irányokat. Ezen túlmenően a fenntartási tervek egy, a jelenleginél pontosabb, a területek igényeihez jobban igazodó támogatási rendszer megalapozását is hivatottak előkészíteni, és szakmailag megfelelően alátámasztani.

Figyelembe véve a Natura 2000 területekre meghatározott célokat, a fenntartási tervek feladata több szintű:

- a jelenlegi állapot szinten tartását célzó előírások meghatározása
- a jelenlegi állapot jobbítását célzó előírások meghatározása
- élőhely rekonstrukciós irányok meghatározása

Természetesen a fenti szempontok kifejezetten az élőhelyek számára fontos irányokat mutatják be, és a fenntartási tervnek ennél jóval többet kell magukba foglalni, például a monitoring rendszerre tett javaslatot, illetve nem lehet elfelejteni a társadalmi konszenzus kialakítását sem.

A támogatások javasolt területi rendszere

A Natura 2000 területek legkisebb tervezési egysége az élőhely, illetve az élőhely folt. Ez az egység, mely ökológiai szempontból homogén egységet képez, illetve jelölő élőhely esetén is ezek a foltok kerültek azonosításra. A jelölő növény és állatfaj esetében is élőhely szintű azonosítás történt fajvédelmi szempontból, mely állatok esetén több élőhely típust is érinthet. Mind az adatgyűjtés, mind a monitoring élőhely szinten értelmezhető.

A földhasználat esetében a területi egység az ún. *kezelési egység*, amely azokat az élőhely foltokat nevesíti, melyek egységes kezelése indokolt, illetve amely élőhelyek esetében a célok eléréséhez a földhasználati előírások nem különülnek el. A *kezelési egységek* a Natura 2000 területeket általában nagyobb tömbökbe aggregálják, azonban előfordulhat olyan élőhelyfolt is, amely két kezelési egységbe tartozik. A kezelési egység szerepe és jelentősége a földhasználati előírások területhez rendelésénél van.

A kezelési egységhez az alábbi földhasználati előírások tartoznak:

- Kötelező előírások
- Ajánlott/elvárt előírások
- Komplex élőhely rehabilitációs/ élőhely fejlesztési előírások

A területiség esetében külön figyelemmel kell lenni a jelenlegi területalapú támogatási rendszer működésére, mely a hasznosított mezőgazdasági területeket veszi alapul. Natura 2000 területek támogatása esetében éppen azok a területek lehetnek értékesek, illetve fejlesztésre javasoltak, melyek jelenleg nem minősülnek hasznosított területnek (belvizes foltok, becserjésedett gyepek, felhagyott szántó területek). Ennek az ellentétnek a feloldása alapvetően határozza meg a Natura 2000 területek fenntartásának és fejlesztésének a sikerét.

A Natura 2000 terület lehetséges támogatási szintjei

Kötelező szint

Ezek azok a javasolt előírások, amelyek betartása indokolt a terület jelenlegi állapotának megőrzése érdekében. A fő területhasználati irányok meghatározása mellett olyan előírások meghatározása célszerű, melyek betartása alapvetően meghatározza a fajokat, valamint az élőhelyek fennmaradását (pl.: gyepek művelési ág fenntartására való kötelezés, a területről vízelvezetés tiltása stb.).

A 1698/2005 EC rendelet 38§-a alapján kompenzációs kifizetésre jogosultak a Natura 2000 területen gazdálkodók a földhasználati korlátozásból eredő jövedelemkiesés, valamint többletköltség mértékéig. Ez a jogszabályi háttér a Natura 2000 hálózat alapszintű

fenntartásához szükséges. Jelenleg 269/2007 Kormány rendelet képezi a 38§ alapján jogosult kifizetés alapját.

A kötelező szint minden Natura 2000 területen gazdálkodó földhasználóra kötelező érvényű.

Önkéntes szint

A második előírás szint már a területek ermszeti értékeinek a növelésére irányul, olyan gazdálkodási formák ösztönzése mellett, melyek a fajok populációjának növekedését, valamint az élőhelyek állapotának javulását célozzák meg. Ebbe a kategóriába az agrár-környezetgazdálkodási logika mentén, önkéntes vállalás alapján, de a területi sajátosságok figyelembe vételével tervezzük az előírások meghatározását. Ebben a kategóriában kizárólag területkezelésre vonatkozó, gazdálkodási módot meghatározó előírások tartoznak.

A Natura 2000 területek értékességének növelése érdekében, speciális előírások kidolgozása mellett önkéntes programban való részvétellel lehet a gazdálkodókat ösztönözni arra, hogy a jelölő fajok és élőhelyek állapotának javításában aktívan részt vegyenek. Az önkéntes szinten már kezelni kell az egyediséget, illetve a site-on belül azonosítani kell az eltérő célokat, és az ahhoz rendelt földhasználati előírásokat.

Komplex élőhely rehabilitációs/élőhely fejlesztési előírások

A harmadik típusú előírások az önkéntes szinten belül megjelenő speciális előírások, melyek a területek vonatkozásában a legjelentősebb változást jelentik. Olyan terület-, tájhasználat-váltási, illetve élőhely rekonstrukciós, rehabilitációs prioritások, irányok tartoznak ide, melyek eredményeként a terület arculata jelentősen megváltozik, természeti értékessége nagy mértékben nő. Ebben a kategóriába inkább prioritások, elérni kívánt célok kerülnek megfogalmazásra, melyek eléréséhez beruházási, fejlesztési feladatok elvégzése szükséges.

A fenntartási tervek jelenlegi formájukban alapvetően az önkéntes szint szakmai megalapozását, site-szintű definiálását szolgálják.

3.3.2. A javasolt Natura 2000 kifizetés integrálása egyéb támogatási programokkal

Figyelembe véve a jelenleg működő támogatási rendszereket, illetve azok egymásra épülését, indokolt a Natura 2000 támogatások esetében az integrált megközelítés elvét alkalmazva több támogatás harmonizálását megcélozni. A támogatások között a jelenlegi struktúrában is fellelhető az egymásra épülés, ennek továbbfejlesztése a források hatékonyabb felhasználását eredményezheti. Az integrálás alapvető célja a kettős finanszírozás elkerülése, valamint a jogszabályi környezet, adminisztráció harmonizálása.

Az említett kategóriák mellett a jelenleg működő támogatások figyelembevételével az alábbi kapcsolódási pontok kidolgozása javasolt:

Kötelezően betartandó/tiltott előírások	Önálló Natura 2000 támogatás formájában
Ajánlott/elvárt előírások	Agrár-környezetgazdálkodási, Erdő környezetvédelmi támogatásokkal integráltan
Komplex élőhely fejlesztési előírások	Erdősítésre vonatkozó, agrár-erdészeti, nem termelő beruházásokkal, KEOP

Ennek az integrált megközelítésnek az elemei a jelenlegi vidékfejlesztési rendszerben már láthatók, hiszen például a *mezőgazdasági földterület első erdősítése* intézkedés, ami felfogható egy komplex területfejlesztési előírásnak, csak abban az esetben támogat bármilyen erdősítést, amennyiben erre vonatkozó területi prioritás a Natura 2000 fenntartási tervben meghatározásra került.

A különböző intézkedések együttes alkalmazása mellett a Natura 2000 területekre jelentős forrás biztosítható abban az esetben, ha a gazdálkodó számára a támogatási programokban való részvételnek több lehetősége is adott. Ezt azonban csak úgy lehet hatékonyan lebonyolítani ha – alkalmazva a Nyugat-európában működő példákat – akkreditált szakértők bevonásával tervezik meg a gazdálkodók a támogatások optimalizálását célzó földhasználati stratégiájukat.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

Területileg érintett földhasználók, területkezelők számbavétele, elemzése, tájékoztatása, előzetes konzultáció és egyeztetés az alábbi módon valósult meg:

Eszköz típusa	Dokumentum típusa	Időpont	Érintettek
4 félig strukturált interjú	jegyzőkönyv	2008. 11-12. hó	Gazdálkodók
félig strukturált interjú	jegyzőkönyv	2009.02.23.-2009.06.08	KDV-KÖVIZIG Pócsmegyer Önkormányzata Szigetmonostor Önkormányzata Pilisi Parkerdő Zrt. Fővárosi Vízművek Zrt. Tahitótfalu Önkormányzata Falugazdász MGSZH
Interjúval egybekötött terepbejárás	jegyzőkönyv	2009.07. hó	Természetvédelmi őr
Ötletbörze	emlékeztető	2009.07.06	Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság
Önkormányzati hirdetőtábla	önkormányzati igazolás	2009.08. hó	Szigetmonostori Önkormányzat
Egyeztetési anyag megküldése levélben	levél, tervanyag	2009.08. és 11. hó	Hivatalos szervek
Egyeztető fórum	jelenléti ív és emlékeztető	2009.08.26.	Szigetmonostor Önkormányzata Gazdálkodók Pilisi Parkerdő Zrt. Fővárosi Vízművek Zrt. Tahitótfalu Önkormányzata
Újságcikk a helyi sajtóban	újsághír	2009. 09. hó	lakosság

A széles körű kommunikációnál alkalmazott technikák az alábbiak:

Eszköz típusa	Dokumentum típusa	Időpont	Érintettek
Honlap	www.naturaterv.hu	2008. 12. hónaptól	Minden érdeklődő
Szórólap általános/területi	2000 példány a 20 mintaterületen	2009. 02. hónaptól	Összes/Területi érintettek
Nyomtatott kiadvány	6000 példány a 20 mintaterületen	2009. 11. hó	Gazdálkodók

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

A Szigeti homokok Natura 2000 terület kapcsán a kulcsérintettek Szigetmonostor, Pócsmegyer és Tahitótfalu önkormányzata, a helyi gazdálkodók, a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatósága, a Fővárosi Vízművek, valamint a Közép-Dunavölgyi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság. Kisebb mértékben érintett a Pilisi Parkerdő Zrt., valamint a települések lakossága.

Az interjúk alapján úgy tűnt, Szigetmonostor, Pócsmegyer és Tahitótfalu önkormányzata között együttműködő a kapcsolat. A Fővárosi Vízművek és az önkormányzatok között szintén gyakori és rendszeres a kapcsolattartás (a nemzeti park, és a gazdálkodók is részesei ennek bizonyos mértékig). Ennek oka azonban nem a Natura kijelölés, hanem a vízbázis védelem okán fennálló közös érintettség. Mivel a települések viszonylag kicsik, a gazdálkodók között jó a kapcsolat, amint a DINPI-vel való kapcsolat is. A PP Zrt felé a kapcsolat sokkal formálisabb, mivel az erdők lezárt területen fekszenek; mióta nincs munkatársa az erdésznek a Szentendrei-szigeten, azóta a kapcsolat tovább formalizálódott. Az érintettek között a Natura 2000 kapcsán csak kisebb konfliktusról kaptunk információt, és ez sem a Szigeti Homokok, hanem a partmenti Natura 2000 sávot érinti.

A Natura 2000 program nagyvonalakban ismert az érintettek körében, egyetlen interjúalanyunk számára sem volt újdonság. A Natura 2000 mögött meghúzódó koncepció, illetve a területkijelölések mikéntje és a védendő értékek köre is ismert, és ezek iránt az információk iránt alapvető igény él az érintettekben. A legtöbb megkérdezett a Natura 2000 programhoz közvetlen előnyt nem kapcsol, annak ellenére, hogy a Szentendrei-sziget egyik fő vonzereje a szép környezet és az érintetlen természet, amivel a kérdezettek tisztában is vannak. Általánosságban tartanak attól, hogy a program újabb megkötéseket, szabályokat jelent, amint ezt a gazdálkodók is és az önkormányzatok is megtapasztalták. További aggodalom, hogy ezt a gyepterületekre járó kompenzáció nem képes ellentételezni. A gazdálkodás során a természetvédelmi szempontokat nem mindenesetben veszik figyelembe; a túllegeltetés, az intenzív legeltetés (túllegeltetés), taposás, a nem megfelelő módszerekkel végzett cserje irtás és a területek felhagyása egyaránt természetvédelmi problémákat okoz. A másik konfliktusokozó humán tevékenység az időszakos és illegális homok-és kavics bányászat, valamint a folyópartok tisztítása, használata, a lovaglás, illegális szemétkorlátozás.

A Natura 2000 kapcsán növekvő idegenforgalomra, vagy más gazdaságilag is érezhető haszonra nem számítanak. A környezet- és természetvédelemből fakadó előnyöket a kérdezettek a védett vízbázisokhoz kapcsolják. De ennek megítélése a fentiek miatt, és mivel ezt korlátozásként élik meg az érintettek, alapvetően vegyes.

A helyi szinten érintett hatósági és területi kezelő szervekkel való egyeztetést beágyaztuk a területi kommunikációs folyamat menetébe. Az interjúk során egyeztetünk a falugazdász központtal, a vízügyi szervekkel és az erdőfelügyelővel, s amennyiben lehetőséget kaptunk rá,

személyesen is felkerestük ezeket az érintetteket. Kiemelt figyelmet kapott az interjúzás során a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóságának munkatársaival való egyeztetés: az eddigi tapasztalatok, nehézségek, és a tervezett természetvédelmi beavatkozások alapos megismerése érdekében személyes találkozóra és több órás terepi bejárásra került sor a DINPI helyi munkatársaival, továbbá június folyamán ötletbörzét is szerveztünk az Igazgatóság kollégáinak bevonásával, ahol a Natura 2000 programhoz kapcsolódó anyagi kompenzációt kiegészítő lehetséges ösztönzőkről gondolkodtunk közösen.

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

Konzultáció országos hatáskörű szervekkel

Az országos szinten érintett államigazgatási szervekkel (mezőgazdasági, erdőgazdasági és vízgazdálkodási témában) a projekt felépítésének megfelelően a projekt vezetői konzultáltak, a kapcsolattartás e szervekkel a projekt során folyamatos. A konzorcium vezetői az FVM-mel (2008.11.03. Kiss Zoltánnal), az MgSzH Erdészeti Igazgatóságával (2009.03.11. és 2009.03.23. Wisnovszky Károllyal) és a VKKI által megbízott ÖKO Zrt.-vel (2009.03.17. Rákosi Judittal) tartott egyeztetéseket.

Egyeztetés területi és helyi hatáskörű szervekkel

A fenntartási terv egyeztetési anyagát a következő területi és helyi szervek és szervezetekkel szükséges egyeztetni az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Kormányrendelet 4 §.szerint:

- területi államigazgatási szervek,
- nemzeti park igazgatóságok,
- települési önkormányzatok,
- érintett földrésztelkek tulajdonosai, vagyonkezelői, gazdasági érdekképviselői szervek,
- környezet és természetvédelmi célra alakult társadalmi szervezetek.

Az elkészült tervváltozat egyeztetése céljából az alábbi két fő egyeztetési módszert alkalmaztuk:

1. Az egyeztetés anyag digitális adathordozón (CD) postai úton való megküldése az érintetteknek (ún. „hivatalos egyeztetés”) azzal a kéréssel, hogy a tervváltozatot írásban véleményezzék megadott határidőre. Elsődleges érintett kör: területi államigazgatási szervek, nemzeti park igazgatóságok, települési önkormányzatok.
2. Az egyeztetés anyag digitális adathordozón (CD), vagy nyomtatott formában postai úton, vagy e-mailen való megküldése az érintetteknek (kérésüknek megfelelően) azzal a kéréssel, hogy a tervváltozatot a megrendezett egyeztető fórumon szóban véleményezzék. Elsődleges érintett kör: terület tulajdonosai, vagyonkezelői, gazdálkodók, civilek.

1. Hivatalos egyeztetés: 2009.08.18.- 09.15.

Megszólított véleményező	Véleményt küldött
Szigetmonostor Község Önkormányzat	
Tahitótfalu Község Önkormányzat	
Pócsmegyer Község Önkormányzat	
Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság	
Közép-magyarországi Környezetvédelmi Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség	

Közép -magyarországi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság	x
Pest Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Földművelésügyi Igazgatóság	x
Pest Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság	x
Pest Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság	x
Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Pest Megyei Kirendeltség	x
Pest Megyei Földhivatal	x
Budapesti Bányakapitányság	x
Közép-Magyarországi Regionális Közigazgatási Hivatal	x

A beérkezett véleményeket táblázatban rögzítjük, feldolgozzuk, és ezt követően a szakértői és megbízói mérlegelés alapján a tervváltozatba beépítjük.

2. Egyeztető fórum: 2009. 08.24. Szilvásvárad, Polgármesteri Hivatal

Meghívottak	Megjelentek
Szigetmonostor Önkormányzata	1 fő
Tahitótfalu Önkormányzata	1 fő
Pócsmegyer Önkormányzata	-
Gazdálkodók	6 fő
Falugazdász	1 fő
Pilisi Parkerdő Zrt.	2 fő
Fővárosi Víz üvek Zrt.	2 fő
Duna-IPoly Nemzeti Park Igazgatóság	-

Az érintett települések vezetőin kívül elsősorban helyi gazdálkodók jelentek meg. A helyiek részéről a legtöbb kérdés és javaslat a legeltetési előírásokhoz, az erózióknak kitett domboldalakon az erdősítés tiltásához, valamint az akác terjedésének megakadályozásához kötődött. Az elhangzottakat részletesen tartalmazza az elkészült jegyzőkönyv, amely a 21. számú mellékletben olvasható.

A kommunikációs tevékenység részletes beszámolóját és eszközeit a 21. sz. melléklet tartalmazza.

II. A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció

1. A tervezési terület alapállapot jellemzése

1. 1. Környezeti adottságok

1. 1. 1. Éghajlati adottságok

A tervezési terület a Vác-Pesti-Duna-völgy kistájhoz tartozik, éghajlata mérsékelt meleg, valamint a mérsékelt száraz és száraz éghajlati típus határán található. Az ariditási index (H) a területen 1,14 és 1,21 közötti értékeket mutat. A csapadék évi összege 580–620 mm közötti, a tenyészidőszaké 330–340 mm. A tervezési területen évente 33 hótakarós nap a jellemző, átlagos maximális hóvastagság 20 cm körüli. Az évi középhőmérséklet 10,5–11,0 °C. A tenyészidőszak középhőmérséklete 16,8–17,2 °C. Évente mintegy 187 napon át (ápr. 15 és okt. 19 között) a napi középhőmérséklet meghaladja a 10 °C-ot. A fagymentes időszak hossza 203–214 nap közötti. A legmelegebb nyári napok maximum hőmérsékleteinek átlaga 34,5 °C. A téli abszolút hőmérsékleti minimumok sokévi átlaga -12,0 és -13,0 °C közötti.

A napsütés évi összege 1950 óra körüli. Ebből a nyári évnegyedben nem egészen 800 órán, a téli évnegyedben mintegy 180 órán át süt a nap.

Az uralkodó szélirány általában az É-i, ÉNy-i, de a változatos domborzati viszonyok miatt helyenként a Ny-i. Az átlagos szélsebesség 2,0–2,5 m/s.

Az éghajlat a szántóföldi és kertészeti kultúráknak egyaránt kedvez.

1.1.2. Vízrajz

A tervezési terület mérsékelt száraz, ill. kifejezetten száraz vízgyűjtőnek számít, róla nem vezetnek le számottevő vízhozamokat. A területen általános a vízhiány, amit azonban a táj centrumában folyó Duna víztömege kiegyenlít. $L_f=1$ l/s.km²; $L_t=5\%$; $V_h=100$ mm/év.

A területet K-i irányból a Duna Szentendrei-ága, Ny-ról a Nagy(Váci)-Duna-ág határolja. A nagyobb esésű Váci-Duna-ág átlagosan kb. 480 m széles, míg a kisebb Szentendrei Duna-ág jóval keskenyebb. A Duna árvizei nyár elején és végén jelentkeznek, ekkor a víz szintje átlagosan 2–3 méterrel emelkedik meg, bár néha előfordul az 5 méteres szintemelkedés is. A tervezési terület állandó kisvízfolyással nem rendelkezik. A terület egyetlen állóvize, a tartalék víztározónak készült Merzsán-tó. A szigetcsúcs közelében, valamint Pócsmegyer határában szintén található további két-két kisebb – egykor víztározónak készült – mélyedés.

A talajvíz 2–4 m között általában mindenhol elérhető. Mennyisége jelentős, 5 l/s.km² körüli, néhol eléri a 7 l/s.km²-t. Ezek az értékek dunai árvízkor jelentősen megemelkednek, kisvízkor csökkennek. Ez a jelentős mennyiségű talajvíz nagyjából azonban minőségi okokból nem hasznosítható. A talajvíz kalciumban gazdag és 11-es keménységi fokozatú. A terület Budapest vízellátásának bázisához tartozik.

A felszínközeli rétegvizek mennyisége nem jelentős, 0,5 l/s.km² alatt van. A mélyebb rétegekből azonban nagy vízhozamok termelhetők ki. Az artézi kutak átlagos mélysége 100 m alatt, átlagos vízhozama 200 l/p felett van.

1.1.3. Geológia, geomorfológia

A kistáj alapját képviselő oligocén-miocén képződményeken a pleisztocén elején, esetleg a pliocén legvégén indult meg a nagy kiterjedésű dunai hordalékkúp kialakulása. Jelenleg a felszínt néhány m vastag holocén homok borítja, de az ezek alatt települt folyami kavicsos rétegsor is a folyó medrének negyed időszi eltolódása, kanyargása során halmozódott fel. Ezekhez a képződményekhez jelentősebb kavicskészlet kapcsolódik. A pleisztocén végétől a magasártéri helyzetben levő területen futóhomok-képződés ment végbe. A kistáj potenciális max. szeizmicitása 6° MS.

A tervezési terület túlnyomóan 98 m tszf-i magasságú ártéri síkság. K-en a magasabb (max. 235 m) Duna-teraszokkal jellemezhető Pesti-síksággal határos. Ny-on pedig az alacsony- és magasártér, továbbá a Duna idősebb teraszszigetei is ide tartoznak, s a határt a hegyláb felszín-peremek jelzik. Az átlagos relatív relief 3m/km². Az alacsony- és magasártér átlagosan 3, ill. 6 m-rel magasabb a Duna 0 pontjánál. Orográfiai domborzattípusát tekintve enyhén hullámos síkság. Jellegzetes felszínformák a szél által formált, Ny-ÉNy-KDK-i irányú maradékgerincek és szélbarázdák. A szélbarázdákból kifújó homok a sziget K-i részén lepelhomok formájában halmozódott fel.

1. 1. 4. Talajtani adottságok

A felső talajréteg vastagsága 1–2,7 m. Az előforduló talajtípusok közül 5 a Duna allúviumán alakult ki. A futó- és a humuszos homokok talaja vízhatás-mentes, igen gyenge termékenységű (X. és VIII. természetes termékenységű osztályba tartozó) talajtípusok. A magasabb területeken a humuszos homok mellett a rozsdabarna erdőtalaj is jellemző. A nem homokos alapkőzetten teraszos csernozjomok képződtek, amelyeket hidromorf talajképződmények közül a vályog mechanikai réti és öntéstalajok színesítenek. Utóbbiak a VI. talajminőségi kategóriába tartoznak és zömmel szántóként hasznosítják őket. A homokos-vályog fizikai féleségű nyers öntések termékenységű besorolása a VI., a homok mechanikai összetételű a VIII. talajminőségi kategória. Az ártereken öntés és réti talajok alakultak ki, az alacsony ártereken pedig lápi talajok és nyers öntéstalajok alakulnak ki.

1. 1. 5. Tájhasználat-változás

A tájhasználatot illetően az első adatok az 1650-es évekből származnak. A Szentendrei-sziget ekkor a Zichy család tulajdonában volt, területét jórészt szántók, legelők és művelésbe nem vont gyepek borították. Erdő csak a dunakeszi révtől délre eső területen volt egy kisebb foltban, és feltételezhetően a part menti területeken. A lakosok szőlőt már ekkor is műveltek a szentendrei oldalon, akik Szentendre és Dunakeszi felé révvel közlekedtek.

A II. katonai felmérésen (XIX. század eleje) már jól látható, hogy a telekosztások hatására nő a falvak területe, és az erdőterületek kiterjedése is nagyobb, ugyanakkor a szántók kiterjedése nem változik lényegesen. A sziget településein többször pusztítottak árvizek (pl. 1770, 1799, 1838, 1876 és 1895).

A településeken a fő foglalkozás a kezdetektől fogva a földművelés volt. Fő terményeik a búza, árpa, rozs, kukorica és a szőlő. A lakosság szőlőterületei és pincéi többnyire a Kis-Duna jobb partján voltak. A borral kereskedtek is, egészen az 1876-os filoxéra-vész idejéig. Ekkor a szigeten általánosan áttértek az epertermesztésre. A terményt lóvontatású kofahajókkal szállították a budai piacokra. A gyümölcsök közül főleg a szilva és az alma volt jellemző.

A XIX. század elején Surányi József udvari tanácsos üdülőtelepet hozott létre Szigetmonostoron („Surány”). Ez a terület ma teljes egészében Pócsmegyer közigazgatási területéhez tartozik, de ugyanebben az időben kezdett kialakulni a ma is Monostorhoz tartozó Horány üdülőtelep is.

1838-as nagyárvíz után megindult a sziget teljes ármentesítése, az árvízvédelmi töltések kialakítása. Ennek hatására egyre nagyobb területek vontak szántóföldi művelés alá. A XIX. század végétől a sziget fontos szerepet játszik Budapest vízellátásában. A Fővárosi Vízművek akkor kezdte kiépíteni a vízműtelepeket, a kitermelés 1899-ben indult meg. Ezek a munkálatok átfarmálták a sziget teljes parti sávját a falvakban, mind a Nagy-Duna, mind a Kis-Duna vonatkozásában.

A XX. században megnövekedett a beépítések aránya (lakó, üdülő, úthálózat), a mezőgazdaság, az intenzív vízkitermelés, a homok és a kavics kitermelése, valamint a D-i katonai gyakorlótér megváltoztatta a természetes növénytakaró, a mikroklíma, a talaj (akkumuláció, erózió) és a mikrodomborzat (erózió, feltöltődés) viszonyokat.

A szigeten a természetes vegetációt az ármentes homokterületeken homoki tölgyesek (*Populo canescens-Quercetum roboris*), gyöngyvirágos tölgyes (*Polygonato latifolii-Quercetum roboris*), a magas ártéren tölgy-szil-kóris ligeterdők (*Scillo vindobonensis-Ulmetum*), az alacsony ártéren fűz-nyár ligeterdők (*Salicion albae*) és bokorfüzesek (*Salicion triandrae*) alkothatták. A fátlan vegetációt a vízhatásnak kitett területeken feltehetően láp- és mocsárrét komplexek jellemezték kisebb foltokban. A sziget belsejében nyílt és zárt évelő homokpusztagyeppek (*Festucion vaginatae*) mozaikjai váltakoztak az erdőkkel.

Az eredeti vegetáció az évszázados emberi hatásra jelentősen átalakult. A szigeten az eredeti erdőssztyep-vegetáció maradványainak területi részesedése nem éri el az 1%-ot. A szigeten ma főként akác (*Robinia pseudo-acacia*), erdei és fekete fenyő (*Pinus sylvestris*, *Pinus nigra*) ültetvények találhatók, az ártéren nemesnyarasokkal (*Populus spp.*) kiegészülve. A gyepek helyén szántók, egykori zártkertek, felhagyott szőlők és gyümölcsösök vannak.

Zsolt (1943) cikkében vegetációtérképet közöl a Szentendrei-sziget déli részéről. Ez tájhasználati szempontból is igen tanulságos, hiszen már ezen jól láthatók a Szentendrei-rév és a Horányi csárda között telepített nagy akácok, melyek ma is jelentős problémát okoznak a terület megőrzése, fenntartása során.

1.2. Természeti adottságok

Az alábbi élőhelylista eltér a Natura adatbázisban és a TIR adatbázisában foglaltaktól. Az 9110 „Euro-szibériai erdőssztyep-tölgyesek” előfordulását a célzott élőhely-térképezési munka nem erősítette meg.

A tervezési terület élőhelyeinek megoszlása közösségi jelentőségű élőhelyek szerint

Közösségi jelentőségű élőhely (Natura 2000)		Terület	Terület aránya
Kód	Név	(ha)	(%)
6260	Pannon homoki gyepek	162,4789	19,81
91E0	Puhafás ligeterdők, éger- és kőrisligetek, illetve láperdők	8,6952	1,06

A tervezési terület élőhelyeinek megoszlása Á-NÉR élőhelyek szerint

Nem közösségi jelentőségű élőhely (Á-NÉR)		Terület	Terület aránya
Kód	Név	(ha)	(%)
BA	Csatornák, szabályozott patakok, mesterséges tavak parti zónájában és közvetlen partközeli	0,3285	0,04

	víztestében kialakult fragmentális mocsarak és kisebb hínarasok		
G1	Nyílt homokpusztagyepek	85,8812	10,47
H5b	Homoki sztyeprétek	77,1634	9,41
J4	Fűz-nyár ártéri erdők	8,6952	1,06
OB	Jellegtelen üde gyepek és magaskórósok	21,3157	2,60
OC	Jellegtelen száraz- vagy félszáraz gyepek és magaskórósok	63,8085	7,78
OD	Lágyszárú özönfajok állományai	5,427	0,66
P2b	Galagonyás-kökényes-borókás cserjések	7,3532	0,90
P2c	Idegenhonos cserje vagy japánkeserűfű uralta állományok	0,9323	0,11
P7	Ősi fajtájú, gyepes vagy erdősödő, extenzíven művelt gyümölcsösök	3,8659	0,47
P8	Vágásterületek	1,9445	0,24
RA	Őshonos fajú, elszórva álló fák csoportja vagy egy egyed szélességű, erdővé még nem záródott "fasorok"	3,3487	0,41
RB	Puhafás pionír és jellegtelen erdők	20,2857	2,47
RC	Keményfás jellegtelen vagy telepített egyéb erdők	119,821	14,61
RD	Tájdísz fafajokkal elegyes jellegtelen erdők és ültetvények	37,7129	4,60
S1	Ültetett akácok	244,2818	29,79
S4	Ültetett erdei- és feketefenyvesek	67,0017	8,17
S6	Nem őshonos fafajok spontán állományai	4,9142	0,60
S7	Nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok és fasorok	4,6014	0,56
T1	Egyéves, nagyüzemi szántóföldi kultúrák	23,3064	2,84
T2	Évelő, nagyüzemi szántóföldi kultúrák	9,008	1,10
T8	Kisüzemi szőlők és gyümölcsösök	0,2628	0,03
T10	Fiatal parlag és ugar	7,5316	0,92
U4	Telephelyek, roncssterületek, hulladéklerakók	1,6357	0,20
U7	Homok-, agyag-, tőzeg és kavicsbányák, digó- és kubikgödrök, mesterséges löszfalak,	0,9748	0,12
U10	Tanyák, családi gazdaságok	3,9344	0,48

Az élőhelyek rendszerezésének megfeleltetése

Közösségi jelentőségű élőhely (Natura 2000)		Közösségi és nem közösségi jelentőségű élőhely (Á-NER)	
Kód	Név	Kód	Név
6260	Pannon homoki gyepek	G1	Nyílt homokpusztagyepek
		H5b	Homoki sztyeprétek
91E0	Puhafás ligeterdők, éger- és kőrisligetek, illetve láperdők	J4	Fűz-nyár ártéri erdők
	-	BA	Csatornák, szabályozott patakok, mesterséges tavak parti zónájában és közvetlen partközeli víztestében kialakult fragmentális mocsarak és

			kisebb hínarasok
	-	OB	Jellegtelen üde gyepek és magaskórósok
	-	OC	Jellegtelen száraz- vagy félszáraz gyepek és magaskórósok
	-	OD	Lágyszárú özönfajok állományai
	-	P2b	Galagonyás-kökényes-borókás cserjések
	-	P2c	Idegenhonos cserje vagy japánkeserűfű uralta állományok
	-	P7	Ósi fajtájú, gyepes vagy erdőződő, extenzíven művelt gyümölcsösök
	-	P8	Vágásterületek
	-	RA	Őshonos fajú, elszórva álló fák csoportja vagy egy egyed szélességű, erdővé még nem záródott "fasorok"
	-	RB	Puhafás pionír és jellegtelen erdők
	-	RC	Keményfás jellegtelen vagy telepített egyéb erdők
	-	RD	Tájidegen fajokkal elegyes jellegtelen erdők és ültetvények
	-	S1	Ültetett akácok
	-	S4	Ültetett erdei- és feketefenyvesek
	-	S6	Nem őshonos fajok spontán állományai
	-	S7	Nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok és fasorok
	-	T1	Egyéves, nagyüzemi szántóföldi kultúrák
	-	T2	Évelő, nagyüzemi szántóföldi kultúrák
	-	T8	Kisüzemi szőlők és gyümölcsösök
	-	T10	Fiatal parlag és ugar
	-	U4	Telephelyek, roncssterületek, hulladéklerakók
	-	U7	Homok-, agyag-, tőzeg és kavicsbányák, dígó- és kubikgödrök, mesterséges löszfalak,
	-	U10	Tanyák, családi gazdaságok

1.2.1 A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek

I)

Élőhely neve/kódja:	Pannon homoki gyepek
Élőhely kódja:	6260
Élőhely előfordulásai a területen:	15. és 16. sz. melléklet
Élőhely területi aránya:	19,81 % (a terület teljes területéhez viszonyítva)
Élőhely kiterjedése a területen:	162,4789 ha
Élőhely jellemzése:	Nyílt homokpusztagyep Élőhely típus A-NER kódja: G1 A tervezési terület természetes vegetációjának fontos élőhelyei. Az évelő nyílt gyepek (G1) nem különböznek el élesen, a zárt homoki sztyeprétektől (H5b) (mint pl. Duna-Tisza-köze), hanem ezekkel egymásba nyúló mozaikot alkotnak. Összevont típusok, társulások: <i>Festucetum vaginatae</i> Rapaics ex Soó 1929 em. Borhidi 1996 [<i>Festucetum vaginatae</i> „<i>danubiale</i>” (Stipa-s, Fumana-s faciesek a legjellemzőbbek)]. A társulás legtöbb és legnagyobb kiterjedésű állománya a Duna-Tisza-közén jellemző, de igen értékesek és tipikusak a Szentendrei-szigeten és Vácrátót környékén fennmaradt állományok is. A társulásra általában jellemző gyakori fajok (<i>Festuca vaginata</i>, <i>Stipa borystenica</i>, <i>Carex liparicarpos</i>, <i>Euphorbia seguieriana</i>, <i>Fumana procumbens</i>, <i>Artemisia campestris</i>, <i>Kochia laniflora</i>) mellett a <i>Festucetum vaginatae</i> szentendrei-szigeti állományaiban sem hiányoznak az asszociáció különleges növényföldrajzi és természetvédelmi jelentőséggel bíró fajai, ilyen pl. az <i>Alkanna tinctoria</i>, <i>Achillea ochroleuca</i>, <i>Colchicum arenarium</i>, <i>Dianthus serotinus</i>, <i>Ephedra distachya</i>, <i>Gypsophila fastigiata</i> ssp. <i>arenaria</i>. Egy részük az alföldi homokpuszták és sziklagyepjeink közös fajai (pl. <i>Allium moschatum</i>, <i>Alyssum montanum</i>, <i>Iris humilis</i> subsp. <i>arenaria</i>, <i>Onosma arenarium</i>) különösen jelentősek a középhegységi sziklagyep és az alföldi homokpuszták közti vegetáció-fejlődéstörténeti szempontból. Ma igazi nyílt gyepeket a bányászott felszíneken és a katonai gyakorlótér környékén találunk. A gyepekben a parlagfű és a betyarkóró nagyon terjed (selyemkóró és aranyvessző kevésbé), elsősorban az emberi bolygatásnak kitett helyeken (pl. egykori katonai gyakorlótér környéke). Az invazív fajok közül a bálványfa terjed. Homoki sztyeprétek Élőhely típus kódja: H5b Legalább két típusa különíthető el: a természetesebb (DO4-5) <i>Stypa borystenica</i> és a degradáltabb (DO3-4) <i>Stipa capillata</i> dominálta foltok. Az első változatban gyakoriak az évelő nyílt gyepek (G1) fajai is. A homoki legelőhöz sorolt típusai a degradáltságuk (gyomosságuk) folytán többször OC kategóriába kerülnek. Összevont típusok, társulások: <i>Astragalo austriaci-Festucetum sulcatae</i> Soó 1957 [<i>Astragalo austriacae</i> – <i>Festucetum rupicolae</i>]; <i>Potentillo arenariae-Festucetum pseudovinae</i> Soó (1938) 1940 [<i>Potentillo arenariae</i> – <i>Festucetum pseudovinae</i>]. A homoki sztyeprét az alföldi homoki erdősztyep 80-90 %-os záródást mutató gyeptársulása, a <i>Festuca pseudovina</i> dominálta gyepek, legeltetés folytán elszegényedett, kissé átalakult fajkészletű származéka. Mindkét zártabb típus sok kapcsolatot mutat a nyílt homokpusztagyeppekkel, ugyanis a <i>Festucetum vaginatae</i> számos jellemző faja e zártabb állományokban is hosszú ideig képes fennmaradni, igaz kisebb tömegben (pl. <i>Festuca vaginata</i>, <i>Carex liparicarpos</i>, <i>Stipa borystenica</i>,.). A gyepek domináns pázsitfűvei a <i>Festuca rupicola</i>, <i>Chrysopogon gryllus</i>, <i>Stipa capillata</i> erősebben degradált állományokban a <i>Batrachium ischaenum</i>. A homoki sztyeprétek kizárólagos jellemző fajai nemigen vannak (~<i>Astragalus excapus</i>), a gyepek zömmel a löszös, löszös-homokon kialakult sztyeprétekkel és középhegységi lejtősztyepekkel és szekunder száraz gyepekkel mutat kapcsolatot (<i>Adonis vernalis</i>, <i>Astragalus onobrychis</i>, <i>Dianthus pontederiae</i>, <i>Filipendula vulgaris</i>, <i>Jurinea mollis</i>, <i>Potentilla arenaria</i>, <i>Pulsatilla pratensis</i> subsp. <i>nigricans</i>, <i>Salvia pratensis</i>, <i>Teucrium chamaedrys</i>). Az élőhely természetesebb állományai ellenállnak a cserjésedésnek. Az állományok jó része túlleltetésből adódóan degradált. A felhagyott legelőkön a <i>Solidago</i> inváziója figyelhető meg.
Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:	D02 – Erősen leromlott / gyengén regenerálódott állapot; D03 – Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot; D04 – „Jónak nevezett”, „természetközeli” / „jól” regenerálódott állapot; D05 – Természetes állapot
Élőhely veszélyeztetettsége:	Nagy mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	I21 – Akác terjedése; I26 – Bálványfa terjedése; I24– Aranyvessző fajok terjedése; E42 – Motocross, quad; M42 – Túlzott legeltetés

II)

Élőhely neve/kódja:	Puhafás ligeterdők, éger- és kőrísligetek, illetve láperdők
Élőhely kódja:	91E0
Élőhely előfordulásai a területen:	15. és 16. sz. melléklet
Élőhely területi aránya:	1,06 % (a terület teljes területéhez viszonyítva)
Élőhely kiterjedése a területen:	8,6952 ha
Élőhely jellemzése:	Fűz és nyárligetek Élőhely típus kódja: J4 A Szentendrei-szigetet eredetileg széles sávban kísérő puhafa-ligetek mára már többnyire csak az árvízvédelmi töltéseken kívül, a hullámtéri keskeny sávban és a kisebb szigeteken találhatók meg. Az eredeti szerkezet, a ligetes, többszintű állománykép alig látszik, de az egykori medermaradványokban még idős <i>Salix alba</i>, és <i>Populus</i> spp. egyedeket találunk. Az inváziós fajok ezekben az állományokban is megjelentek: <i>Acer negundo</i>, <i>Amorpha fruticosa</i>, <i>Impatiens parviflora</i>, <i>Impatiens glandulifera</i>, <i>Aster lanceolatus</i> sl., <i>Solidago gigantea</i>, <i>Solidago canadensis</i>, <i>Vitis</i> spp. Összevont típusok, társulások: <i>Leucojo aestivi-Salicetum albae</i> Kevey in Borhidi et Kevey 1996 [<i>Leucojo aestivi</i> – <i>Salicetum albae</i>]. A lombkoronaszintben jellemző fafok: <i>Salix alba</i>, <i>Populus alba</i>, <i>Populus</i> × <i>canescens</i>, <i>Populus nigra</i>, <i>Populus</i> × <i>euramericana</i>, <i>Acer negundo</i>. A cserjeszint jellemző fajai: <i>Acer negundo</i>, <i>Acer campestre</i>, <i>Amorpha fruticosa</i>, <i>Clematis vitalba</i>, <i>Cornus sanguinea</i>, <i>Crataegus monogyna</i>, <i>Hedera helix</i>, <i>Humulus lupulus</i>, <i>Rubus caesius</i>, <i>Viburnum opulus</i>. A gyepszint általános elemei: <i>Agrostis stolonifera</i>, <i>Althaea officinalis</i>, <i>Angelica sylvestris</i>, <i>Anthriscus cerefolium</i>, <i>Dactylis glomerata</i>, <i>Calystegia sepium</i>, <i>Carex</i> sp., <i>Conyza canadensis</i>, <i>Galium aparine</i>, <i>Glechoma hederacea</i>, <i>Iris pseudacorus</i>, <i>Erigeron annuus</i>, <i>Lysimachia nummularia</i>, <i>Phalaroides arundinacea</i>, <i>Phragmites australis</i>, <i>Plantago major</i>, <i>Poa annua</i>, <i>Ranunculus repens</i>, <i>Rumex hydrolapathum</i>, <i>Solanum dulcamara</i>, <i>Stachys palustris</i>, <i>Symphitum officinale</i>, <i>Taraxacum officinale</i>, <i>Urtica dioica</i>, a Dunamenti ligeterdőkben, erdőszéleken jellemző ritkább gyom az <i>Artemisia annua</i>. Figyelemre méltó, értékes fajok: <i>Scilla vindobonensis</i>, <i>Leucojum aestivum</i>, <i>Clematis integrifolia</i>, <i>Thalictrum flavum</i>. Az élőhelytípus számos előfordulásán az inváziós lágyszárúak és liánok a természetes felújulást gátolhatják, ez elsősorban a fakidölések során kialakuló napfényes lélekben jellemző.
Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:	D04 – „Jónak nevezett”, „természetközeli” / „jól” regenerálódott állapot
Élőhely veszélyeztetettsége:	Nagy mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	I20 – Invázió növényfaj terjedése (általánosan)

A tervezési területen előforduló egyéb kezelési szempontból fontos nem közösségi jelentőségű élőhelyek

1)

Jellegtelen száraz- vagy félszáraz gyepek és magaskórósok

Á-NÉR2007 kód: OC

Többnyire homoki sztyeprétek helyén kialakult élőhely jellegtelensége a karakterfajok eltűnésében, gyomfajok megjelenésében nyilvánul meg. A tervezési területen főképp kisebb részben regenerálódó egykori szántók, szőlők helyén van jelen a típus, nagyobb részt a homoki sztyeprétek múltbeli, ill. jelenkori túllegeltetésének eredményeként. Néhol, korábbi bolygatások (pl. fakivágás) helyszínén monodomináns *Calamagrostis*-foltok alakultak ki, több száz m²-nyi borítással.

Összevont típusok, társulások: –

Élőhely típusban jellemző fajok: *Calamagrostis epigeios*, *Elymus repens*, *Ononis spinosa*, *Achillea millefolium*.

Indifferens szárazságtűrők (*Cynodon*, *Agropyron*, *Calamagrostis*) és szúrós fajok (*Ononis*, *Carduus*). A Széles-mezőn (Tahitótfalu) található legelőterületen a *Pulsatilla pratensis* subsp. *nigricans* legerősebb populációja alakult ki a szigeten. (megj. a *Colchicum arenarium* viszont – mérgező volta ellenére – hamar eltűnik a gyeptől.)

Élőhely területi aránya: **7,78 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **63,8085 ha**

2)

Jellegtelen üde gyepek és magaskórósok

Á-NÉR2007 kód: OB

Jellegtelen üde rétek az ártéren, ma már a mentett oldalon, de alacsony térszínen fordulnak elő. A térképezett területeken nem jellemző, mindössze egy nagyobb cserjésedő folt a Kecskesziget (Tahitótfalu) mellett, és egy kisebb legeltetett-kaszált folt Horánytól D-re, egy lovastanya mellett található.

Összevont típusok, társulások: –

Élőhely típusban jellemző fajok: *Cirsium arvense*, *Potentilla anserina*, *Rorippa sylvestris*

Generalista fűfajok jellemzik. A *Sanguisorba officinalis* megjelenése (megmaradása) lápréti jellegre utal. A réten tömeges a *Colchicum autumnale*. (megj. a Seregélyes-féle felmérés még *Ophioglossum vulgatum* előfordulást említ a Kecskesziget mellett, a faj azonban az utolsó években már nem került elő, a helyén *Amorpha*-bozót található.) *Solidago* és *Amorpha* terjedése szempontjából kritikus élőhely.

Élőhely területi aránya: **2,60 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **21,3157 ha**

3)

Lágyszárú özönfajok állományai

Á-NÉR2007 kód: OD

A *Solidago gigantea* által előzőnlött állományok szerepelnek a térképen. Az élőhely-foltok többsége felhagyott szántón (parlagon), kisebb része (egykori) legelőn jellemző (hibrid kategória: H5b, G1, T10). Több más inváziós lágyszárú faj (*Oenothera*, *Conyza*, *Ambrosia*, *Asclepias*) is jelen van a területen, ezeknél azonban az alapkategória (valamilyen szárazgyep) felismerhető, vagy kicsi az előzőnlött terület nagysága.

Összevont típusok, társulások: –

Élőhely típusban jellemző fajok: *Solidago gigantea*

Élőhely területi aránya: **0,66 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **5,427 ha**

4)

Galagonyás-kőkényes cserjések

Á-NÉR2007 kód: **P2b**

A területen a cserjésedés elsősorban a felhagyott legelőkön megfigyelhető lassú folyamat. A közösségi jelentőségű borókás altípust (amely korábban, a kiterjedtebb legeltetés időszakában fordult elő a területen, elsősorban Pócsmegyer környékén) mára már elnyelte az akác és a nyár. Az élőhely potenciális növényzete a galagonyás, évszázados léptékben a homoki tölgyes.

Összevont típusok, társulások:

Pruno spinosae-Crataegetum

Élőhely típusban jellemző fajok: *Crataegus monogyna*, *Prunus spinosa*, *Rosa canina*, *Cornus sanguinea*, *Rhamnus catharticus*

Élőhely területi aránya: **0,90 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **7,3532 ha**

5)

Idegenhonos cserje uralta állományok

Á-NÉR2007 kód: **P2c**

Egyetlen *Amorpha fruticosa* uralta élőhelyfolt került térképezésre 2008-ban. Az 1990-es években a Seregélyes-féle felmérés a „láprét-mocsárrét komplexben” még *Ophioglossum vulgatum*-ot és *Clematis integrifolia*-t mutatott ki.

Összevont típusok, társulások: –

Élőhely típusban jellemző fajok: *Amorpha fruticosa*

Élőhely területi aránya: **0,11 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **0,9323 ha**

6)

Ósi fajtájú, gyepes vagy erdősődő, extenzíven művelt gyümölcsösök

Á-NÉR2007 kód: **P7**

Az élőhely két élőhelyfolton fordul elő a tervezési terület déli részterületén. Viszonylag fiatal ártéri dió ültetvény. A jellegtelen szárazgyep, sztyepréti fajokkal. A terület osztatlan közös tulajdonban van, így státusza várhatóan tartós.

Összevont típusok, társulások:–

Élőhely típusban jellemző fajok: *Juglans regia*

Élőhely területi aránya: **0,47 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **3,8659 ha**

7)

Óshonos fajú, elszórva álló fák csoportja vagy egyed szélességű, erdővé még nem záródott „fasorok”

Á-NÉR2007 kód: **RA**

Többnyire s szárazgyepekben (H5b, OC) kialakuló spontán ligetek, esetleg hagyásfák a legelőn. Jellemzően idős fák alkotják.

Á-NÉR leírás kritikája: –

Összevont típusok, társulások:

Élőhely típusban jellemző fajok: *Populus × canescens*, *Populus alba*, *Populus × euramericana*, *Salix alba*, *Robinia pseudo-acacia* (nem jellemző)

Élőhely területi aránya: **0,41 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **3,3487 ha**

8)

Puhafás pionír és jellegtelen erdők

Á-NÉR2007 kód: **RB**

Megkülönböztetésük olykor nehéz az előző, szintén spontán kialakuló, de még (?) ligetes, erdővé nem záródó kategóriától (RA). Területükön a potenciális növényzet a puhafaliget. Nagyobb állománya a Kecse-sziget mellett található, mely közvetlenül érintkezik a feltöltődött meder puhafaligetével (J4). Megfelelő műveléssel természetessége növelhető. Komoly veszélyeztető tényező viszont az invazív fajok magas részesedése az aljnövényzetben (*Solidago*, *Impatiens glandulifera*). Letermelt hazai nyárasok helyén az akác térhódítása figyelhető meg a vágásterületeken.

Összevont típusok, társulások:

Élőhely típusban jellemző fajok: *Salix alba* (kevéssé), *Populus alba*, *Populus × euramericana*, *Populus nigra* (?)

Élőhely területi aránya: **2,47 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **20,2857 ha**

9)

Keményfás jellegtelen erdők

Á-NÉR2007 kód: **RC**

Homoki tölgyesek, ill. feltehetően keményfaligetek (alacsonyabb térszínen) helyén létrehozott jellegtelen, tölgyek és magas kőris uralta szegényes lágyszárú szintű állományok. Jelentős az inváziós fajok aránya, amelyek azonban szintén telepítettek (akác, osterfa). Cserjeszintje gazdag, a lombkoronaszintben gyakori a csúcsszáradás (akác, tölgy).

Összevont típusok, társulások:

Élőhely típusban jellemző fajok: *Quercus robur*, *Quercus cerris*, *Fraxinus excelsior*, *Robinia pseudo-acacia*, *Celtis occidentalis*, (*Pinus nigra*), *Polygonatum latifolium*, *Lithospermum purpureo-coeruleum*, *Convallaria majalis*, *Brachypodium sylvaticum*

Élőhely területi aránya: **14,61 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **119,821 ha**

10)

Tájjidegen fajokkal elegyes jellegtelen erdők és ültetvények

Á-NÉR2007 kód: **RD**

A szigeten azok az élőhelyfoltok kerültek ebbe a kategóriába, ahol az eredeti tölgyesben az akác már túlsúlyba jutott (50–75%). Ezek valószínűleg az akác sarjzattatásával létrejött állományok. A gyepszint már jellegtelen, indifferens (*Dactylis*, *Agropyron*), ill. az akácosokra jellemző fajok (*Bromus*-ok) dominálnak benne.

Összevont típusok, társulások:

Élőhely típusban jellemző fajok: *Dactylis glomerata*, *Agropyron repens*

Élőhely területi aránya: **4,60 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **37,7129 ha**

11)

Ültetett akácosok

Á-NÉR2007 kód: **S1**

A Szentendre-sziget legkiterjedtebb fás vegetáció-típusa Jellegtelen, természetvédelmi szempontból értéktelen állományok. Sajnos az akácot nemcsak a tölgyesek helyén, hanem a

homoki sztyepréteken (H5b) is telepítették. Többségük viszonylag fiatal (5–15) éves ültet-
ültetvény.

Összevont típusok, társulások:

Élőhely típusban jellemző fajok: *Robinia pseudo-acacia*, *Polygonatum latifolium*

Élőhely területi aránya: **29,79 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **244,2818 ha**

12)

Ültetett erdei- és feketefenyvesek

Á-NÉR2007 kód: **S4**

A térképezett területen kevésbé jellemzők tiszta állományaik, de a tölgyesekben sokfelé
elegyítették. A zárt erdők tisztásain még sokfelé megmaradt az eredeti homokpusztagyep
fajkészlete.

Összevont típusok, társulások:

Élőhely típusban jellemző fajok: *Pinus sylvestris*, *Populus x canescens*

Élőhely területi aránya: **8,17 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **67,0017 ha**

13)

Nem őshonos fafajok spontán állományai

Á-NÉR2007 kód: **S6**

A gyepekben terjedő *Ailanthus altissima* (jellemző) és *Elaeagnus angustifolia* (kevésbé
elterjedt) állományok kerültek térképezésre. A Kecse-sziget mellett (Tahitótfalu)
vágásterületen (és bent az erdőben is) az *Acer negundo* terjed néhány foltban.

Összevont típusok, társulások:

Élőhely típusban jellemző fajok: *Acer negundo*, *Ailanthus altissima*, *Elaeagnus angustifolia*

Élőhely területi aránya: **0,60 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **4,9142 ha**

14)

Nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok és fasorok

Á-NÉR2007 kód: **S7**

Igen vegyes eredetű élőhelyek gyűjtőkategóriája. Utak és töltések mentén, legelőkön
kialakított fásítások. A szigeten területi kiterjedésük nem jelentős.

Összevont típusok, társulások:

Élőhely típusban jellemző fajok: *Populus nigra 'Italica'*, *Populus x euramericana*, *Gleditsia*
triacanthos, *Robinia pseudo-acacia*, *Acer negundo*

Élőhely területi aránya: **0,56 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **4,6014 ha**

15)

Egyéves, nagyüzemi szántóföldi kultúrák

Á-NÉR2007 kód: **T1**

A térképezett területen területi arányuk nem nagy. Gépesített művelési jellemzi, de a
vegyszerezés az ivóvízbázisok közelsége miatt, lehet, hogy korlátozott. A szántók elég
gyomosak, a tarlókon rengeteg a parlagfű. A szántó művelési ágba sorolt helyrajzi számok
egy részét nem művelik, ezek vagy parlag (T10), vagy jellegtelen szárazgyep (OC), ill.
inváziós állomány (OD) minősítést kaptak. A T6-tól való megkülönböztetése nem mindig
egyértelmű.

Összevont típusok, társulások:

Élőhely típusban jellemző fajok: *Zea mays*, *Triticum aestivum*, *Brassica napus*
Élőhely területi aránya: **2,84 %**
Élőhely kiterjedése a területen: **23,3064 ha**

16)

Évelő, nagyüzemi szántóföldi kultúrák

Á-NÉR2007 kód: **T2**

Egyetlen ide tartozó élőhelyfolt a Széles-mezőn (Tahitótfalu) található. A növényzet nagyfoltos, a lucernák között jellegtelen szárazgyep alakult ki.

Összevont típusok, társulások:

Élőhely típusban jellemző fajok: *Medicago sativa*

Élőhely területi aránya: **1,10 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **9,008 ha**

17)

Kisüzemi szőlők és gyümölcsösök

Á-NÉR2007 kód: **T8**

Egyetlen elhagyott gyümölcsös a pócsmegyeri mintaterületen található. A történeti térképek alapján az élőhely-típus egykor jóval kiterjedtebb volt a tervezési területen.

Összevont típusok, társulások:

Élőhely típusban jellemző fajok: *Prunus avium*, *Vitis vinifera*

Élőhely területi aránya: **0,03 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **0,2628 ha**

18)

Fiatl parlag és ugar

Á-NÉR2007 kód: **T10**

Fiatl parlagok főképp a Széles-mezőn és a Horánytól D-re lévő lovastanya környékén találhatók. A több éves, regenerálódó parlagok a szárazgyep (OC), helyenként a nyílt homokpusztagyep (G1) kategóriába kerültek.

Összevont típusok, társulások:

Élőhely típusban jellemző fajok: *Daucus carota*, *Asclepias syriaca*, *Ambrosia artemisiifolia*

Élőhely területi aránya: **0,92 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **7,5316 ha**

19)

Homok- és kavicsbányák

Á-NÉR2007 kód: **U7**

Az élőhely-típus a felhagyás után néhány éven belül *Festuca vaginata* dominálta, de még fajszegény nyílt homokpusztagyepé alakul. Bizonyos bányákban (pl. Pócsmegyer mellett, ahol kavicsot is bányásztak) az erősebb, nagygépekkel történő bolygatás és a szemétbehordás miatt ez folyamat megakad, vagy lelassul. A homok ill. kavicsbányában területén vizes élőhely (BA) is kialakult hínárnövényzettel.

Összevont típusok, társulások:

Élőhely típusban jellemző fajok:

Élőhely területi aránya: **0,12 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **0,9748 ha**

1. 2. 2 A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok

Az adott Natura 2000 terület közösségi jelentőségű fajainak táblázatos felsorolása és jellemzése rendszertani sorrendben illetve jelölés tekintetében aszerint készült, hogy a terv készítésének időpontjában a Natura 2000 terület hivatalos adatlapján a faj jelölő vagy nem jelölő állománnyal fordult elő. A jellemzésben fajonként megtalálhatóak a részletes információk az adott fajról. A *-gal jelölt faj kiemelt jelentőségű státuszt jelöl az élőhelyvédelmi irányelv alapján.

Faj neve Magyar/Tudományos (latin) név	Élőhelyvédelmi (HD)/Madárvédelmi (BD) Irányelv melléklete	Egyéb hazai jogszabályi védelem FV: fokozottan védett V: védett
Jelölő fajok		
Homoki kikerics (<i>Colchicum arenarium</i> Waldst. & Kit.)	HD II. és IV.	FV
Homoki nőszirm (<i>Iris humilis ssp. arenaria</i> Waldst. & Kit.)	HD II. és IV.	V

Jelölő fajok

I)

Faj neve:	(1) Homoki kikerics (<i>Colchicum arenarium</i> Waldst. & Kit.) közösségi jelentőségű jelölő, fokozottan védett, ANNEX I faj
Irányelv melléklete:	HD II. és IV. melléklet
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Fokozottan védett (100 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	13. sz. melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	400–600 tő
Állománynagyság (tervkészítéskor):	2500–3000 tő
Állomány változásának tendenciái és okai:	Nem ismert tendencia-szerű változás, változó tömegben virágzó faj.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Pannon szubendemikus faj. Állományainak zöme alföldi homokpusztákon él (Duna-Tisza-köze, Szentendrei-sziget, Csepel-sziget), de előfordul löszös területen is, Tétényi-fennsík. Soó (1973) szerint <i>Festucion vaginatae</i> faj, a nem alföldi előfordulásairól cönológiai preferenciát nem közöl. Mészkedvelő faj, laza, tápanyagokban kevésbé, bázisokban gazdag talajokat kedveli. Előfordulása a Szentendrei-sziget homokpusztáin régóta ismert. A Szentendrei-szigeten élő állományok a faj megőrzése szempontjából jelentősek.
Faj veszélyeztetettsége:	Közepes mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Erős becserjésedés, akác terjedése.
Fajvédelmi lehetőségek:	Az állomány megőrzése az élőhely megőrzésével biztosítható. Életformája miatt a kismértékű legeltetés esetleg elfogadható.

II)

Faj neve:	Homoki nőszőrom (<i>Iris humilis ssp. arenaria</i> Waldst. & Kit.)
Irányelv melléklete:	HD II. és IV. melléklet
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett (10 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	13. sz. melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	100 tő
Állománynagyság (tervkészítéskor):	1500–2000 tő
Állomány változásának tendenciái és okai:	Számottevő változás az elmúlt évtizedben nem volt.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	A nálunk élő, jelenleg többnyire alfaji szinten tárgyalt taxon (<i>arenaria</i> W. et K.) pannon elterjedésű, az <i>Iris humilis</i> eurázsiai sztyepnővény. Magyarországon a növény elsősorban alföldi homoki élőhelyekről (homokpusztagyepek, homoki tölgyesek) és középhegységi sziklagyepekből, lejtősztyeprétekről ismert. Soó (1973) szerint inkább erdősztyep-faj. A Szentendrei-szigeten régóta ismert előfordulása, a terület homokpusztáin jelentős populációja él.
Faj veszélyeztetettsége:	Közepes mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Erős becserjésedés, akác terjedése potenciálisan veszélyezteti.
Fajvédelmi lehetőségek:	Az állomány megőrzése az élőhely megőrzésével biztosítható.

1. 2. 3 A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok

Az adott Natura 2000 terület közösségi jelentőségű fajainak táblázatos felsorolása és jellemzése rendszertani sorrendben illetve jelölés tekintetében aszerint készült, hogy a terv készítésének időpontjában a Natura 2000 terület hivatalos adatlapján a faj jelölő vagy nem jelölő állománnyal fordult elő. A jellemzésben fajonként megtalálhatóak a részletes információk az adott fajról. A * a faj kiemelt jelentőségű státuszát jelenti az élőhelyvédelmi irányelv alapján.

A jelölő állatfajok tekintetében van változás a 2008. évi Natura 2000 adatlaphoz (Standard Data Form) képest.

1. Nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*) fajt törölni kell, mert nem él a területen a DINPI 2009. évi jelzése alapján.
2. Szarvasbogár (*Lucanus cervus*) fajt törölni kell, mert nem él a területen a DINPI 2009. évi jelzése alapján.
3. Szarvas ganéjtúró (*Bolbelasmus unicornis*) jelölővé vált a területen a DINPI 2009. évi jelzése alapján.
4. Vöröshasú unka (*Bombina bombina*) jelölővé vált a területen a DINPI 2009. évi jelzése alapján.

Faj neve	Irányelv melléklete	Egyéb hazai jogszabályi védelem
Magyar/Tudományos (latin) név	HD: Élőhelyvédelmi BD: Madárvédelmi	FV: fokozottan védett V: védett
Jelölő fajok		
Magyar futrinka (<i>Carabus hungaricus</i> Fabricius)	HD II. és IV.	FV
Szarvas ganéjtúró (<i>Bolbelasmus unicornis</i> , Schrank)	HD II. és IV.	V
Vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i> Linnaeus)	HD III.	V
Nem jelölő fajok		
Tövisszúró gébics (<i>Lanius collurio</i> , Linnaeus)	HD II. és IV.	V
Kis őrgébics (<i>Lanius minor</i> , Linnaeus)	HD II. és IV.	V
Közönséges denevér (<i>Myotis myotis</i> , Borkhausen)	HD II. és IV.	V
Közönséges ürge (<i>Spermophilus citellus</i> , Linnaeus)	HD II. és IV.	V

Jelölő fajok

I)

Faj neve:	Magyar futrinka (<i>Carabus hungaricus</i> Fabricius)
Irányelv melléklete:	HD II. és IV. melléklet
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Fokozottan védett (100 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	14. sz. melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	1001–5000 egyed
Állománynagyság (tervkészítéskor):	~10–15000 egyed
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az állomány méretében feltehetően változás nem állt be, a fenti eltérés valószínűleg természetes folyamat eredménye.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Palearktikus elterjedésű, tipikus sztyepfaj, mely elsősorban homokgyepekben, illetve a középhegységi és dombvidéki meleg lejtők sziklagyepjeiben, lejtősztyeprétjein fordul elő kizárólag dolomit, ill. szarmata mészkő alapkőzeten. Magyarországon az utóbbi évtizedben számos új előfordulása vált ismertté. A legtöbb előfordulási adattal a Nyírségből, ill. a nagyjából összefüggő, a Duna-Tisza-köze északi részét, a Csepel- és a Szentendrei szigetet jelentő területéről rendelkezünk. A Szentendrei-szigeten élő állományt különösen erősnek tartják (Szél et al. 2006). A tervezési területen főképp Pócsmegyeren, valamint a Belső-hegyköz (Szigetmonostor), a Kecskés, Szelesmező (Tahitótfalu) területein fordul elő. Több helyről kimutatták már homok alapkőzetre telepített, vagy spontán megjelent akácok szegélyéből; élőhely-választásában feltehetően nem az élőhely növényzetének szerkezete, természetességi állapota, vagy az alapkőzet kémiai összetétele a limitáló tényező, hanem elsősorban a talaj fizikai jellemzői (pl. tömörség). A homoktalajok fizikai jellemzőit mutató dolomitrendzinán való megjelenése is feltehetően erre vezethető vissza. A megfigyelések szerint a faj kerüli a nyílt, növényzettel gyéren benőtt gyepeket, az intenzíven legeltetett élőhelyeket.
Faj veszélyeztetettsége:	Nem veszélyeztetett. (Lokálisan: Tahitótfalu környékén az intenzív legeltetés és a quadozás veszélyezteti)
Veszélyeztető tényezők:	Nincs.
Fajvédelmi lehetőségek:	Élőhelyvédelemmel biztosítható.

II)

Faj neve:	Szarvas ganéjtúró (<i>Bolbelasmus unicornis</i> , Schrank)
Irányelv melléklete:	HD II. és IV. melléklet
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett (10 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	A Pócsmegyer környéki homokbuckák területén.
Állománynagyság (jelöléskor):	Nincs adat.
Állománynagyság (tervkészítéskor):	Nem került elő.
Állomány változásának tendenciái és okai:	Nem ismert.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Nagyon ritka, szarvasgombán és más szubmediterrán gombákon élő, Pannon elemnek tartott faj. Elterjedéséről, élőhelyválasztásáról nagyon keveset tudunk (kimutatták Franciaország és Görögország területén is). Kis termete (~1,5 cm) és speciális életmódja miatt a fajjal többnyire csak alkonyati-éjszakai rajzásuk idején lehet találkozni. Előfordulásának bizonyítására legalkalmasabb az éjszakai higanygőzlámpázás. A faj élőhelyválasztása szintén kevésbé ismert. Zártabb homoki gyepeket, löszgyepeket, melegkedvelő tölgyeseket, lösz- és pusztai tölgyeseket egyaránt említene a potenciális élőhelyként.
Faj veszélyeztetettsége:	Nem ismert.
Veszélyeztető tényezők:	Nem ismert.
Fajvédelmi lehetőségek:	Nem ismert.

III)

Faj neve:	Vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i> Linnaeus)
Irányelv melléklete:	HD II. és IV. melléklet
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett (2 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	Nagyobb vízállások területén szóróványosan.
Állománynagyság (jelöléskor):	Nincs adat.
Állománynagyság (tervkészítéskor):	P – előfordul
Állomány változásának tendenciái és okai:	Nem ismert.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	A pontuszi faj hazánkban síkvidéki állatként viselkedik, mely emellett dombvidékeken és középhegységi területeken is megtelepszik. Gyorsan felmelegedő, napos vizekben találja meg leginkább az igényeinek megfelelő feltételeket. Lokális állományméreteit általában az adott év csapadékmennyisége határozza meg. Élőhelyével szemben különösebb igényt nem támaszt, állandóbb vizű pocsolyákban is megtelepszik, megőrzése azonban nagyobb kiterjedésű, rendszeresen vízborításos élőhelyek fenntartásával biztosítható.
Faj veszélyeztetettsége:	Kis mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	T21 – Kiszáradás
Fajvédelmi lehetőségek:	Élőhelymegőrzéssel biztosítható.

**Nem jelölő fajok
IV)**

Faj neve:	Tövisszúró gébics (<i>Lanius collurio</i> , Linnaeus)
Irányelv melléklete:	HD II. és IV. melléklet
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett (10 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	Cserjés élőhelyek területén szóróványosan.
Állományméret (jelöléskor):	50–100 pár
Állományméret (tervkészítéskor):	>50
Állomány változásának tendenciái és okai:	Feltehetően stagnáló.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Eurázsiai faj, mely Európában az északi területek kivételével mindenütt, ill. Ázsiában Szibériáig költ. Magyarországon – a középhegységek zárt erdeinek kivételével – mindenütt gyakorinak számít. Elsősorban xerotherm cserjések, bokrosok, folyóárterek szegélyein fordul elő. A párok évente egyszer, májusban költenek. A fészket a tojó alacsonyan, többnyire tüskés cserjefajokon építi. Európai, így a magyarországi állománya is csökkenő tendenciát mutat. Élőhelyein végrehajtott cserjeirtás (mezsgyéken, erdőszegélyeken, gyepterületeken) fészkelési, táplálkozási lehetőségeit csökkenti, a legeltetés megszüntével, szőlőterületek felhagyásával megkezdődő cserjésedés ezzel szemben jelentősen növeli a potenciális élőhelyek területi kiterjedését.
Faj veszélyeztetettsége:	Kis mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Nincs.
Fajvédelmi lehetőségek:	Gyakorlati védelmét elsősorban élőhelyének biztosítása, a cserjés élőhelyek megőrzése.

V)

Faj neve:	Kis őrgébics (<i>Lanius minor</i> , Linnaeus)
Irányelv melléklete:	HD II. és IV. melléklet
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett (50 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	Akácokban szórványosan.
Állományméret (jelöléskor):	10–50 pár
Állományméret (tervkészítéskor):	P – Előfordul.
Állomány változásának tendenciái és okai:	Változás nem ismert.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Franciaországtól Közép-Ázsiáig elterjedt faj, mely Magyarországon főképp az Alföldön és a Kisalföldön fordul elő. Fészkelése nem mutat szorosabb élőhelykötődést, ritkás akácokban, fasorokban is költ. A XX. század elején hazánkban még meglehetősen gyakori volt, ritkulása az 1960-as években kezdődött. Erdősávok, fasorok eltávolítása fészkelőhelyek hiányában egyedszám-csökkenését okozza.
Faj veszélyeztetettsége:	Kis mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Nincs.
Fajvédelmi lehetőségek:	Gyakorlati védelmét elsősorban élőhelyének biztosítása, erdősávok, fasorok megőrzése, telepítése szolgálja.

VI)

Faj neve:	Közönséges denevér (<i>Myotis myotis</i> , Borkhausen)
Irányelv melléklete:	HD II. és IV. melléklet
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett (50 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	Az előfordulások feltérképezésére a program során nem volt mód.
Állománynagyság (jelöléskor):	P – előfordul
Állománynagyság (tervkészítéskor):	P – előfordul
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az állomány aktuális méretének felmérésére a program során nem volt mód.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Arája Közép- és Dél-Európát jelenti, általánosan elterjedt faj. A ritkás fás vegetációval jellemezhető területeken legjellemzőbb előfordulása. Telelése barlangokban, bányajáratokban, pincékben történik, nyáron padlásokon, barlangokban pihen. Egyedszáma sok állomány esetében erősen lecsökkent az utóbbi időben – elsősorban antropogén hatására (élőhelyátalakítás, irtás).
Faj veszélyeztetettsége:	Kis mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Nincs.
Fajvédelmi lehetőségek:	Telelő és pihenő helyeinek védelmével biztosítható.

VII)

Faj neve:	Közönséges ürge (<i>Spermophilus citellus</i> , Linnaeus)
Irányelv melléklete:	HD II. és IV. melléklet
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett (10 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	Az előfordulások feltérképezésére a program során nem volt mód.
Állományméret (jelölés):	P – előfordul
Állományméret (tervkészítés):	P – előfordul
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az állomány aktuális méretének felmérésére a program során nem volt mód.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Közép- és Kelet-Európában elterjedt faj. A rövid fűvű rétek, legelők jellemző állata. Földalatti járatainak kialakításához számottevő talajréteget igényel, a táplálékszerzés során viszont a magas gyepszerkezet jelentősen korlátozza lehetőségeit. E kettősség (rövid fűvű gyepek, mély talajú területen) általában a rendszeresen, de nem túl intenzíven legeltetett gyepekben jellemző. Amennyiben a legeltetés esetleges felhagyásával cserjésedő gyepszerkezet alakul ki, az ürgek más, számukra alkalmas élőhelyekre települnek át, ez utóbbiak hiányában pedig eltűnnek az adott területről. A legtöbb magyarországi ragadozó madárfajnak fontos táplálékállata, és így az ürgeállományok egyedszáma közvetve hat ragadozó madár állományokra is.
Faj veszélyeztetettsége:	Kis mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Nincs.
Fajvédelmi lehetőségek:	Élőhelyvédelemmel biztosítható.

1.8 1. 2. 4. A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok

A fenntartási tervekben a közösségi jelentőségű fajokon (ezen belül a jelölők kiemelten) kívül még azok a fajok is helyet kaptak, amelyek közösségi jelentőségűeknek nem minősülnek, de kezelési szempontból jelentősek, általában hazai védett, illetve nem védett fajok egyben. Válogatási szempont volt, hogy sok nem közösségi jelentőségű faj rendelkezik olyan speciális élőhelyi igényrel, területkezeléssel kapcsolatos érzékenységgel, ill. biogeográfiai jelentőséggel, melyek figyelembe vétele a kezelési irányelvek megfogalmazása során nem hagyható figyelmen kívül. Ezek a legtöbb esetben fokozottan védettek, ill. védettek, de előfordul, hogy mindenféle védetség nélküli indikátor fajok is kerültek a listába. A fajokról adatlap (táblázat) és elterjedési térkép készült.

Faj neve	Egyéb hazai jogszabályi védelem
Magyar/Tudományos (latin) név	FV: fokozottan védett V: védett
Növényfajok	
Pusztai meténg (<i>Vinca herbacea</i> Waldst. & Kit.)	V
Csikófark (<i>Ephedra distachya</i> Linnaeus)	FV
Báránypirosító (<i>Alkanna tinctoria</i> (L.) Tausch.)	V
Kései szegfű (<i>Dianthus serotinus</i> Waldst. & Kit.)	V
Állatfajok	
Tarka sztyeplejtőszáska (<i>Arcyptera microptera</i> Fischer de Waldheim)	V
Sisakos sáska (<i>Acrida ungarica</i> Herbst)	V
Homoki olaszszáska (<i>Calliptamus barbarus</i> Costa)	V
Fóti boglárka (<i>Plebejus sephirus foticus</i> Szabó, 1956)	FV
Gyurgyalag (<i>Merops apiaster</i> , Linnaeus)	FV

Növényfajok

1)

Faj neve:	Pusztai meténg (<i>Vinca herbacea</i> Waldst. & Kit.)
Irányelv melléklete:	–
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett (2 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	13. sz. melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	P – előfordul
Állománynagyság (tervkészítéskor):	20–30 tő
Állomány változásának tendenciái és okai:	Változás nem ismert.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Pontus-pannon erdőssztyep-faj, mely a nyíltabb száraz tölgyesektől a sziklagyepekig többféle élőhelyen előfordul Magyarországon. A Szentendrei-szigeten homoki sztyepréten él.
Faj veszélyeztetettsége:	Nem veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Nincs.
Fajvédelmi lehetőségek:	Az állomány megőrzése az élőhelyek megőrzésével biztosítható.

2)

Faj neve:	Csikófark (<i>Ephedra distachya</i> Linnaeus)
Irányelv melléklete:	–
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Fokozottan védett (100 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	13. sz. melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	R –ritka
Állománynagyság (tervkészítéskor):	150–200 tő
Állomány változásának tendenciái és okai:	Feltehetően stagnáló.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Eurázsiai elterjedésű, kétlaki, kis cserjetermetű növény. Magyarországon súlypontosan a Duna-Tisza-köze és a dunai szigetek homokján jellemző, de hegységperemi sziklagyepekben is előfordul. Számos helyen ismertek régi, újabban meg nem erősített adatai. A Szentendrei-sziget homokpusztáiról Zsolt (1943) publikálja, írásában több társulás cönológiai felvételeiben előfordul. A fajnak különösen nagy állományai találhatók Pócsmegyeren, de másutt is tipikus előfordulású.
Faj veszélyeztetettsége:	Nagy mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Az akác és bálványfa terjedése.
Fajvédelmi lehetőségek:	Nem ismert.

3)

Faj neve:	Báránypirosító (<i>Alkanna tinctoria</i> (L.) Tausch.)
Irányelv melléklete:	–
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett (5 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	13. sz. melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	R – ritka
Állománynagyság (tervkészítéskor):	500–600 tő
Állomány változásának tendenciái és okai:	Feltehetően stagnáló.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Szubmediterrán elterjedésű faj. Nálunk az alföldi homokterületen, leginkább nyílt homokpusztagyepekben él. Mészkedvelő faj, meleg, száraz, bázisokban gazdag laza talajokat kedveli. A Szentendrei-sziget homokpusztáiról Zsolt (1943) közleményében több társulás cönológiai felvételeiben szerepel.
Faj veszélyeztetettsége:	Közepes mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	A gyepek záródása nem kedvező, a cserjésedés, az akác és bálványfa terjedése különösen fontos veszélyforrások.
Fajvédelmi lehetőségek:	Az állomány megőrzése az élőhelyeinek megőrzésével biztosítható.

4)

Faj neve:	Kései szegfű (<i>Dianthus serotinus</i> Waldst. & Kit.)
Irányelv melléklete:	–
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett (2 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	13. sz. melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	R –ritka
Állománynagyság (tervkészítéskor):	800–1000 tő
Állomány változásának tendenciái és okai:	Feltehetően nincs változás.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Pannon endemizmus, a Nagyalföld homokterületein a nyílt, meszes homokpuszták jellemző faja. Legtöbb előfordulása a Duna-Tisza-közén, a Delibláttól, a Kiskunságon át a Vácrátót környéki homoki gyepekig ismert, de megtalálható a Mezőföld déli részén, a Tengelici-homokpusztákon is. A Szentendrei-sziget homokpusztagyepjeiből is sok helyről kimutatták, különösen szép állományai tenyésznek a szigetmonostori részterületen.
Faj veszélyeztetettsége:	Nem veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Nincs.
Fajvédelmi lehetőségek:	Az állomány megőrzése az élőhelyek megőrzésével, a szükséges fenntartó kezelésekkel biztosítható.

5)

Faj neve:	Tarka sztyeplejtősáska (<i>Arcyptera microptera</i> Fischer de Waldheim)
Irányelv melléklete:	–
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett (10 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	14. sz. melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	Nincs adat.
Állománynagyság (tervkészítéskor):	>500
Állomány változásának tendenciái és okai:	Feltehetően stagnáló.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Az eurázsiai sztyeppzónában elterjedt faj. Közép-Európában és attól nyugatabbra ritka, izolált előfordulások jellemzik. Főképp hegylábi, ill. alföldi gyepterületeken fordul elő. Az elmúlt évekig csak nagyon kevés meglévő populációról volt tudomásunk (Tarcál, Kopasz-hegy, a Pécel, Isaszegi-dombhát, Nagyvázsony, Nőzsér). A célzott kutatásoknak köszönhetően számos, izolált – zömmel kis egyedszámú – előfordulása vált ismertté a Bakonyvidéken (Kenyeres et al. 2009). A tervezési területről Szigetmonostor térségéből van adata, mely további terepbejárásokkal felülvizsgálandó, pontosítandó. A faj élőhelyválasztásában meghatározó, hogy peterakással kapcsolatos igényeit negyedkori laza üledékekkel vékonyan fedett (löss, néhol homok) felszíneket tartalmazó élőhelyek elégítik ki. Degradációs hatásokra kevésbé érzékenynek látszik (sok esetben degradált felszínű élőhelyeken fordul elő).
Faj veszélyeztetettsége:	Kis mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Nincs.
Fajvédelmi lehetőségek:	Élőhelyvédelemmel biztosítható.

6)

Faj neve:	Sisakos sáska (<i>Acrida ungarica</i> Herbst)
Írányelv melléklete:	–
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett (10 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	Főképp a szigetmonostori lőtér területén.
Állománynagyság (jelöléskor):	Nincs adat.
Állománynagyság (tervkészítéskor):	>500
Állomány változásának tendenciái és okai:	Feltehetően stagnáló.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Dél-Európai faj, mely a Kárpát-medencében éri el elterjedésének északi határát. Magyarországon főképp az Alföldön, ill. kis, izolált állományokkal az alföldi területekkel érintkező dombsági, hegylábi területeken fordul elő. Állományai zavartabb (legeltetés stb.) homokpusztákon, kisebb részben szikes pusztákon jellemzőek. Zavarásra kevésbé érzékeny, sőt a tapasztalatok szerint zavartabb élőhelyeken jellemzőbb előfordulása. A tervezési területen nagy állományai Szigetmonostori lőtéren található, kisebb számban előfordul Pócsmegyeren is.
Faj veszélyeztetettsége:	Nem veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Nincs.
Fajvédelmi lehetőségek:	Élőhelyvédelemmel biztosítható.

7)

Faj neve:	Homoki olaszskáka (<i>Calliptamus barbarus</i> Costa)
Irányelv melléklete:	–
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett (2 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	A déli részterület nyílt homokpusztagyepejeiben szóróványosan.
Állománynagyság (jelöléskor):	Nincs adat.
Állománynagyság (tervkészítéskor):	Előfordul – P
Állomány változásának tendenciái és okai:	Feltehetően stagnáló.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Ponto-mediterrán elterjedésű, geo-pszammofil faj, mely szoros kötődést mutat homokterületekhez. Magyarországon a Duna-Tisza-közén kívül csak kevés, kis egyedszámú előfordulása ismert. Az elterjedési adatai alapján feltételezik, hogy a melegkedvelő alföldi sztyeppfajok DK–ÉNy irányú vándorlása által juthatott el a Kisalföld, élőhelyigényeit kielégítő területeire. Ebben a vándorlásban fontos szerepet játszhatott a Szentendrei-sziget. Az elméletet alátámasztja, hogy az Alföld– Kisalföld flóra- és faunavándorlási útvonalhoz is tartozó Sátorköpuszta térségéből ismert a faj, viszont a Bakonyvidék számos jó állapotú, más fontos homoki karakterfaj előfordulásával bíró területéről nem. A tervezési területen előfordul, pontosabb státusa tisztázandó.
Faj veszélyeztetettsége:	Nem veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Nincs.
Fajvédelmi lehetőségek:	Élőhelyvédelemmel biztosítható.

8)

Faj neve:	Fóti boglárka (<i>Plebejus sephirus foticus</i> Szabó, 1956)
Írányelv melléklete:	–
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Fokozottan védett (100 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	Tahitótfalu térségében.
Állománynagyság (jelöléskor):	V – nagyon ritka
Állománynagyság (tervkészítéskor):	Nem került elő.
Állomány változásának tendenciái és okai:	Feltehetően visszaszorulóban.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Holomediterrán-turkesztáni faj, mely a zonális sztyepterületek egy részén is előfordul. Magyarországon csak néhány kis egyedszámú, izolált populációja ismert (Fóti-Somlyó, Sződliget, Szentendrei-sziget: Tahitótfalu, Tokaj-hegy, Kiskunság). Magyarországi állományok európai jelentőségűek. A nőstény petéit a csüdfű egyedek tövére rakja. Hernyója csupán két közelrokon csüdfű-fajon (<i>Astragalus exscapus</i> , <i>Astragalus dasyanthus</i>) fejlődik. Homoki sztyepréteken előbbi növényfaj előfordulása jellemző. A hernyók hangyaparaziták, melyek egy speciális váladékot termelnek, így biztosítva a bolyba történő beilleszkedést. Állományai érzékenyek a tüzesetekre.
Faj veszélyeztetettsége:	Nagy mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Tüzesetek, élőhelydegradáció.
Fajvédelmi lehetőségek:	Élőhelyvédelemmel biztosítható.

9)

Faj neve:	Gyurgyalag (<i>Merops apiaster</i> , Linnaeus)
Írányelv melléklete:	–
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Fokozottan védett (100 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	14. sz. melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	V – nagyon ritka
Állománynagyság (tervkészítéskor):	5–10 pár
Állomány változásának tendenciái és okai:	Feltehetően stabil.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Európai déli területeinek jellemző madara, de megtalálható Északnyugat-Afrikában, Dél-Afrikában, Ázsiában is. Magyarországon a középhegységek zárt erdővel borított részeinek kivételével szórványosan mindenütt előfordul. Évtizedekkel ezelőtt elsősorban a nagyobb folyók partfalaiban költött, alig néhány nagyobb telepe volt ismert. Az 1980-as évektől kezdődően terjedése figyelhető meg. Nagyobb (>50 költő pár) telepei továbbra is ritkák, viszont fészkelésre alkalmas lösz- vagy homokfal jelenléte esetén néhány pár bárhol megtelepedhet. A tervezési területen a Pócsmegyer mellett található bánya falában található gyurgyalagtelep. Fészkelésüket, állományaikat veszélyezteti a költőhelyek zavarása a fészkelésre használt falak becserjésedése, esetleg – bányafalak esetében – bányarekultiváció keretében történő rézsűzése.
Faj veszélyeztetettsége:	Kis mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Nincs.
Fajvédelmi lehetőségek:	Aktuálisan, vagy potenciálisan költésre használt falak rendszeres karbantartása, területükön a szukcesszió lassítása, ill. megállítása.

1. 3. Területhasználat

1. 3. 1. Művelési ág szerinti megoszlás

A területhasználatot a CORINE 50 adatbázis alapján jellemeztük. Egyes felszínborítási kategóriákat összevontunk, így alakult ki az alábbi statisztika. A táblázatban az összehasonlíthatóság kedvéért nemcsak a terület adatait helyeztük el, hanem a teljes Natura 2000 terület adatait és az országos adatokat is.

Területi kiterjedés	Szigeti homokok		Natura 2000 területek		Ország	
Kategória	ha	%	ha	%	ha	%
Belterületek, városi zöldterületek	2,32	0,28	7139	0,36	395223	4,22
Egyéb mesterséges felszín	4,12	0,50	11234	0,57	164226	1,75
Kistáblás szántóföld	30,96	3,78	112974	5,74	1433449	15,31
Nagytáblás szántóföld	33,32	4,06	337073	17,13	3450242	36,86
Egyéb szántóterület	0,00	0,00	3468	0,18	48812	0,52
Természetes gyepek	262,58	32,02	328609	16,70	560491	5,99
Intenzíven használt gyepek	18,41	2,25	101291	5,15	401665	4,29
Gyümölcs	0,00	0,00	2755	0,14	69312	0,74
Szőlő	0,00	0,00	9019	0,46	140529	1,50
Fűzfa ültetvény	0,00	0,00	759	0,04	2692	0,03
Komló ültetvény	0,00	0,00	0	0,00	69	0,00
Tanyás térségek, illetve komplex művelési szerkezet	0,00	0,00	10071	0,51	247030	2,64
Egyéb mezőgazdasági terület	0,00	0,00	13377	0,68	84341	0,90
Természetes erdők	170,55	20,80	638381	32,44	1265314	13,52
Erdő ültetvények	297,77	36,31	175520	8,92	766975	8,19
Egyéb erdők	0,00	0,00	640	0,03	946	0,01
Vizenyős terület	0,00	0,00	74548	3,79	126453	1,35
Felszíni víz	0,00	0,00	140455	7,14	202992	2,17
Egyéb természetes terület	0,00	0,00	650	0,03	769	0,01
Összesen	820,03	100,00	1967963	100,00	9361529	100,00

A Szigeti homokok Kiemelt Jelentőségű Természetmegőrzési Terület legnagyobb részét erdő és gyepek borítják. A természetes erdők (20,8 %) és erdőültetvények (36,31 %) együttesen több mint a felét teszik ki az összes területnek. A gyepek aránya is igen jelentős, kétszerese a Natura 2000 területeken lévő gyepek arányának. Amit mindenképpen érdemes kiemelni, hogy a gyepek szinte egésze természetes gyepterület (262,58 ha), míg az intenzíven használt gyepek kiterjedése elenyésző (2,52 ha).

Szántóterület kevés van a Szigeti homokok Kiemelt Jelentőségű Természetmegőrzési Területen, kevesebb mint a terület 8 %-a, ami nagyjából egyenletesen oszlik meg a kistáblás és nagytáblás szántóföldek között.

1. 3. 2. Tulajdoni viszonyok

1. 3. 3. Területhasználat és kezelés

1. 3. 3. 1. Mezőgazdaság

A területet gyepgazdálkodás és szántóművelés jellemzi. A Natura Szigetmonostorra eső részén a gyepeket egy leányfalui gazda legelteti juhokkal, aki AKG támogatást is igényel. Pócsmegyer Natura területének nincs kezelője és a legnagyobb problémát a cserjésedés, és az illegális személtlerakás jelenti. Legeltetés főként lovakkal történik. Tahitótfalu területén a Kék Duna TSZ végez legeltetést. Számos helyen a gazdálkodást a különböző természet- és vízvédelmi korlátozások érik, amelyet a gazdálkodók általában tudomásul vesznek. Az AKG-s gazdák aránya magas. Működő ÉTT van a területen

Jelenleg igényelhető támogatások

Kedvezőtlen Adottságú Területek támogatása

Ez az intézkedés támogatási lehetőséget biztosít a kedvezőtlen természeti adottságokkal rendelkező területeken gazdálkodók részére a Tanács 1999. május 17-i 1257/1999/EK rendeletének 13-20. cikkelyei alapján.

A kedvezőtlen adottságú területek (KAT) támogatásának célja a fenti rendelet 19. cikkében, valamint 20. cikkében meghatározott, a gazdálkodás eredményességét kedvezőtlenül befolyásoló gazdasági, társadalmi és természeti tényezők (jövedelmezőségi tényezők, alacsony népsűrűség és mezőgazdasági foglalkoztatottság aránya, alacsony hozamú, nehezen művelhető földterületek, valamint kedvezőtlen vízgazdálkodási és talajszerkezeti tényezők, szélsőséges talajsavanyúság és szikesség) hatásainak részbeni kompenzációja.

A KAT támogatás a Natura 2000 támogatással együtt igényelhető.

A támogatás mértéke:

- a) a 19. cikk alapján lehatárolt területeken 85,9 euró/ha/év, azaz megközelítőleg 23500Ft/ha/év,
- b) a 20. cikk alapján lehatárolt területeken 10,94 euró/ha/év, azaz megközelítőleg 3000 Ft/ha/év.

A 19. cikk szerint lehatárolt területek összterülete 395 402 ha, amely az összes megművelt terület 6,3%-a, valamint az ország területének 4,25%-a. A 20. cikkely feltételeinek összesen 488 156 ha földterület felel meg, amely az összes megművelt terület 7,77%-a, valamint az ország területének 5,24%-a. A kedvezőtlen adottságú területek összterülete 883 558 ha, azaz Magyarország összterületének 9,5%-a, illetőleg a teljes megművelt terület 14%-a.

A Szigeti homokok Kiemelt Jelentőségű Természetmegőrzési Terület gazdasági, társadalmi és természeti adottságai alapján nem indokolt, hogy KAT besorolást kapjon, így a területen ez a kompenzációs támogatás nem igényelhető a gazdálkodók számára.

Agrár-környezetgazdálkodás

Az agrár-környezetgazdálkodás célja a természeti erőforrások okszerű, fenntartható biztosítása és az élelmiszerbiztonság elősegítése.

Az agrár-környezetgazdálkodási támogatás együtt igényelhető a Natura 2000 területek támogatásával, azonban a túlkompensációt el kell kerülni.

A Natura 2000 támogatások bevezetésének sikerességére következtethetünk, ha megvizsgáljuk, hogy az adott területen milyen a gazdálkodók elkötelezettsége a környezettudatos gazdálkodás iránt.

A Szigeti homokok Kiemelt Jelentőségű Természetmegőrzési Terület (820 ha) egyben része az Agrár-környezetgazdálkodási Intézkedés Magas Természeti Értékű Területek rendszerének. A területen 5 gazdálkodó 13 parcellával vett részt az agrár-környezetgazdálkodási támogatásban. Ebből 12 parcella zonális, 1 parcella horizontális programban indult. Ezek területei az alábbiak szerint alakult:

Célprogram	Parcella (db)	Tám. ter (ha)
Gyepgazdálkodás élőhely-fejlesztési előírásokkal	11	179,5
Ökológiai szántóföldi növénytermesztés - átállás alatti 2.	1	1,96
Szántóföldi növénytermesztés élőhely-fejlesztési előírásokkal	1	2,45

1. 3. 3. 2. Erdőgazdálkodás

Az erdőállomány jellemzése

A Szigeti homokok Kiemelt Jelentőségű Természetmegőrzési Terület erdőállománya 174 alrészletben 582,82 hektáron helyezkedik el. Az alábbi táblázatok bemutatják a jelenlegi faállománytípusok területi kiterjedését, illetve a faállományban megvalósítandó fafajösszetétel, a célállomány területi kiterjedését.

Faállománytípus	Terület (ha)
01 Akácos	145,2
18 Egyéb lomb elegyes-akácos	51,1
07 Hazai nyáras-akácos	27,1
34 Akácos-erdeifenyves	26,0
27 Cseres-kocsányos tölgyes	25,8
14 Erdeifenyves	24,9
28 Kocsányos tölgyes-cseres	24,2
25 Fenyő elegyes-feketefenyves	18,3
36 Fenyő elegyes-akácos	17,6
04 Kocsányos tölgyes	15,8
29 Nemes nyáras-akácos	12,3
02 Hazai nyáras	8,2
21 Kőrises-kocsányos tölgyes	6,9
52 Tölgyes-erdeifenyves	5,9
33 Feketefenyves-cseres	5,5
08 Egyéb lomb elegyes-hazai nyáras	4,6
20 Fenyő elegyes-erdeifenyves	4,5
41 Egyéb lomb elegyes-erdeifenyves	3,3
05 Egyéb kemény lombos	2,7
24 Egyéb lomb elegyes-kocsányos tölgyes	2,4
09 Feketefenyves	2,3
26 Egyéb lomb elegyes-feketefenyves	1,3
35 Elegyes-füzes	1,2

31 Tölgyes-kőrises	1,0
56 Fenyő elegyes-kocsányos tölgyes	0,5
13 Akác-os-hazai nyáras	0,3
16 Cseres	0,2
Nincs adat	143,6
Összesen	582,7

Távlati célállománytípus	Terület (ha)
18 Egyéb lomb elegyes-akác	135,1
05 Egyéb kemény lombos	129,8
02 Hazai nyáras	83,5
04 Kocsányos tölgyes	44,4
21 Kőrises-kocsányos tölgyes	32,3
16 Cseres	4,5
01 Akác	3,8
12 Nemes nyáras	3,0
07 Hazai nyáras-akác	1,3
30 Fűzes	1,2
33 Feketefenyves-cseres	0,2
Nincs adat	143,6
Összesen	582,7

A Szigeti homokok Natura 2000 terület erdőterületeinek nagyobb része állami tulajdonban van (317,5 ha) a többi pedig magántulajdonban van (265,2 ha). Az erdőgazdálkodók személyét az erdészeti adattár tartja nyilván. a véderdők fenntartásában a Pilis Parkerdő Zrt. illetékes. Pócsmegyer Natura területén az áthatolhatatlan akácerdőben nem végeznek erdőgazdálkodási tevékenységet. Szigetmonostorra szintén a bozótos, akác jellemző.

Az erdőterület egyharmada védett természeti terület (190,42 ha), kétharmada pedig nem védett terület (392,3 ha).

A kezelési üzemmódról elmondható, hogy az erdők kétharmada vágásos erdő (382,3 ha), egy csekély rész faanyagtermelést nem szolgáló erdő (56,82 ha) és elég nagy területről nem áll rendelkezésre adat (143,6 ha).

Rendeltetés szerint a területen vannak védelmi rendeltetésű, gazdasági rendeltetésű és egészségügyi-szociális, turisztikai rendeltetésű erdők. Ezek területi megoszlását az alábbi táblázat mutatja be:

Erdők rendeltetése	Terület (ha)
110 Talajvédelmi erdő	203,2
112 Honvédelmi érdekeket szolgáló védő erdő	50,4
122 Védett természeti területen lévő erdő	136,3
211 Faanyagtermelést szolgáló erdő	1,3
302 Parkerdő (üdülő, sport, turisztika, kiránduló és sétaerdő)	47,9
Nincs adat	143,6
Összesen	582,7

A terület jellemzése az Ökotípusos földhasználati modellben

Ökotípusok alatt az azonos ökológiai/alkalmassági/érzékenységi adottságokkal jellemezhető területeket értjük. Az ökotípusos földhasználati modellben részben külön vizsgáltuk a területek mezőgazdasági alkalmasságát, erdőalkalmasságát és környezeti érzékenységet. Ezek után mindhárom tulajdonság három fokozatának egy területi egységre vetített dominanciáját és azok kombinációját fejeztük ki egy-egy ökotípussal. Azaz a fent említett tényezőkkel – agráralkalmasság, erdőtelepítési alkalmasság, környezeti érzékenység – egyenként jellemeztünk egy három fokozatú skálán minden területi egységet. Ezek után megvizsgáltuk, hogy a három értékelt tulajdonság kombinációja miként jellemez egy területet. Mivel ezzel a módszerrel igen sok ökotípus jön létre, ezért ezekből csoportokat alkottunk a tényezők tulajdonság dominanciája alapján. Ennek értelmében az alábbi 10 származtatott ökotípust hoztuk létre:

1. jó illetve kiváló termőképességű agrárterületek,
2. gyenge illetve közepes termőképességű agrárterületek,
3. környezetileg érzékeny agrárterületek,
4. erdőtelepítésre javasolt területek,
5. védelmi célú erdőtelepítésre javasolt területek,
6. erdőtelepítésre javasolt, környezetileg érzékeny területek,
7. jó illetve kiváló agrártermelési adottságú, vagy erdőtelepítésre javasolt területek,
8. gyenge illetve közepes agrártermelési adottságú, vagy védelmi célú erdőtelepítésre javasolt területek,
9. környezetileg érzékeny, jó agrártermelési adottságú, vagy erdőtelepítésre javasolt területek,
10. gyenge agrártermelési és erdőtelepítési alkalmasságú, környezetileg érzékeny területek.

Ezen kívül megjelennek még a jelenlegi erdőterületek és a vizsgálatból egyéb okból kizárt területek.

A későbbiekben ez a metodika szolgált az OTTrT felülvizsgálatában meghatározott övezetek lehatárolására. Mely szerint a

- „Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület” kategóriát az 1. és 7. ökotípus területeiből leválogatott szántóterületek (nagytáblás szántóföldek, kistáblás szántóföldek, melegházak, állandóan öntözött szántó területek, rizsföldek) adják.
- Az erdőgazdálkodási térség „Erdőtelepítésre szánt tervezett erdeit” a 4. és 6. ökotípusok jelölik ki, az
- „Erdőtelepítésre, fásításra alkalmas terület” övezetét pedig a 4., 5. és 6. ökotípusok adják.

Az ökotípusos földhasználatnál bemutatott statisztikai adatok a site összterületére vonatkozóan kis mértékben eltérhetnek egymástól, mivel a vizsgálat és a statisztikai adatok előállítását térinformatikai módszerekkel történt 1 ha-os pixelmérettel.

Szántóföldi művelési alkalmasság

A szántóföldi művelési alkalmassági vizsgálat alapját a felhasznált talajtani (az Agrotopográfiai térkép fizikai féleség, vízgazdálkodási tulajdonságok, kémhatás és mészállapot tulajdonságok) és klimatikus környezeti változók alkalmasság szerinti súlyozása adja, mely széles szakértői kör bevonásával és az ún. Guilford-eljárással történt. Ezt követően a KIPA-eljárás alkalmazásával a vizsgált öt növény (búza, kukorica, napraforgó, lucerna,

cukorrépa) termesztési alkalmassága alapján az azonos környezeti változókkal jellemezhető, homogén területek rangsorolása valósult meg.

A vizsgálatból az alábbi felszínborítási kategóriákat zártuk ki:

- Mesterséges felszín kategóriái,
- Ültetvények,
- Erdők,
- Vizenyős területek,
- Vizek.

A vizsgálat eredményeként az alábbi kategóriákat alakítottuk ki:

- Vizsgálatból kizárt terület,
- Legkevesbé alkalmas terület,
- Alkalmas terület,
- Leginkább alkalmas terület.

A terület szántóföldi művelési alkalmassága a site-ra az alábbi táblázat szerint alakul. A táblázatban az összehasonlíthatóság kedvéért nemcsak a site adatait helyeztük el, hanem a teljes Natura 2000 terület adatait és az országos adatokat is.

	Szigeti homokok		Natura 2000 területek		Ország	
	ha	%	ha	%	ha	%
Vizsgálatból kizárt terület	446	55,40	989027	50,35	2889136	31,06
Legkevesbé alkalmas terület	0	0,00	342354	17,43	1215097	13,06
Alkalmas terület	359	44,60	556887	28,35	3962396	42,60
Leginkább alkalmas terület	0	0,00	75924	3,87	1235049	13,28
Összesen	805	100,00	1964192	100,00	9301678	100,00

A Szigeti homokok Kiemelt Jelentőségű Természetmegőrzési Területnek több mint fele erdőterület, ezek a vizsgálatból kizárásra kerültek. A terület többi része közepes szántóföldi művelési alkalmasságú területi besorolásba esik. Ezeken a területeken csökkentett intenzitású mezőgazdálkodás javasolt.

Erdőtelepítési alkalmasság

Az erdőtelepítési alkalmasságot két fő szempont határozza meg:

a vizsgált terület potenciális erdőgazdálkodási teljesítőképessége - gazdasági alkalmassága és az erdő iránti környezeti igény - a leendő erdőnek a terület környezeti érzékenysége gyakorolt várható kedvező hatása, erdő környezeti teljesítőképessége. Értéke annál nagyobb, minél nagyobb lesz az új erdő várható környezetjavító (talajvédelmi és víztisztító, vízgazdálkodást szabályozó, stb.) szerepe, minél nagyobb mértékben jelentkezik az erdő környezeti érzékenységet befolyásoló hatása iránti társadalmi és földtulajdonosi igény.

Az erdőalkalmasság mértéke a következő képlet segítségével határozható meg:

ERDŐALKALMASSÁG = A TERÜLET ERDŐGAZDÁLKODÁSRA VALÓ ALKALMASSÁGA (E_Galk) + ERDŐ IRÁNTI KÖRNYEZETI IGÉNY (E_KVszuks)

Az erdőalkalmasságot tehát a gazdasági alkalmasság és az erdő iránti környezeti igény együttes értéke adja. Ez azt jelenti, hogy az erdőtelepítésre való alkalmasság gazdasági érdekből vagy környezetérzékenységi okból egyaránt magas lehet, sőt a két érdek összeadódva megelőzheti az esetleg prioritást élvező szántóföldi földhasználati igényt.

A védett területek esetében az erdőtelepítés csak akkor javasolható, ha nem sért természetvédelmi érdeket. A telepítés során honos fajok alkalmazásával természetstabil erdőket kell létrehozni.

A vizsgálatból kizárásra került területek az alábbiak:

- Mesterséges felszín kategóriái,
- Ültetvények,
- Tanyák,
- Természetes gyepek,
- Erdők,
- Vizenyős területek,
- Vizek,
- Jogi oltalom alatt álló területek (Nemzeti Park, Tájvédelmi Körzet, Természetvédelmi Terület),
- Ex-lege területek,
- Ramsari Területek.

A terület erdőgazdálkodásra való alkalmasságát az alábbi tényezők befolyásolják:

$$EGalk = GENalk + T.VÍZG + T.KÉM + KLIMAalk$$

A képletben szereplő tényezők az alábbiak:

GENalk	A talaj genetikai típusai (Agrotopográfiai adatbázis),
T.VÍZG	A talaj vízgazdálkodási tulajdonságai (Agrotopográfiai adatbázis),
T.KÉM	A talaj kémhatása és mésztartalma (Agrotopográfiai adatbázis),
KLIMAalk	Erdészeti klímazónák az alkalmasság szerint pontozva.

Az erdőtelepítési alkalmasságot nemcsak az erdőgazdálkodásra való alkalmasság határozza meg, hanem az erdő iránti környezeti igény, környezetvédelmi szükségesség. Az erdő iránti környezeti igényt az alábbi tényezők befolyásolják:

$$E_KVszüks = T.FIZ + LEJT + VÍZV + KLIMAKv$$

A képletben szereplő tényezők az alábbiak:

T.FIZ	A talaj fizikai félesége (Agrotopográfiai adatbázis),
LEJT	Lejtőkategória,
VÍZV	Felszín alatti vízvédelmi területek,
KLIMAKv	Erdészeti klímazónák a környezeti igény szerint pontozva.

A vizsgálat eredményeként az alábbi erdőtelepítési alkalmassági kategóriákat alakítottuk ki:

- Vizsgálatból kizárt terület,
- Feltételesen alkalmas terület,
- Alkalmas terület,
- Kiválóan alkalmas terület.

A terület erdőtelepítési alkalmassága a site-ra az alábbi táblázat szerint alakul. A táblázatban az összehasonlíthatóság kedvéért nemcsak a site adatait helyeztük el, hanem a teljes Natura 2000 terület adatait és az országos adatokat is.

	Szigeti homokok		Natura 2000 területek		Ország	
	ha	%	ha	%	ha	%
Vizsgálatból kizárt terület	772	94,72	1525394	77,73	4103130	44,16
Feltételesen alkalmas terület	0	0,00	91380	4,66	576091	6,20
Alkalmas terület	43	5,28	298767	15,22	3855787	41,50
Kiválóan alkalmas terület	0	0,00	46870	2,39	755607	8,13
Összesen	815	100,00	1962411	100,00	9290615	100,00

A vizsgálatból kizárásra kerültek az erdőterületek és a természetes gyepek, ami közel 90 %-a a területnek. A site egy része továbbá része a Duna-Ipoly Nemzeti Parknak, így ezek a területek is kizárásra kerültek az erdőtelepítési vizsgálatnál. Az az alig több mint 5 %-nyi terület közepesen alkalmas erdőtelepítésre, elsősorban véderdő telepítésre, mezővédő erdősávok kialakítására.

Környezeti érzékenység

A környezeti érzékenységet három tényező összegzéséből állítottuk elő, ezek:

- Élővilág-érzékenység,
- Talajérzékenység,
- Vízbázisok érzékenysége.

A tényezők kapcsán azt vizsgáltuk, hogy adott tulajdonság jelen van-e az egyes területi egységeken avagy nincs.

A környezeti érzékenység szintézis térkép azt mutatja, hogy a három tényezőtől hány fed át adott helyen. A vizsgálatból kizártuk a mesterséges felszíneket.

Az élővilág érzékenységet a jogi oltalom alatt álló területek, az ökológiai hálózat területei, a Natura2000 területek és az ex-lege területek alkotják.

A talaj érzékenységet az erózió mértékével fejeztük ki. Az eróziós térkép készítésekor azt a módszert alkalmaztuk, amely tulajdonképpen nem az erózió állapotának felmérésére, hanem a talajvesztés lehetséges mértékének becslésére épül. Ezek alapján 2 t/ha/év mennyiség felett érzékenynek tekintettük a területet.

A környezeti érzékenység harmadik összetevőjeként a területtel kapcsolatos vízvédelmi szempontokat vizsgáltuk, ami során a nitrátérzékeny és a felszín alatti vízvédelmi területeket vettük számba.

A fentiek értelmében az alábbi kategóriákat alakítottuk ki:

- Nem érzékeny terület,
- Legkevésbé érzékeny terület,
- Érzékeny terület,
- Legérzékenyebb terület.

A terület környezeti érzékenysége a site-ra az alábbi táblázat szerint alakul. A táblázatban az összehasonlíthatóság kedvéért nemcsak a site adatait helyeztük el, hanem a teljes Natura 2000 terület adatait és az országos adatokat is.

	Szigeti homokok		Natura 2000 területek		Ország	
	ha	%	ha	%	ha	%
Nem érzékeny terület	7	0,85	23770	1,21	3255279	35,02

	Szigeti homokok		Natura 2000 területek		Ország	
	ha	%	ha	%	ha	%
Legkevésbé érzékeny terület	10	1,22	905517	46,12	4177749	44,95
Érzékeny terület	804	97,93	1025916	52,25	1844314	19,84
Legérzékenyebb terület	0	0,00	8285	0,42	17014	0,18
Összesen	821	100,00	1963488	100,00	9294356	100,00

A Szigeti homokok Kiemelt Jelentőségű Természetmegőrzési Terület egész területe érzékeny élővilág- és vízvédelmi szempontból. A Szentendrei-sziget teljes egésze vízbázisvédelmi védőterület, Budapest ivóvízkészletének nagy részét az itt lévő kutak biztosítják. Élővilág-védelmi szempontból a kijelölt Natura 2000 terület köré koncentrálódnak a védendő értékek, ezek a területek részben jogi oltalom alatt is állnak (NP területek), részei az Nemzeti Ökológiai Hálózatnak és egyben részei a Magas Természeti Értékű Területek (MTÉT) rendszerének.

Ökotípusos földhasználati meghatározottság

Miután értékeltük az egyes tényezőket (pontértéket adtunk 0-3 között – 0: vizsgálatból kizárt, 1: leggyengébb -> 3: legmeghatározóbb) megvizsgáltuk, hogy az egyes területi egységeken hogyan alakul a három tulajdonság kombinációja és azok dominanciája. Az egyes ökotípusokat az alábbi algoritmussal alakítottuk ki:

1. „jó illetve kiváló termőképességű agrárterületek”
Ezt a minősítést kapta egy terület, ha a szántóföldi alkalmasság 3-as volt és a többi kategória kisebb vagy egyenlő, mint 2.
2. „gyenge illetve közepes termőképességű agrárterületek”:
a szántóföldi alkalmassági dominancia erősebb az erdőtelepítési dominanciánál, a terület gyenge vagy közepes termőképességű. Ezt a minősítést kapta egy terület, ha a szántóföldi alkalmasság 2-es volt és a többi kategória kisebb vagy egyenlő, mint 1.
3. „környezetileg érzékeny agrárterületek”:
jó, illetve kiváló termőképességű területek magas környezetérzékenységi meghatározottsággal, amit a földhasználat során mindenképpen figyelembe kell venni
Ezt a minősítést kapta egy terület, ha a szántóföldi alkalmasság 3-as volt, az erdészeti alkalmasság kisebb vagy egyenlő, mint 2, de a környezeti érzékenység szintén 3-as értéket vitt az ökotípus jellemzésébe.
4. „erdőtelepítésre javasolt területek”:
Ezt a minősítést kapta egy terület, ha az erdészeti alkalmasság 3-as volt és a többi kategória kisebb vagy egyenlő, mint 2.
5. „védelmi célú erdőtelepítésre javasolt területek”:
Az erdőtelepítési dominancia erősebb a szántóföldi alkalmassági dominanciánál, a terület erdőtelepítésre figyelembe vehető. Ezt a minősítést kapta egy terület, ha az erdészeti alkalmasság 2-es volt és a többi kategória kisebb vagy egyenlő, mint 1.
6. „erdőtelepítésre javasolt, környezetileg érzékeny területek”:
Erdőtelepítésre indokolt területek magas környezetérzékenységi meghatározottsággal, amit a földhasználat során mindenképpen figyelembe kell venni. Ezt a minősítést kapta egy terület, ha az erdészeti alkalmasság 3-as volt,

a szántóföldi alkalmasság kisebb vagy egyenlő, mint 2, de a környezeti érzé-
érzékenység szintén 3-as értéket vitt az ökotípus jellemzésébe.

7. „jó illetve kiváló agrártermelési adottságú, vagy erdőtelepítésre javasolt területek”:

A területnek az erdőtelepítési és a szántóföldi növénytermesztési alkalmassági
dominanciája egyaránt jellemző, mindkét meghatározottsághoz kiváló
adottságok tartoznak. Ezt a minősítést kapta egy terület, ha mind a szántóföldi
alkalmasság, mind az erdészeti alkalmasság 3-as volt és a környezeti
érzékenység kisebb vagy egyenlő, mint 2.

8. „gyenge illetve közepes agrártermelési adottságú, vagy védelmi célú erdőtelepítésre
javasolt területek”:

Mind az erdőtelepítési alkalmasság, mind a szántóföldi alkalmasság közepes.
Ezt a minősítést kapta egy terület, ha mind a szántóföldi alkalmasság, mind az
erdészeti alkalmasság 2-es volt és a környezeti érzékenység kisebb vagy
egyenlő, mint 1.

9. „környezetileg érzékeny, jó agrártermelési adottságú, vagy erdőtelepítésre javasolt
területek”:

Mind erdőtelepítésre indokolt terület, mind a szántóföldi növénytermesztésre
alkalmas terület, magas környezetérzékenységi meghatározottsággal, amit a
földhasználat során mindenképpen figyelembe kell venni. Ezt a minősítést
kapta egy terület, ha mindhárom érték 3-as volt.

10. „gyenge agrártermelési és erdőtelepítési alkalmasságú, környezetileg érzékeny
területek”:

A környezeti érzékenység dominál, vagy közepes és gyenge termelési
adottságok esetén ugyanakkora súllyal határozza meg a területet. Ezt a
minősítést kapta egy terület, ha a környezeti érzékenység 3-as vagy 2-es és a
többi kategória kisebb vagy egyenlő, mint 2. Avagy a környezeti érzékenység
1-es vagy 0-ás és a többi kategória kisebb vagy egyenlő, mint 1.

A terület ökotípusos földhasználati meghatározottsága a site-ra az alábbi táblázat szerint
alakul. A táblázatban az összehasonlíthatóság kedvéért nemcsak a site adatait helyeztük el,
hanem a teljes Natura 2000 terület adatait és az országos adatokat is.

	Szigeti homokok		Natura 2000 területek		Ország	
	ha	%	ha	%	ha	%
Vizsgálatból kizárt terület	5	0,61	12779	0,65	606270	6,53
Jó illetve kiváló termőképességű agrárterületek	0	0,00	66053	3,37	1137101	12,24
Gyenge illetve közepes termőképességű agrárterületek	0	0,00	151762	7,74	685599	7,38
Környezetileg érzékeny agrárterületek	0	0,00	220	0,01	750	0,01
Erdőtelepítésre javasolt területek	0	0,00	38492	1,96	640499	6,89
Védelmi célú erdőtelepítésre javasolt területek	0	0,00	33728	1,72	494606	5,32
Erdőtelepítésre javasolt, környezetileg érzékeny területek	0	0,00	350	0,02	1013	0,01
Jó illetve kiváló agrártermelési adottságú, vagy erdőtelepítésre javasolt területek	0	0,00	5521	0,28	71255	0,77
Gyenge illetve közepes agrártermelési	5	0,61	124085	6,32	2077736	22,37

	Szigeti homokok		Natura 2000 területek		Ország	
	ha	%	ha	%	ha	%
adottságú, vagy védelmi célú erdőtelepítésre javasolt területek						
Környezetileg érzékeny, jó agrártermelési adottságú, vagy erdőtelepítésre javasolt területek	0	0,00	0	0,00	3	0,00
Gyenge agrártermelési és erdőtelepítési alkalmasságú, környezetileg érzékeny területek	363	44,27	795332	40,54	1722495	18,54
Jelenlegi erdőterületek	447	54,51	733642	37,39	1852347	19,94
Összesen	820	100,00	1961964	100,00	9289674	100,00

A területnek a vizsgálható része a „Gyenge agrártermelési és erdőtelepítési alkalmasságú, környezetileg érzékeny területek” ökotípusba került, mivel az egész területre az jellemző, hogy mindhárom vizsgálati szempontból a közepes kategóriába esnek a területek, illetve erdőtelepítési szempontból nem vizsgálható a terület nagy része. A terület környezeti érzékenysége viszonylag magas, mivel két szempontból is (élővilág, víz) érzékeny a terület. Így a területen mindenképpen valamilyen extenzív művelés képzelhető csak el. Erre jó alap a természetes gyepek nagy kiterjedése, ahol nagy részben legeltetéssel hasznosítják a területeket. További előny, hogy a terület része az MTÉT támogatási rendszernek, így megfelelő pénzügyi alap áll rendelkezésre a gazdálkodók kompenzálására a természetkímélő gazdálkodásért cserébe.

1. 3. 3. Vadgazdálkodás, halászat, horgászat

Vadgazdálkodás

A terület a II/1. Börzsöny-Nógrád-gödöllői nagyvadas vadgazdálkodási körzetben helyezkedik el. A körzet két legjelentősebb vadfaja a gímszarvas és a vaddisznó, amelyek létszáma dinamikusan növekszik. Mellettük szigetszerű foltokban dámszarvas illetve muflon, valamint nagy állomány nagyságú, de gyenge minőségű őz állomány található. Az apróvad a területen visszaszorulóban van, így a velük való gazdálkodás sem jelentős kisebb térségeket leszámítva. A vadgazdálkodásra erősen rányomja bélyegét Budapest közelsége, és az ebből adódó – a vadgazdálkodás szempontjából kedvezőtlen hatású – kiránduló- és üdülőforgalom. A vadgazdálkodási tervezési szempontok a nagyvadfajok állománycsökkentésére és az apróvadfajok állomány nagyságának növelése érdekében történő élőhelyfejlesztésre és predátor-kontrollra koncentrálnak.

A területet érintő vadgazdálkodási egységek kódszáma, neve és telephelye:

13-571010-1-4-1 Szentendre Szigeti Vadásztársaság (Tahitótfalu)

A terület vadállományának értékelése az érintett vadászatra jogosultak 10 éves adatai alapján:

Vadfaj	A körzet	A terület jellemzői
--------	----------	---------------------

	jellemző állomány-sűrűsége (pld/100 ha)	Állománysűrűség (2000-2009)		Hasznosítási sűrűség (1999-2008)		A vadfajok vadgazdálkodási jelentősége
		pld/100 ha	trend	pld/100 ha	trend	
Gímszarvas	1,27	0,04	stagnáló	0,01	stagnáló	kicsi
Dámszarvas	0,21	0,65	stagnáló	0,17	stagnáló	közepes
Őz	2,02	1,48	stagnáló	0,35	stagnáló	közepes
Muflon	0,25	0,00	-	0,00	-	nincs
Vaddisznó	1,63	0,22	növekvő	0,51	növekvő	közepes
Mezei nyúl	1,84	1,19	csökkenő	0,37	stagnáló	kicsi
Fácán	4,59	1,91	csökkenő	0,30	stagnáló	kicsi
Fogoly	0,38	0,47	csökkenő	0,00	-	nincs

(Adatforrás: Országos Vadgazdálkodási Adattár, SZIE-VMI, Gödöllő, 2009)

A területen a gímszarvas, a dám és az őz állomány nagysága és hasznosított mennyisége az évek közötti ingadozás mellett állandónak tekinthető. A vaddisznó esetében azonban mind a becsült létszám, mind a terítékre kerülő egyedek száma növekszik. Az apróvadfajok állománya az állandónak tekinthető hasznosítási arány ellenére is csökken, vadgazdálkodási jelentőségük kicsi.

A vízivadfajok, mint a terítékre kerülő vetési lúd és tőkés réce vadászati jelentősége kicsi, a természetvédelmi korlátozások miatt a Duna közelsége ellenére is.

A területen vadgazdálkodási szempontból jelentőséggel bíró egyéb vadászható fajok: balkáni gerle, örvös galamb, szarka, dolmányos varjú, szajkó, róka, borz, nyest, házi görény, aranyakál, kóbor kutya, kóbor macska.

A területet érintő természetvédelmi előírások alapján korlátozott illetve engedélyhez kötött a mesterséges vadtenyésztés és kibocsátás, vadászati és vadgazdálkodási berendezések létesítése, a vadászatok módja, ideje és helye (pl.: vízivad), a vadföldek létesítése és művelése, az élőhelyfejlesztési beavatkozások bizonyos köre.

A vadgazdálkodási tervek iránymutatásai alapján a területen a természetvédelmi szempontok figyelembe vételével a dámszarvas létszáma és így vadgazdálkodási jelentősége tovább növelhető, ahogyan az őz esetében is lehetőség van az ökológiai adottságoknak köszönhetően a létszámuk gyarapítására. A vaddisznó törzsállománya nem jelentős, azonban a bevándorlások miatt intenzív vadászata indokolt, ezzel a vadkár problémák is enyhíthetők. A gímszarvas váltóvadként van jelen, a vele való gazdálkodás nem tervezhető. Az apróvadfajok állománysűrűségének növelésére a lehetőségek korlátozottak, azonban kedvező hatás érhető el az élőhelyfejlesztéssel, valamint a ragadozó fajok létszámának csökkentésével.

Érvényben lévő vadgazdálkodási tervek:

II/1. Börzsöny-Nógrád-gödöllői nagyvadas körzet vadgazdálkodási terve. Érvényesség: 2014-ig. (Készítést az Országos Vadgazdálkodási Adattár koordinálta.)

Szentendre Szigeti Vadásztársaság (13-571010-1-4-1) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényesség: 2017-ig. Kelt: 2007. március 27. Jóváhagyta: Fővárosi és Pest Megyei MGSzH, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály.

A vadászatra jogosultak adott vadászati évre szóló éves vadgazdálkodási tervei.

1. 3. 3. 4. Vízgazdálkodás

A Szentendrei-sziget európai jelentőségű vízbázis. Kerítéssel körülvett, őrzött terület. Csak engedéllyel lehet belépni.

Szigetmonostor területén egykori mesterséges tó medre található. A vizét a Dunából szivattyúzták 2 oldalról, hogy így táplálták a tavat, de felhagytak a szivattyúzással, így a tó kiszáradt, és begyepesedett.

1. 3. 3. 5. Turizmus

Legjellemzőbbek a lovas tanyák. Megjelentek a területen golfpálya, illetve lakópark fejlesztési beruházások is.

1. 3. 3. 6. Ipar

Ipari fejlesztés nem tervezett.

1. 3. 3. 7. Infrastruktúra

Pócsmegyer fejlesztési elképzeléseiben szerepelt egy aszfaltozott út, amely Surányból vezetett volna a faluba. A Natura terület érintettsége miatt a nemzeti park elutasította. Szigetmonostor híd-építési terveinek ellentmond, hogy ezzel megszűnne a település elzártsága és a terület értékét jelentő nyugalom.

1. 3. 3. 8. Települési viszonyok, területfelhasználási konfliktusok

Általános adatok: a Natura terület Pócsmegyer területét 171,330 ha-on érinti, ami a település területének 13,11 %-a, Szigetmonostort 517,549 ha-on, ami területének 63,11 %-a és Tahitótfalut 131,191 ha-on érinti, ami területének 3,35 %-a. A Natura területen a három település 20,89, 63,11 és 16 % arányban osztozik.

Településrendezési leírás: Pócsmegyer terve nem jelöli a Natura lehatárolást. A települések Natura területei a Duna-Ipoly Nemzeti Parkkal átfednek. A tervek a Natura területet mezőgazdasági terület, mezőgazdasági terület-gyep, védelmi erdőterület (meglévő, tervezett) és gazdasági erdőterület településfelhasználási egységbe sorolják. Jellemzően a Szentendrei-sziget védett vízbázisvédelmi övezetébe is beletartoznak. A településeket nem érinti jelentősebb közlekedési infrastrukturális elem.

Horányt (üdülőterület) belterületbe vonták az EU-s támogatottságot élvező csatornaberuházás miatt. Szigetmonostort közrefogják a Natura és vízbázis területek, ezért nem áll rendelkezésre elegendő fejlesztési terület. A DINPI-vel jó a kapcsolata a településeknek.

2 Felhasznált irodalom

- Bérces S., Szél Gy., Ködöböcz V., Kutasi Cs., Szabó K., Fülöp D., Péntes Zs. & Peregovits L. (2007): A magyar futrinka. – A Kárpát-medence állatvilágának kialakulása, MTM, Budapest, 107–124.
- Csima P., Csősz M., Gergely A., Kabai R., Kiss G., Nagy I. R. & Udvardi A. (2002–2003): Kisoroszi, Tahitótfalu, Pócsmegyer és Szigetmonostor településszerkezeti tervei. Kötelező alátámasztó szakági munkarészek. Tájrendezés, természetvédelem, általános tájvédelem. – Kézirat. Szent István Egyetem Tájvédelmi és Tájrehabilitációs Tanszék, Budapest
- Fitos E., Kovács E., Krizsanóczy M., Petrányi G. & Gergely A. (2002): A Kecskesziget élőhely-térképezése. – Kézirat. Szent István Egyetem Tájvédelmi és Tájrehabilitációs Tanszék, Budapest
- Gergely, A. (2008): A HUDI20047 Natura 2000 terület élőhely-térképezése / „Szigeti homokok”. – Kutatási jelentés
- Hahn, I. (1997–1998): A Szentendrei-szigeti mintaterület élőhely-térképezése és leírása. A Duna-Tisza köze aktuális élőhely-térképezése program 1. sz. területe. Összehasonlító anyag. – Kézirat, Vácrátót
- Kenyeres, Z., Nagy, B. & Bauer, N. (2008): Distribution and habitat requirements of Arcyptera microptera (Fischer de Waldheim, 1833) in Hungary – *Articulata* 23(2): 25–36.
- Marosi S. & Somogyi S. (szerk.) (1990): Magyarország kistájainak katasztere. – Földrajztudományi Kutató Intézet, Budapest
- Seregélyes T., Standovár T., Szollát Gy., S.Csomós Á. (1993): A Duna-Ipoly Nemzeti Park előkészítő munkái. Botanikai feltárások. A Szentendrei-sziget növényzete, botanikai értékei és természetvédelmi zónabeosztása. – Kézirat. Budapest
- Szél, Gy., Bérces Sándor, Kutasi Cs. & Ködöböcz V. (2006): A magyar futrinka (*Carabus hungaricus* Fabricius, 1792) hazai elterjedése és élőhelyei (Coleoptera: Carabidae). – *Praenoria Folia Historico-naturalia* 9: 45–80.
- Zsolt, J. (1943): A Szentendrei-sziget növénytakarója. – *Index Horti Bot. Univ. Budapest.* 6: 3–18.

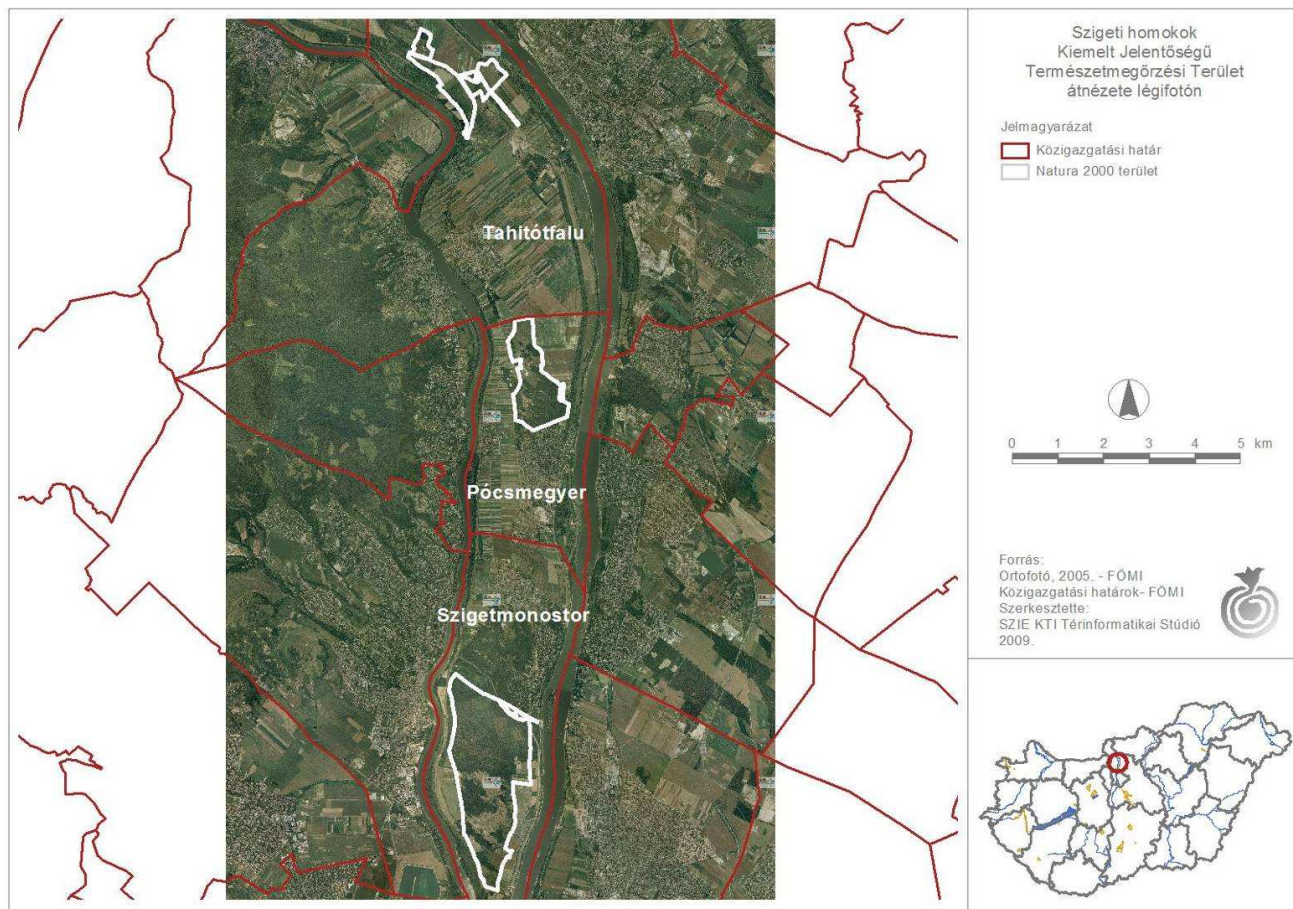
<http://geo.kvvm.hu/tir/>

A kijelölt Natura 2000 területek adatlapjai (Cntryhu2008.mdb)

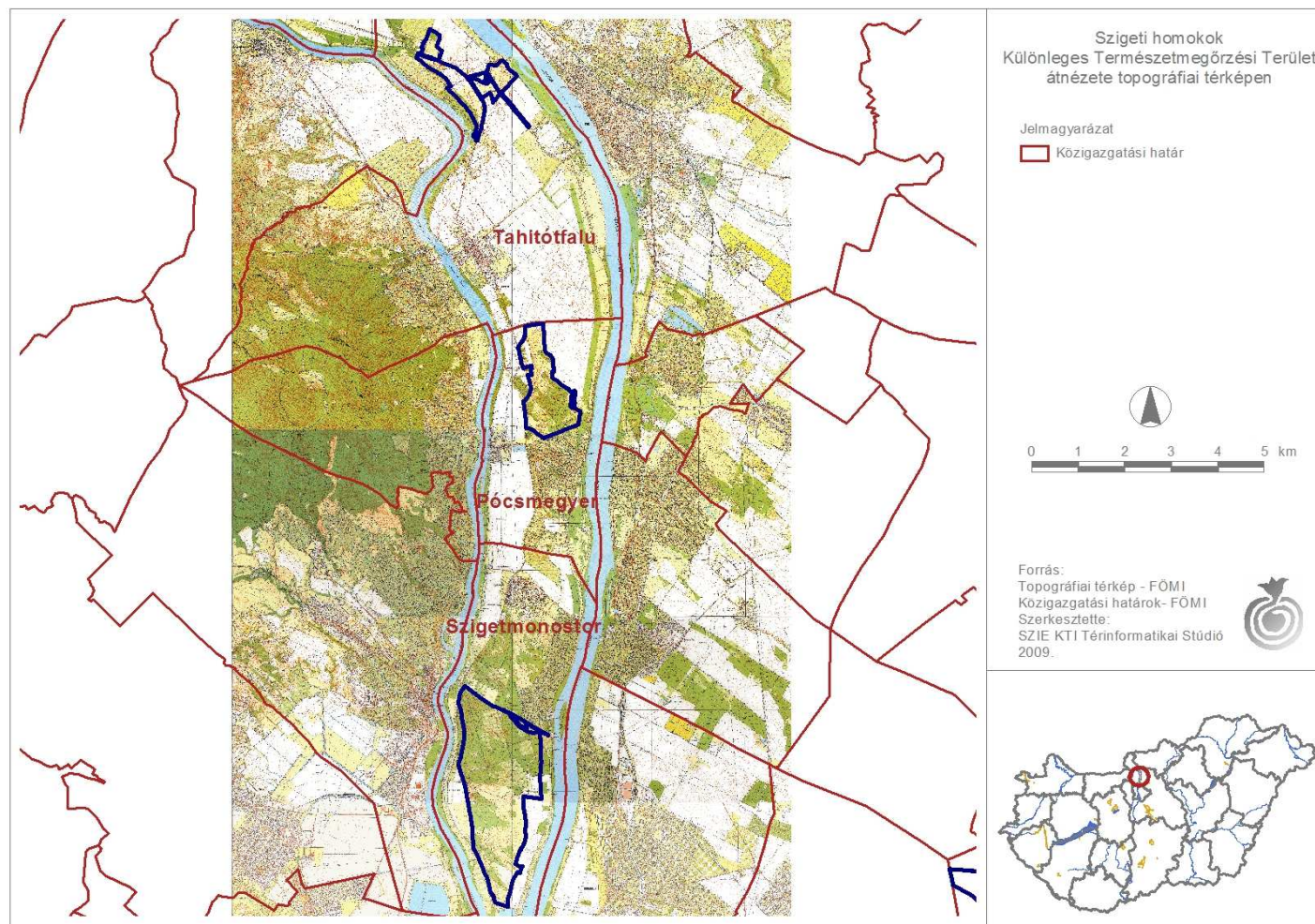
A kijelölt Natura 2000 területek térinformatikai fedvénye (Natura 2000 shape)

Országos védett területek határa

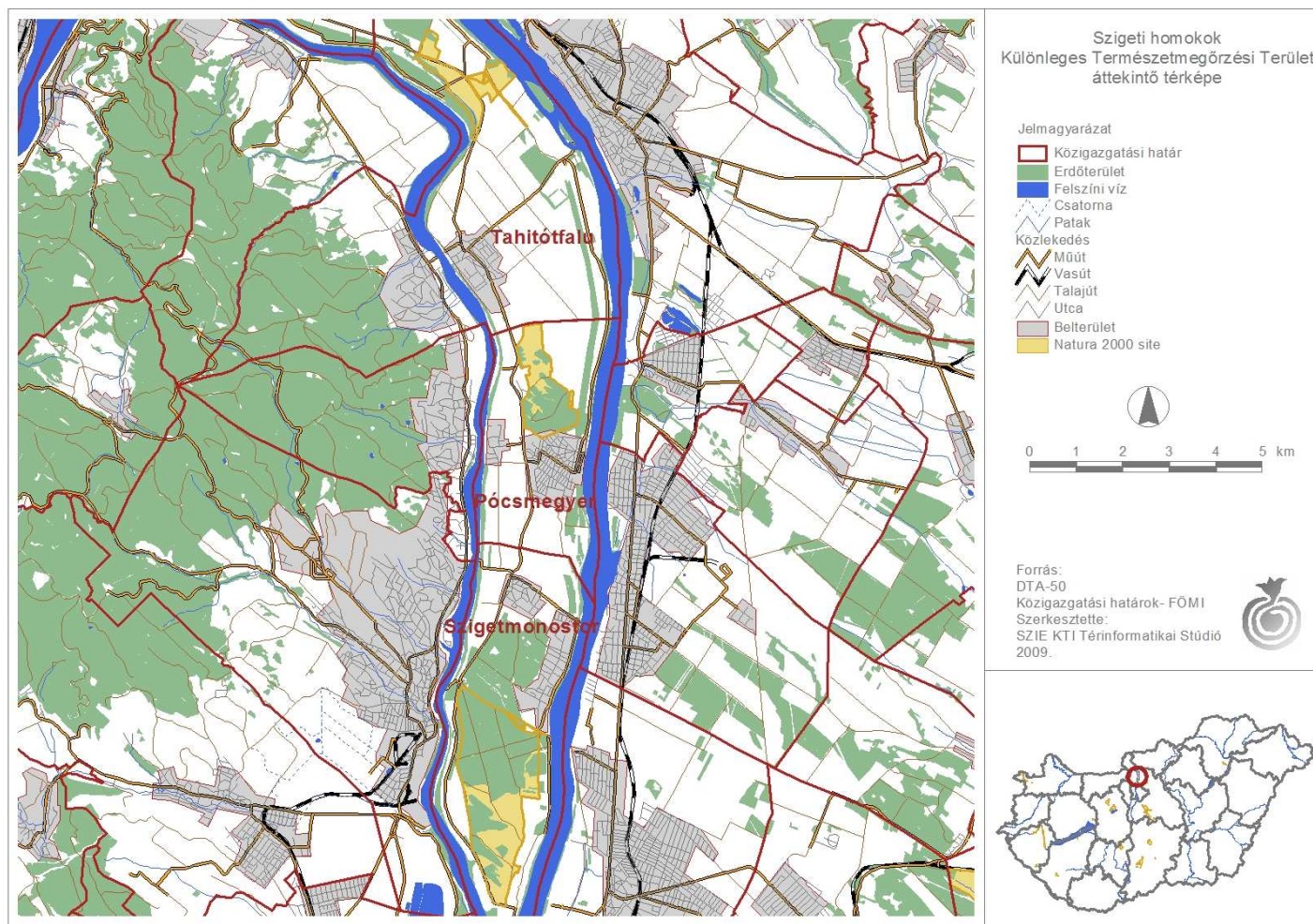
MELLÉKLETEK

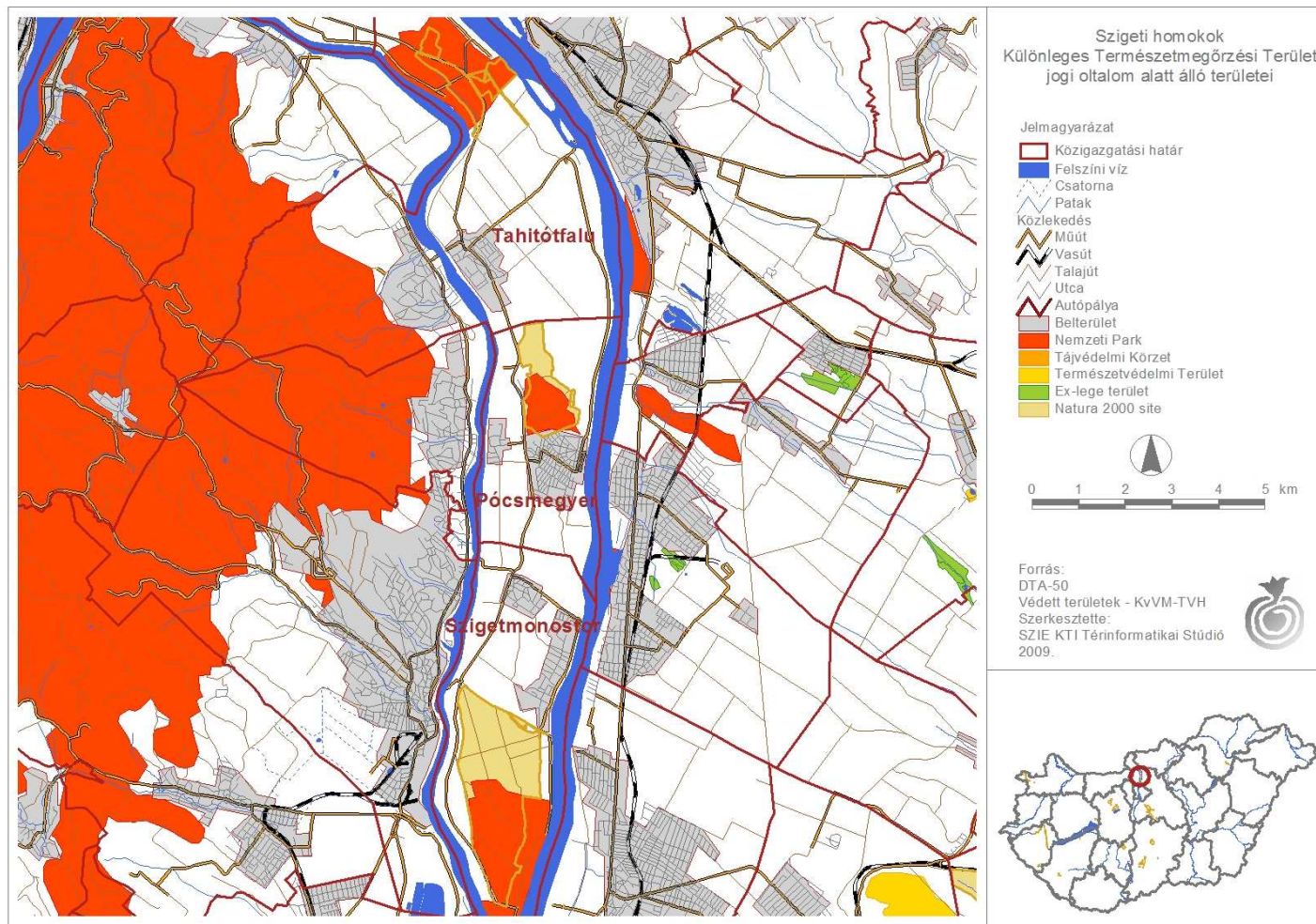
1. sz. melléklet A tervezési terület átnézeti légifotója

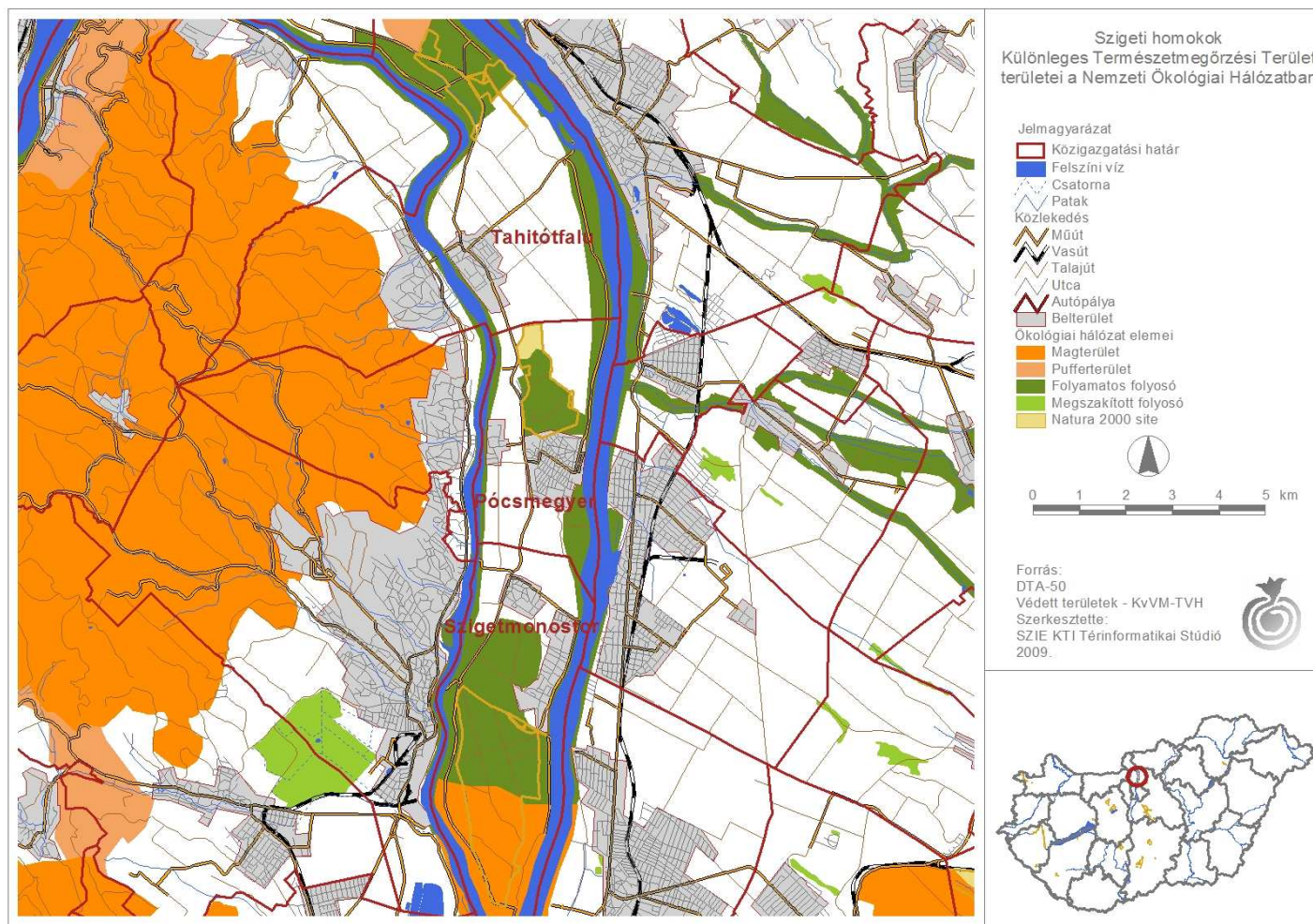
2. sz. melléklet: A tervezési terület átnézeti topográfiai térképe

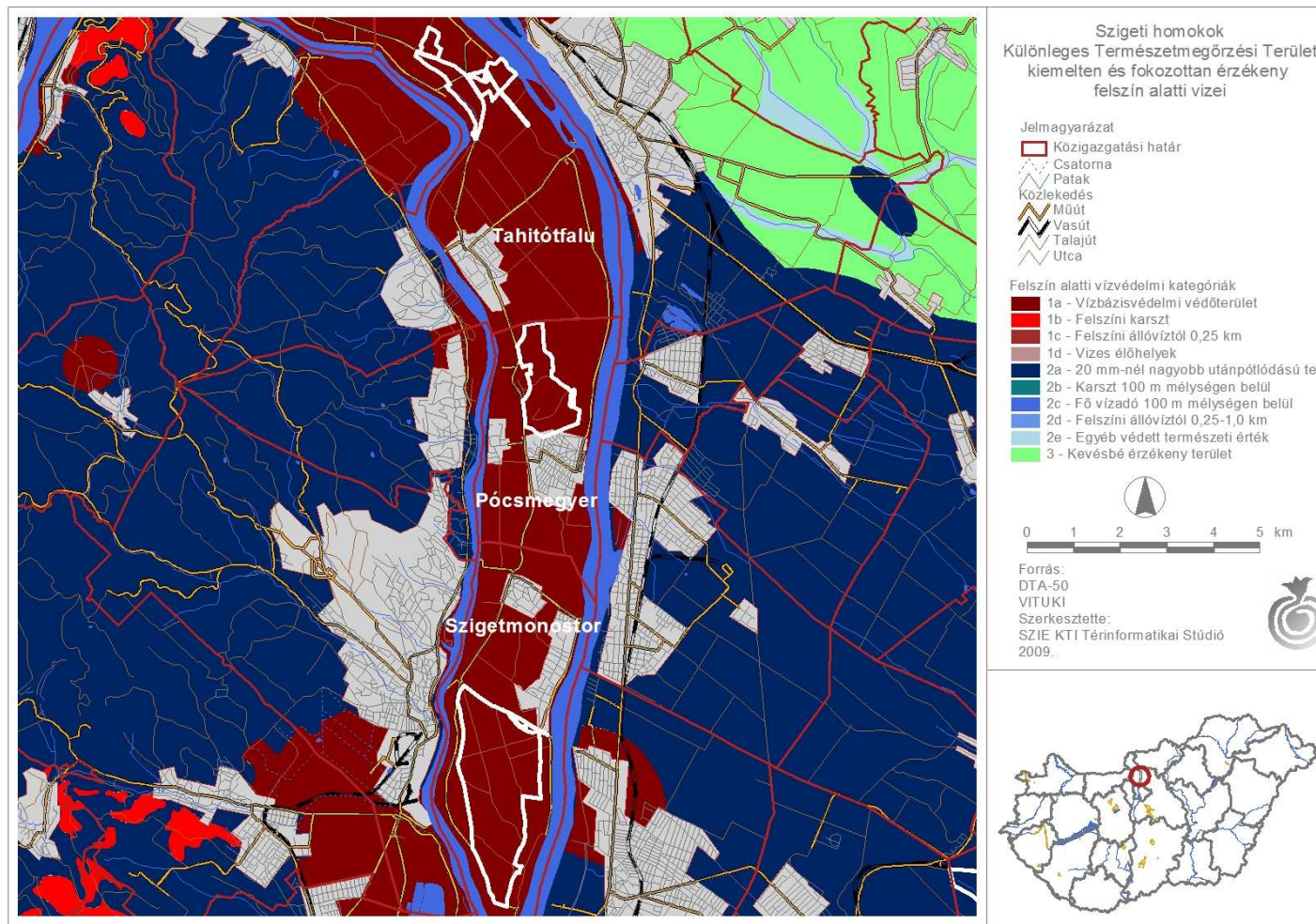
3. sz. melléklet: A tervezési terület DTA-50 átnézeti térképe

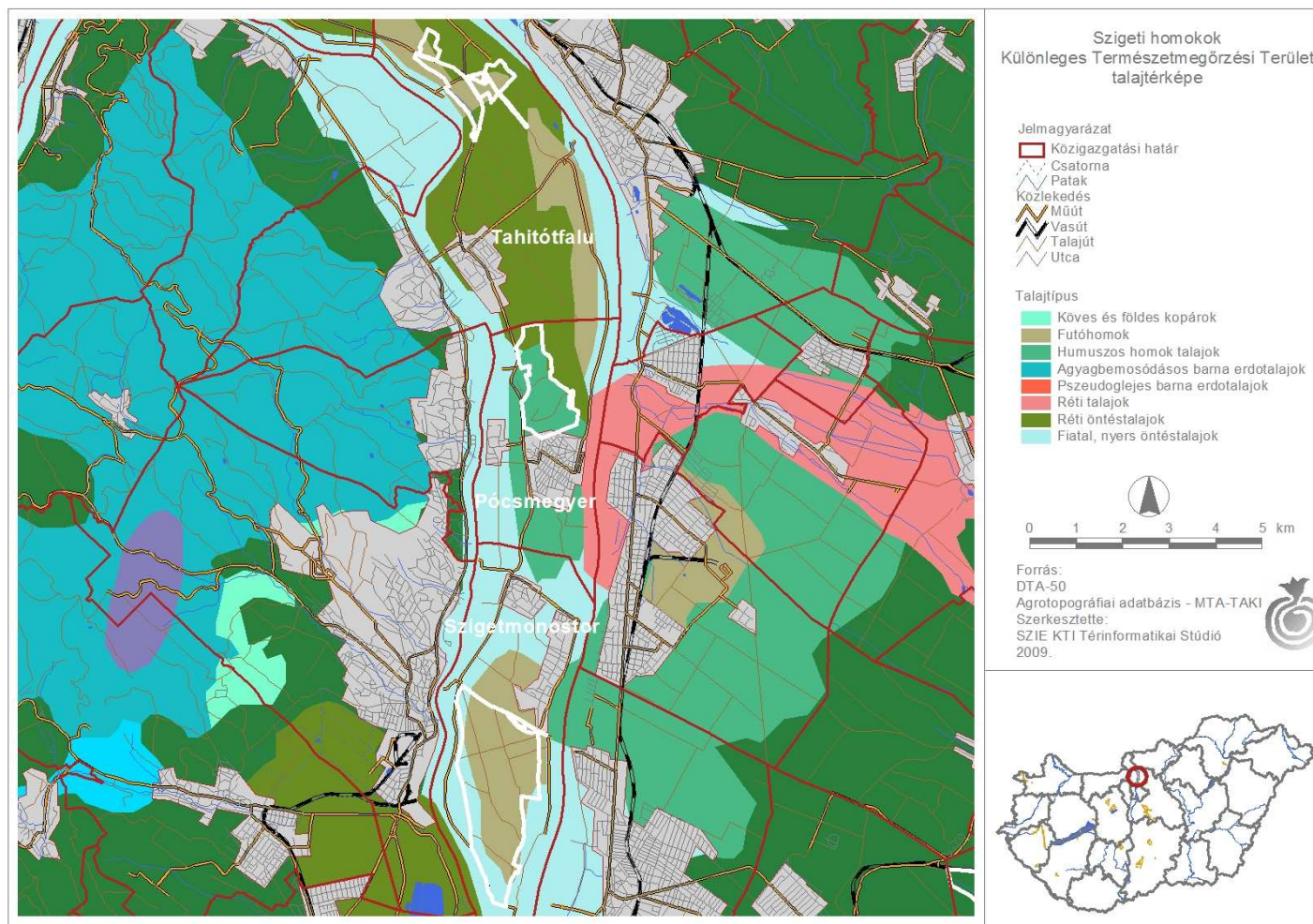
4. sz. melléklet: A tervezési terület jogi oltalom alatt álló területei

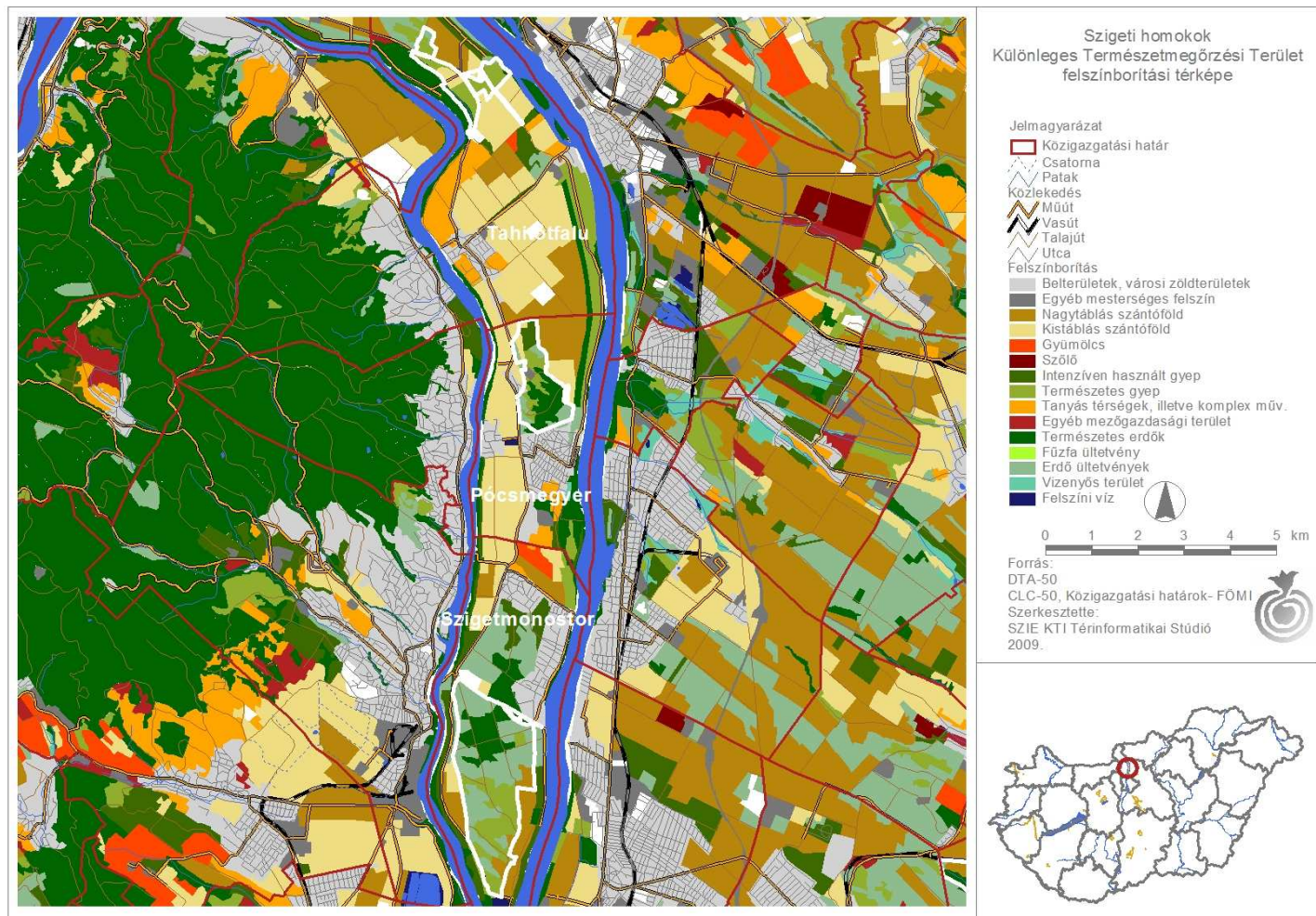
5. sz. melléklet: A tervezési terület érintettsége a Nemzeti Ökológia Hálózatban

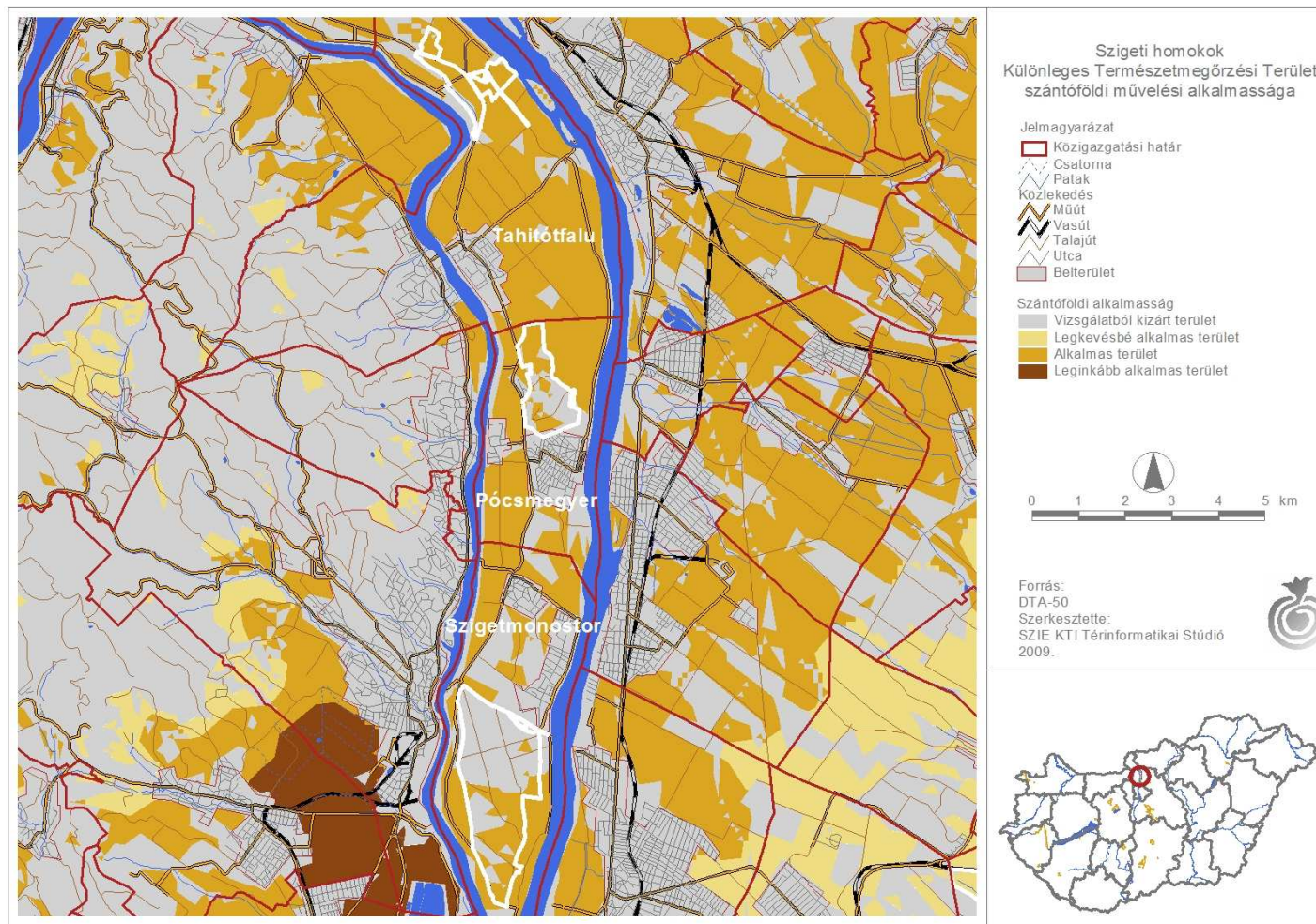
6. sz. melléklet: A tervezési terület kiemelten és fokozottan érzékeny felszín alatti vizei

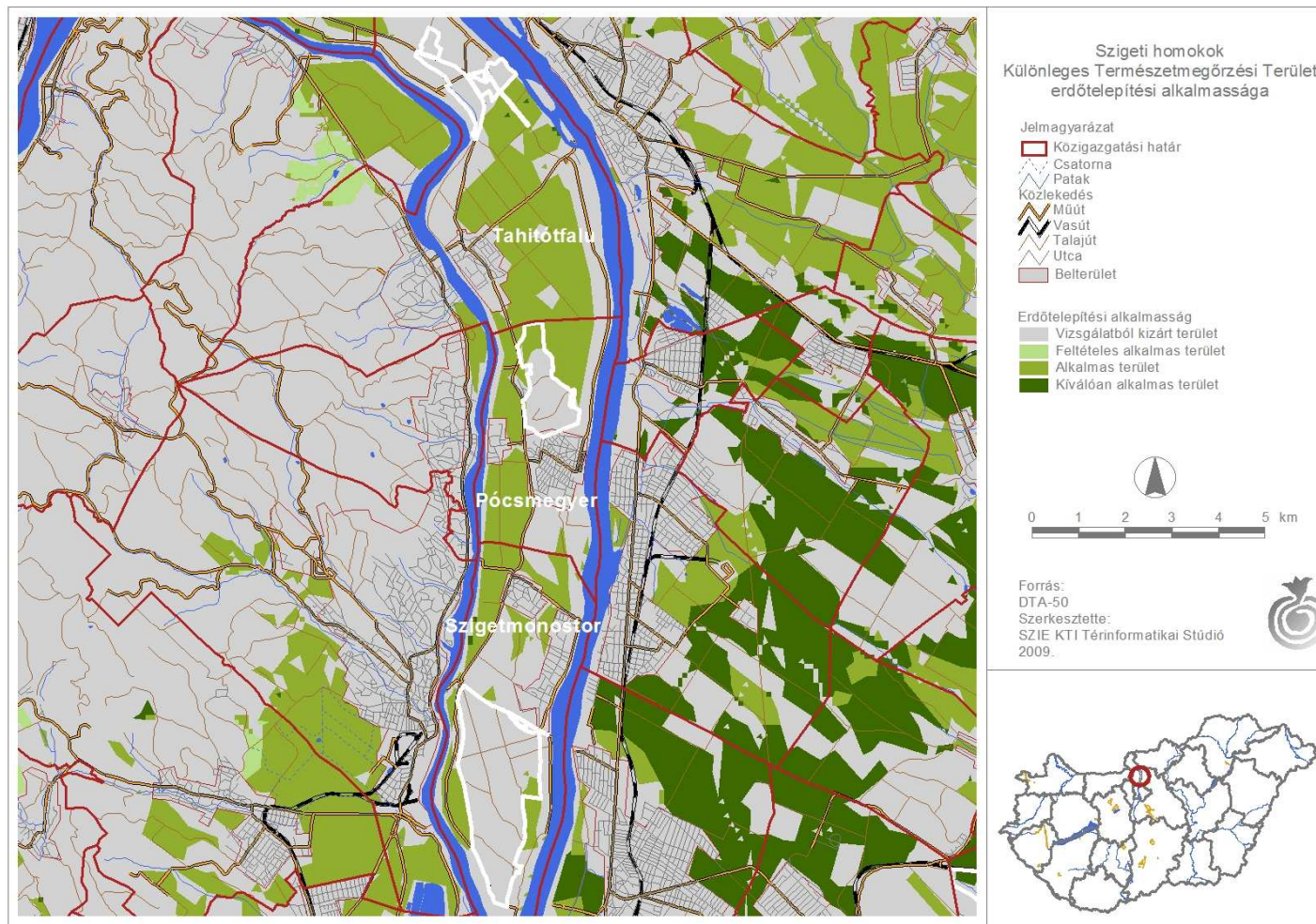
7. sz. melléklet: A tervezési terület talajtérképe

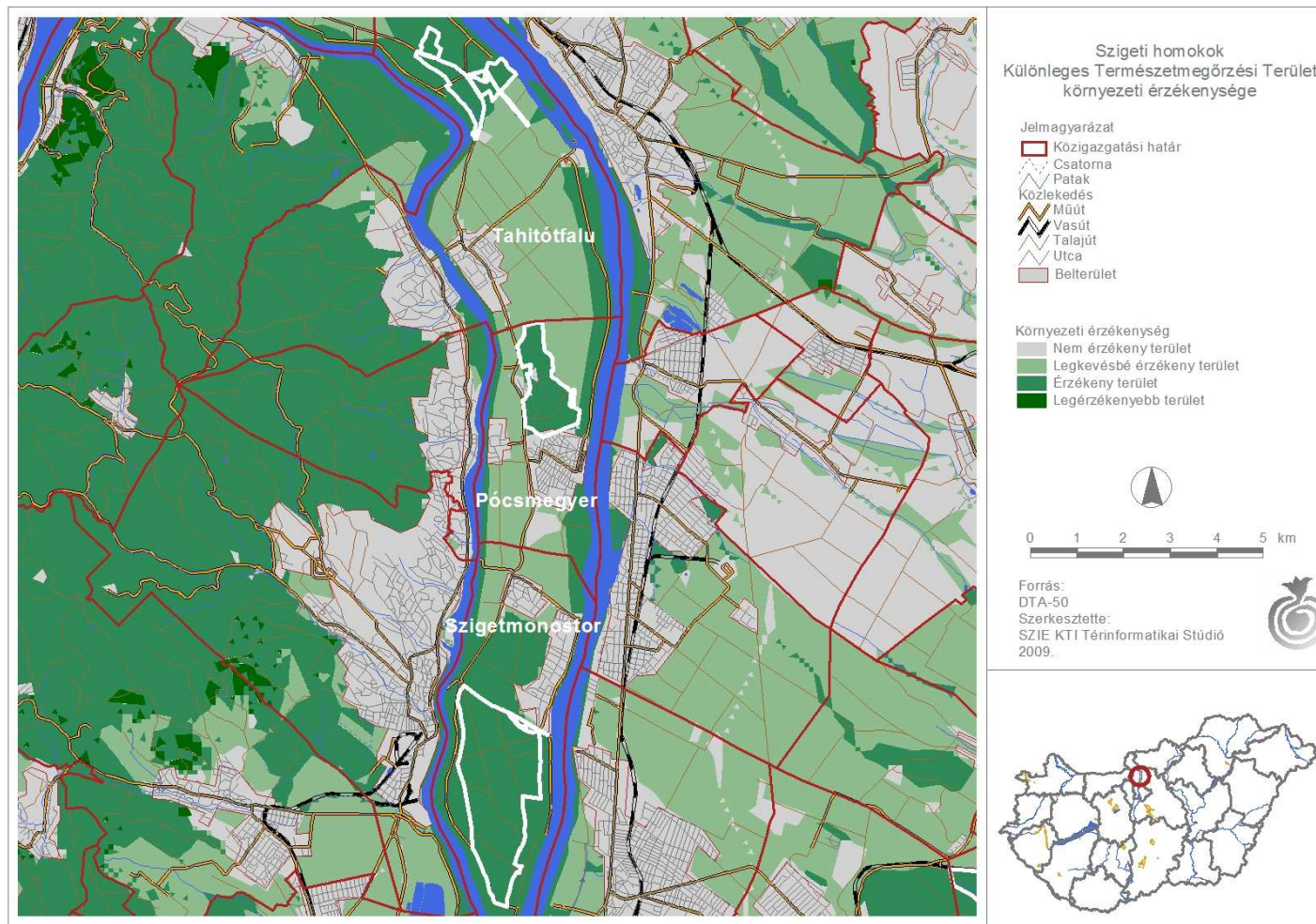
8. sz. melléklet: A tervezési terület felszínborítási térképe

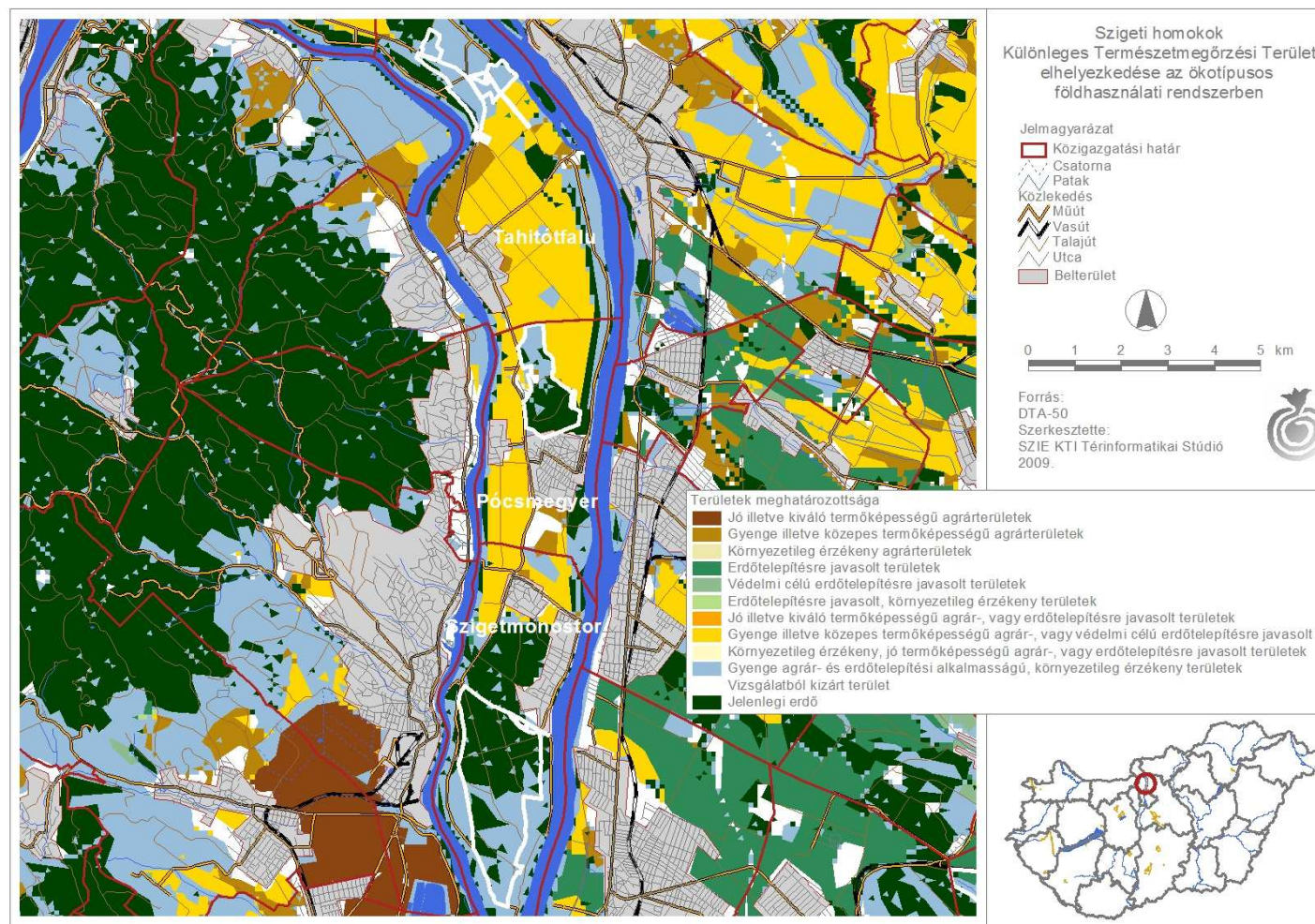
9. sz. melléklet: A tervezési terület szántóföldi művelési alkalmassága

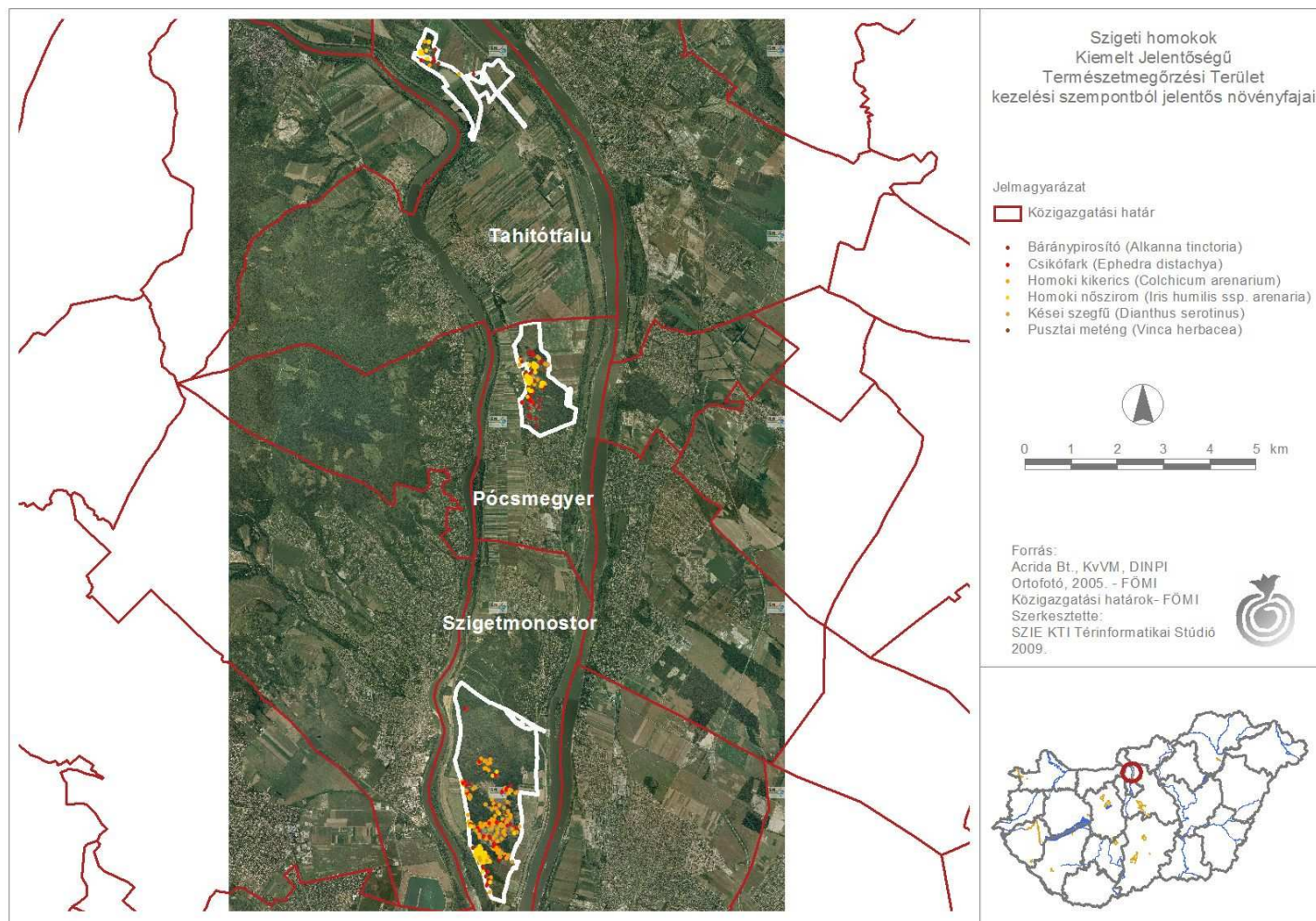
10. sz. melléklet: A tervezési terület erdőtelepítési alkalmassága

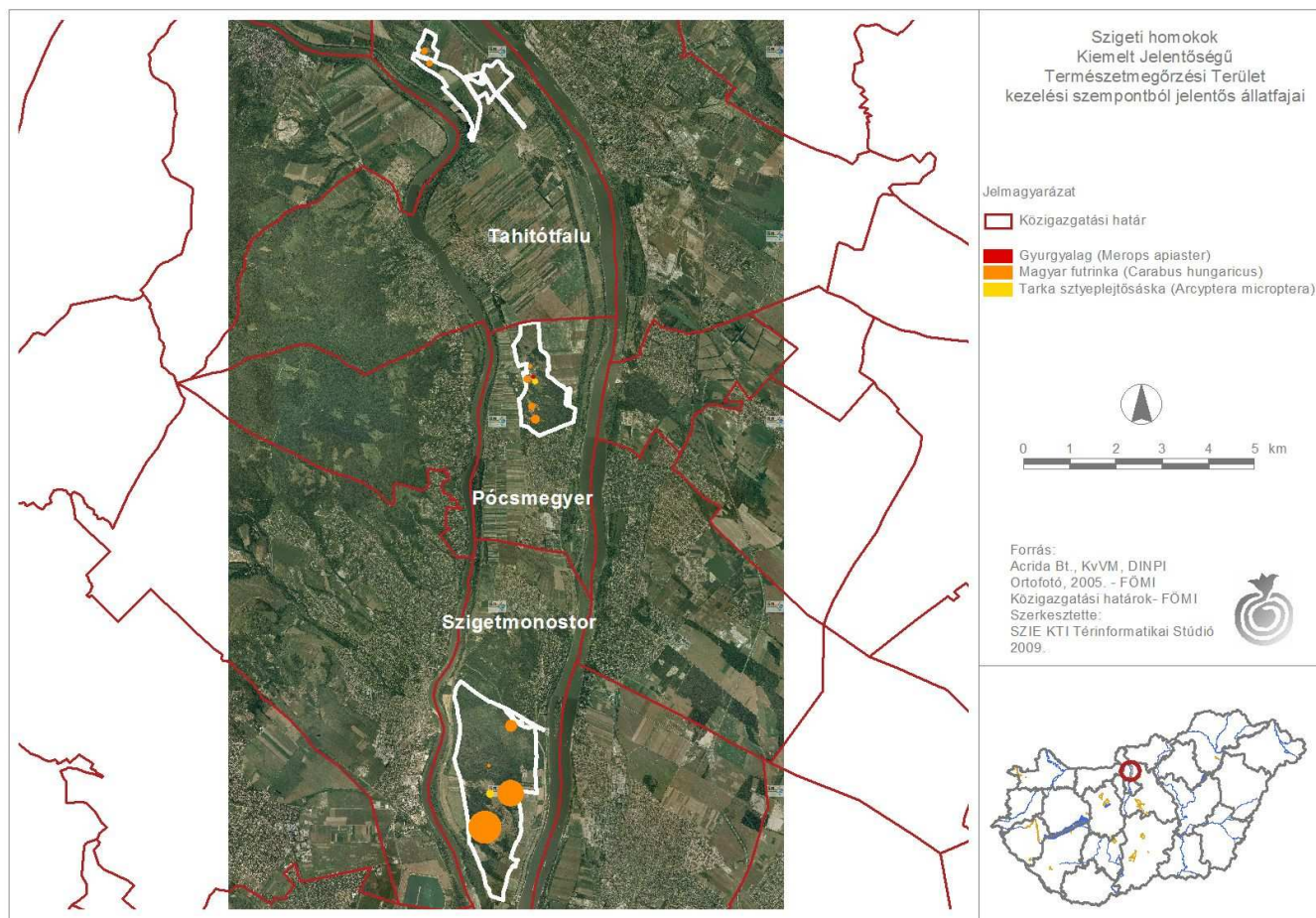
11. sz. melléklet: A tervezési terület környezeti érzékenysége

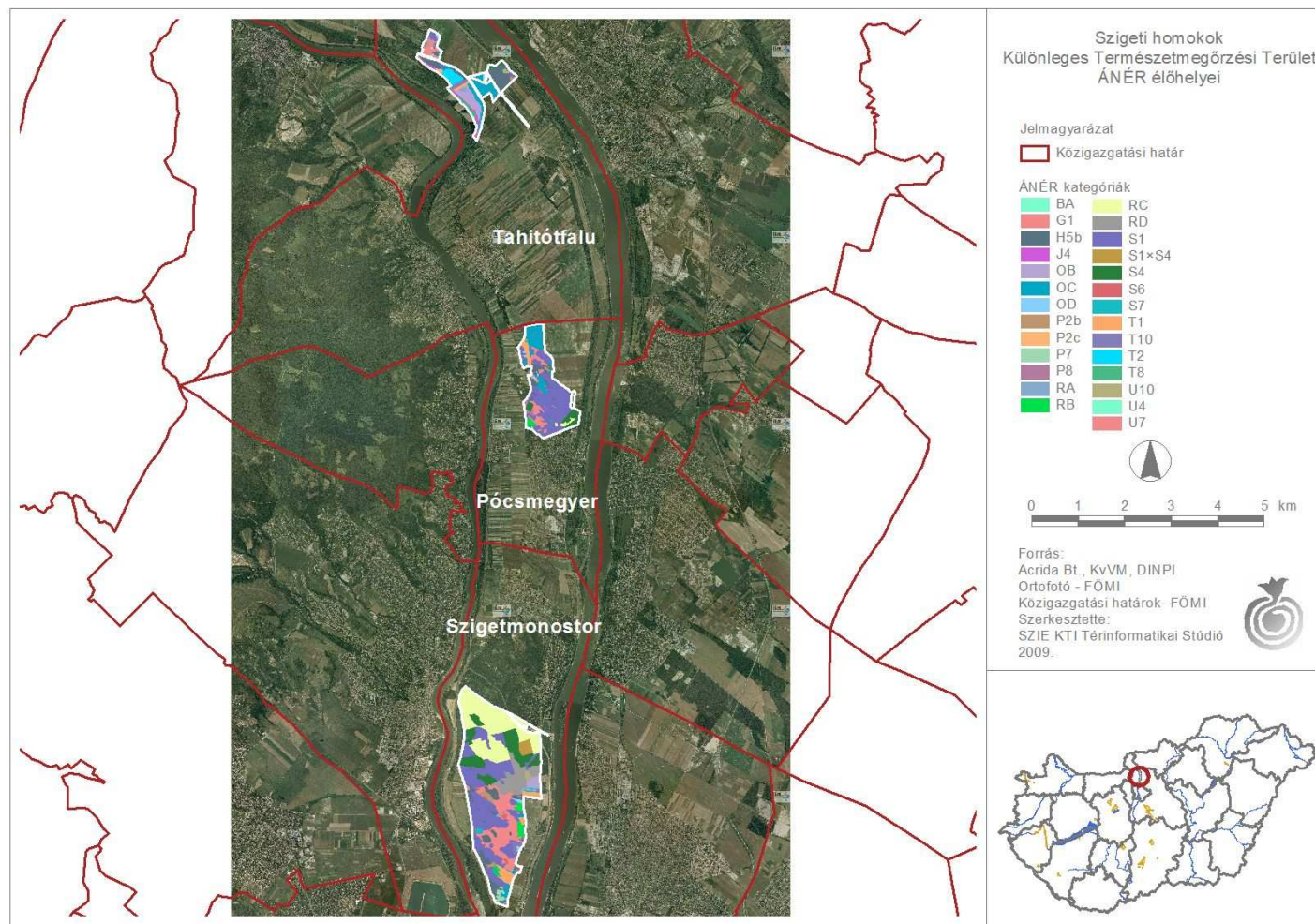
12. sz. melléklet: A tervezési terület elhelyezkedése az ökotípusos földhasználati rendszerben

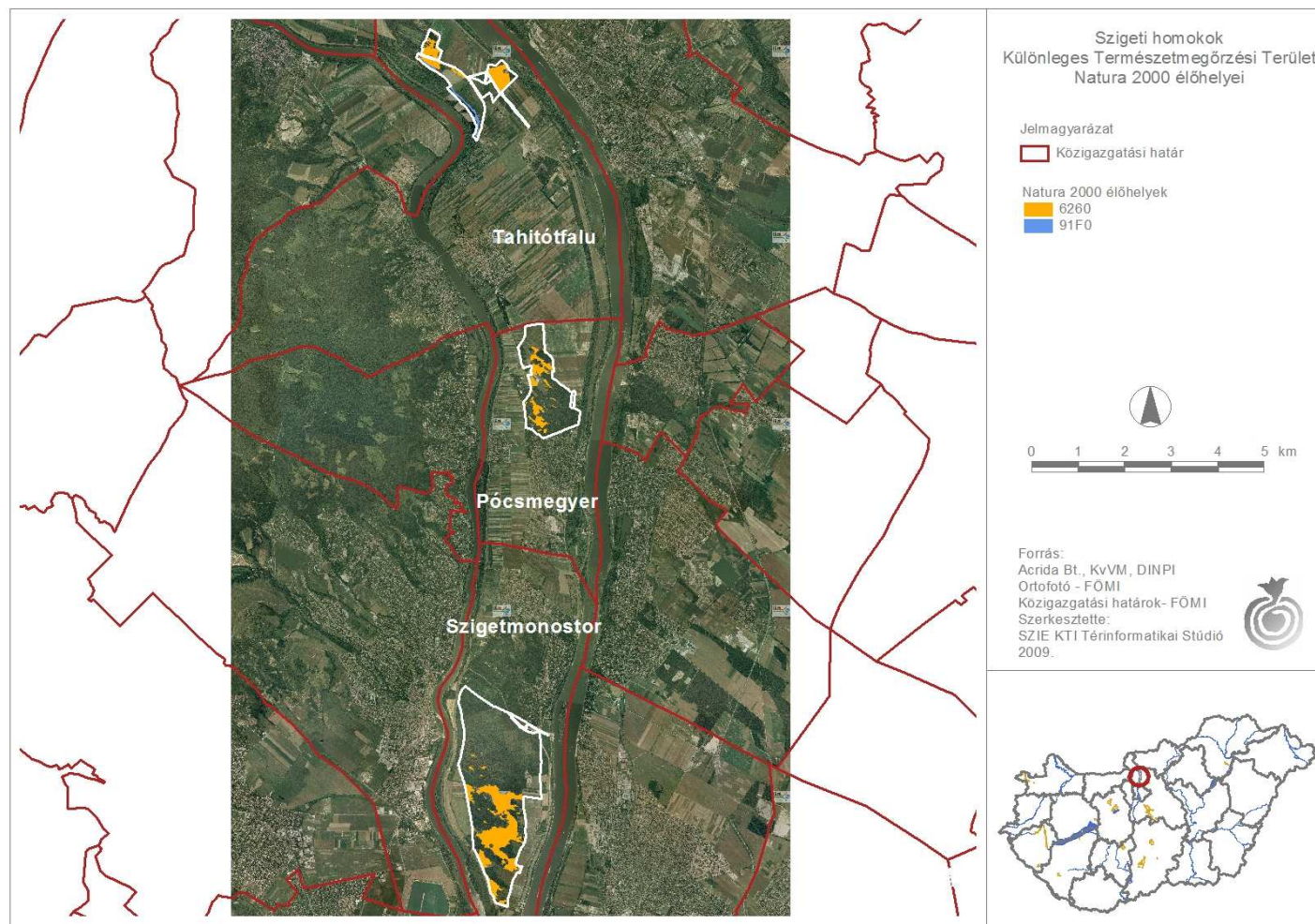
13. sz. melléklet: A tervezési terület kezelési szempontból jelentős növényfajainak elterjedése

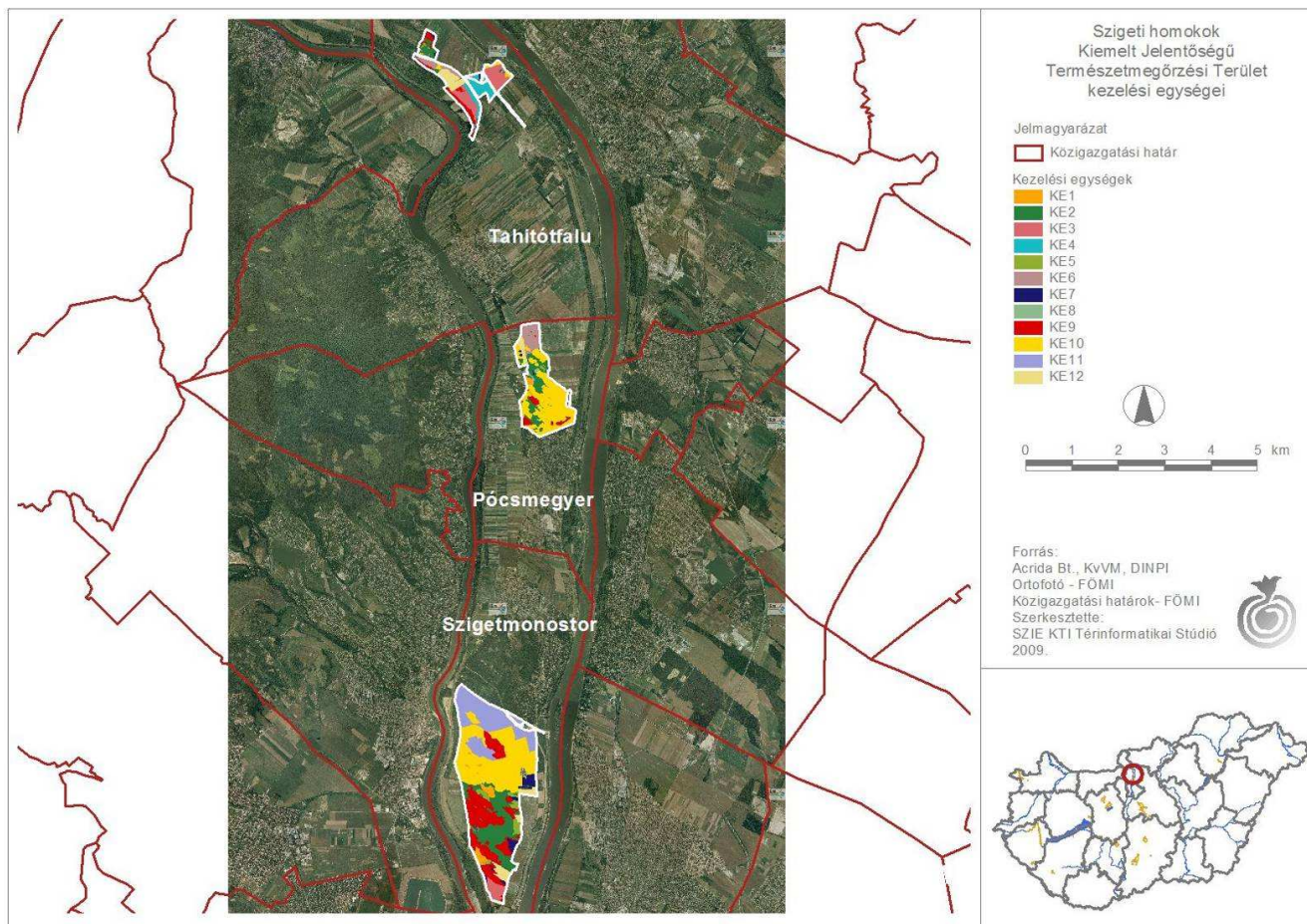
14. sz. melléklet: A tervezési terület kezelési szempontból jelentős állatfajainak elterjedése

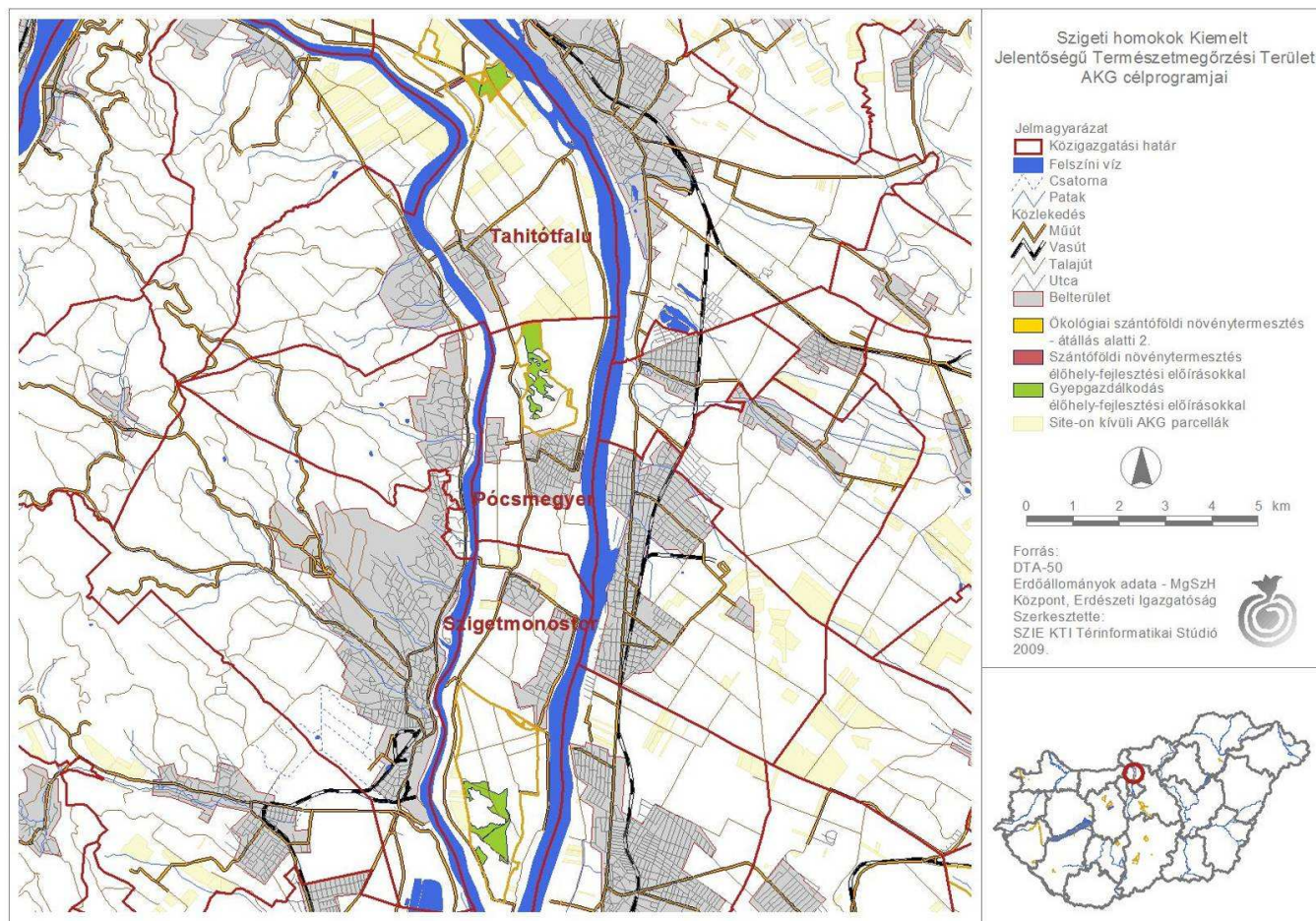
15. sz. melléklet: A tervezési terület Á-NÉR élőhelyeinek térképe

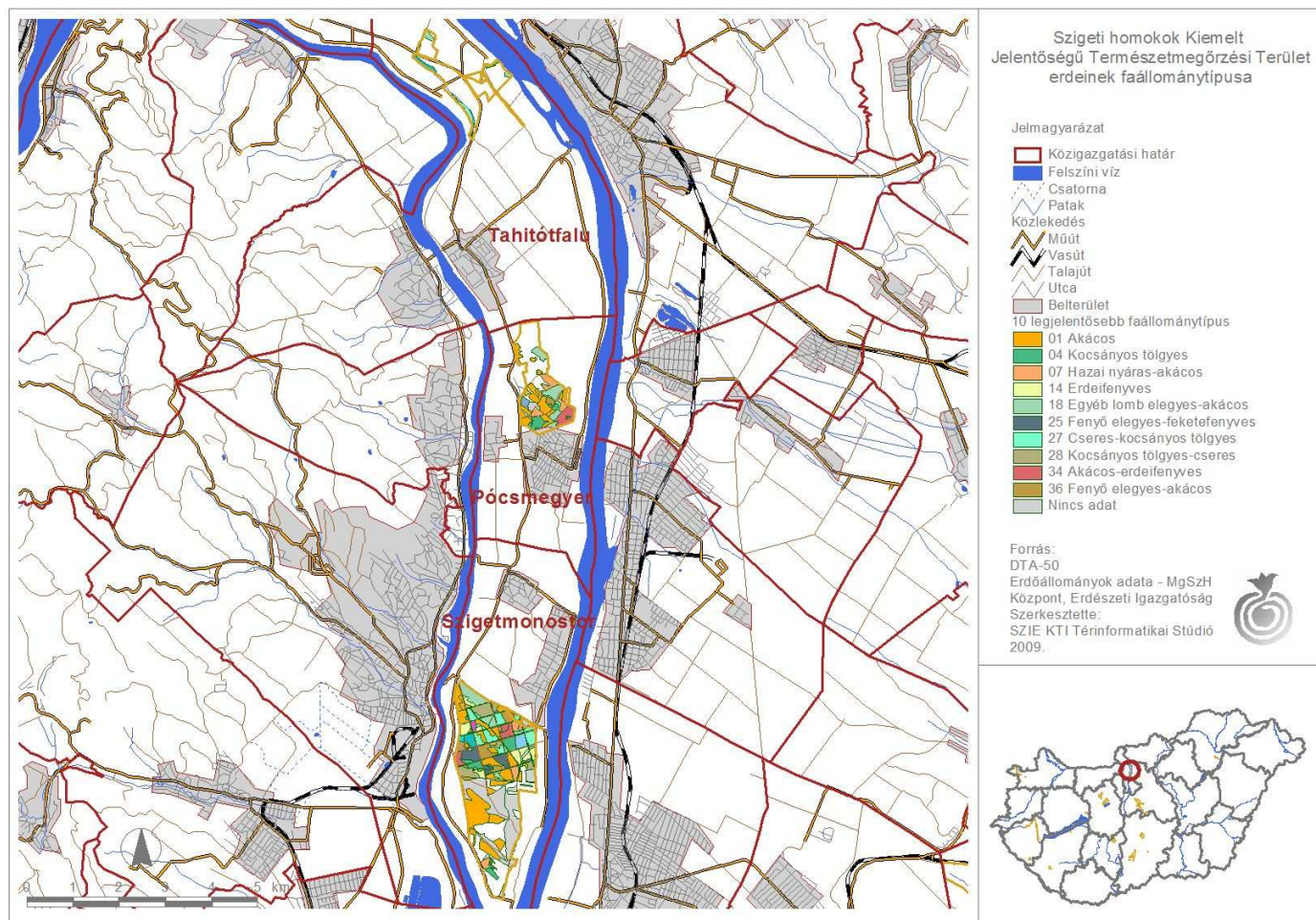
16. sz. melléklet: A tervezési terület NATURA 2000 élőhelyeinek térképe

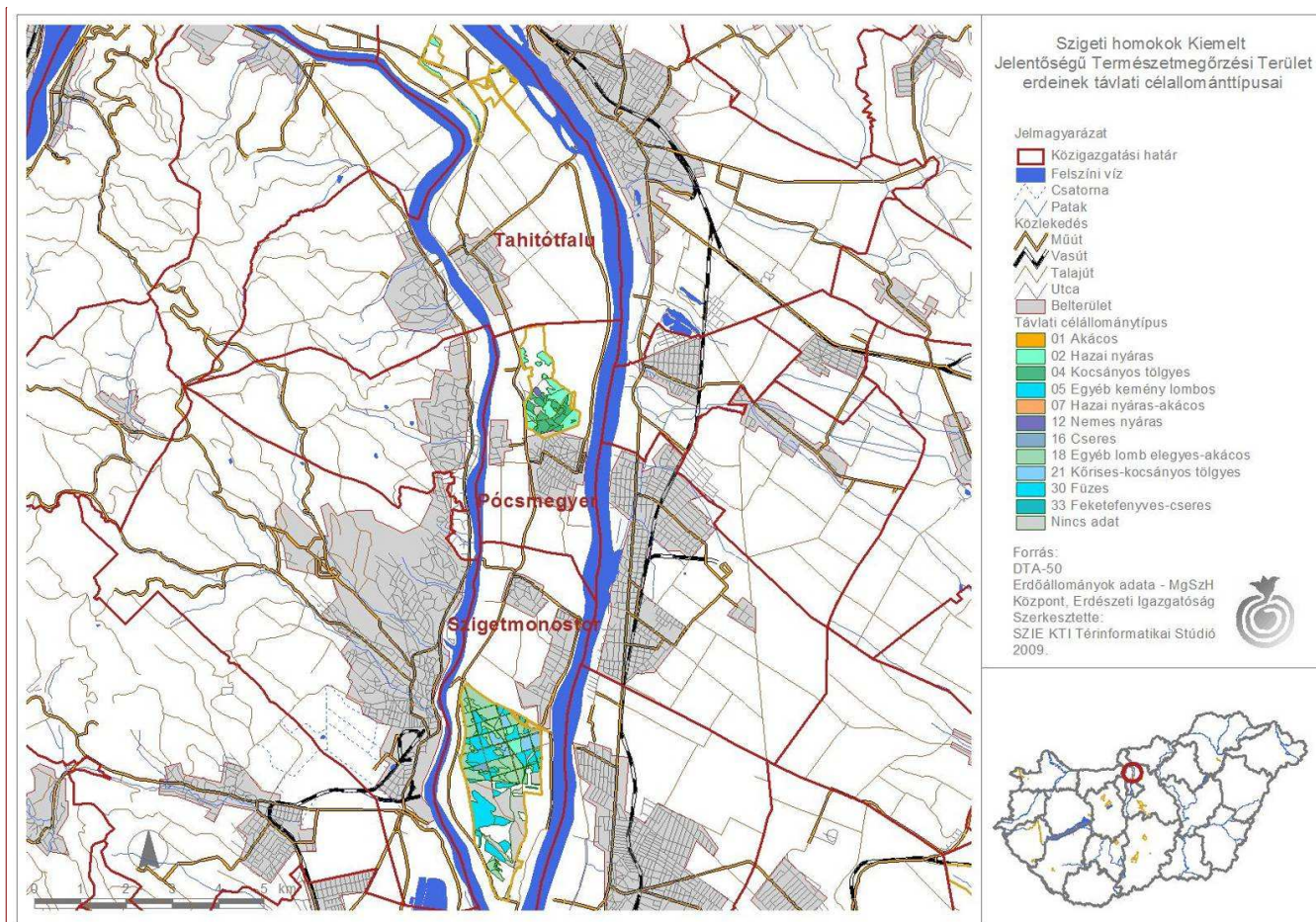
17. melléklet A tervezési terület kezelési egységeinek térképe

18. sz. melléklet: A tervezési terület AKG célprogramja

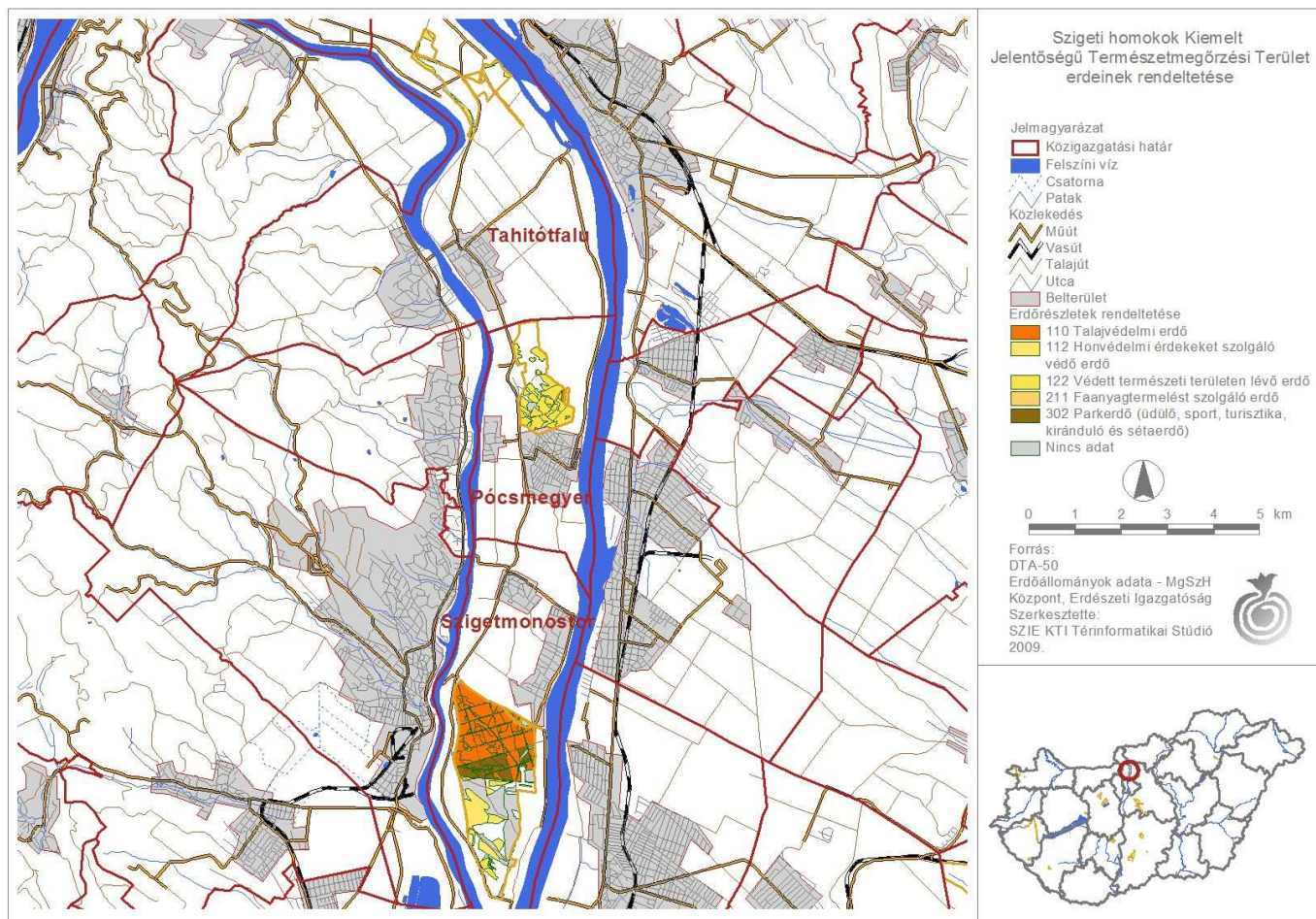

19/1. sz. melléklet: A tervezési terület erdeinek faállomány típusai

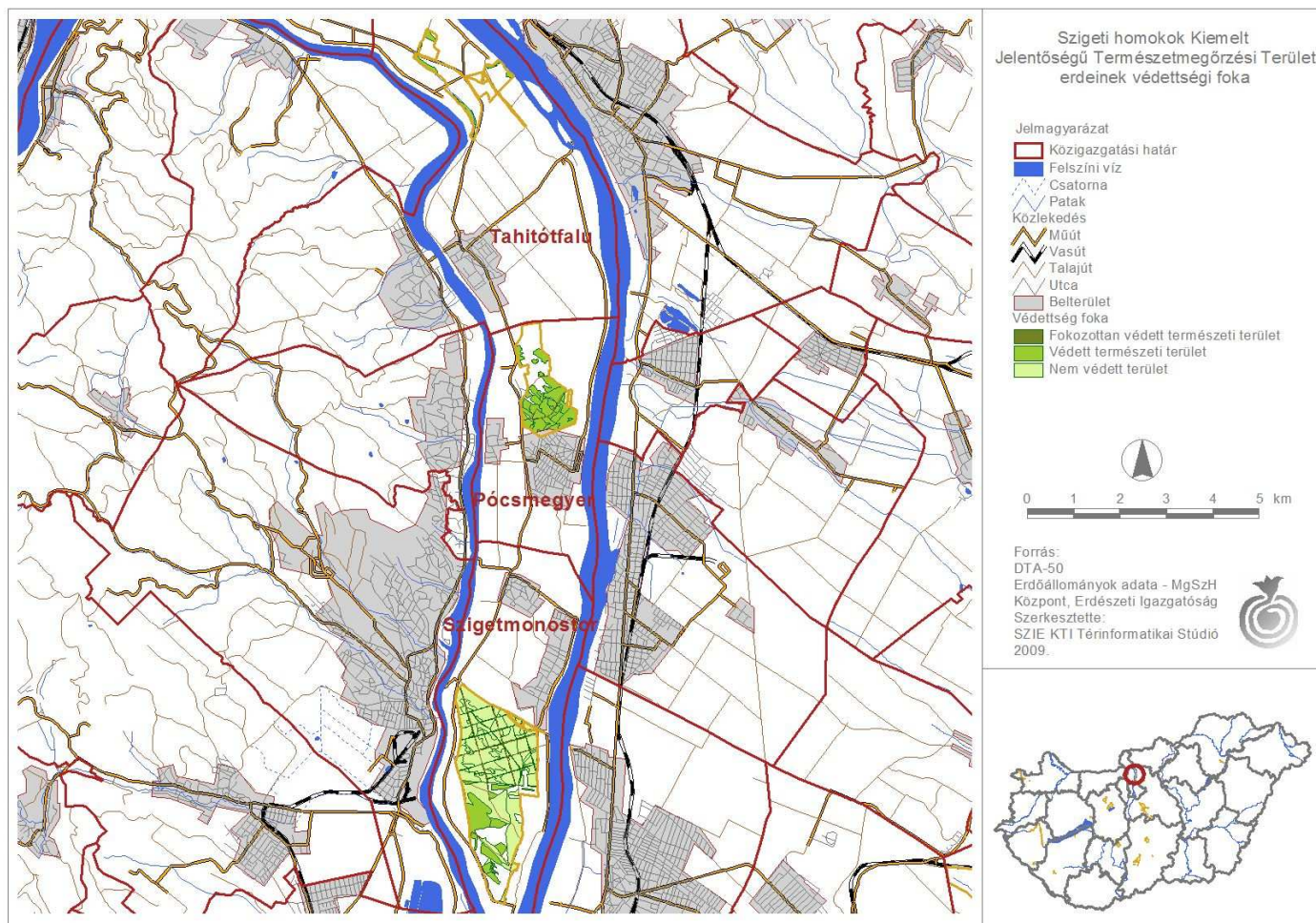

Megjegyzés [K1]: CÍMBEN
CÉLÁLLOMÁN...

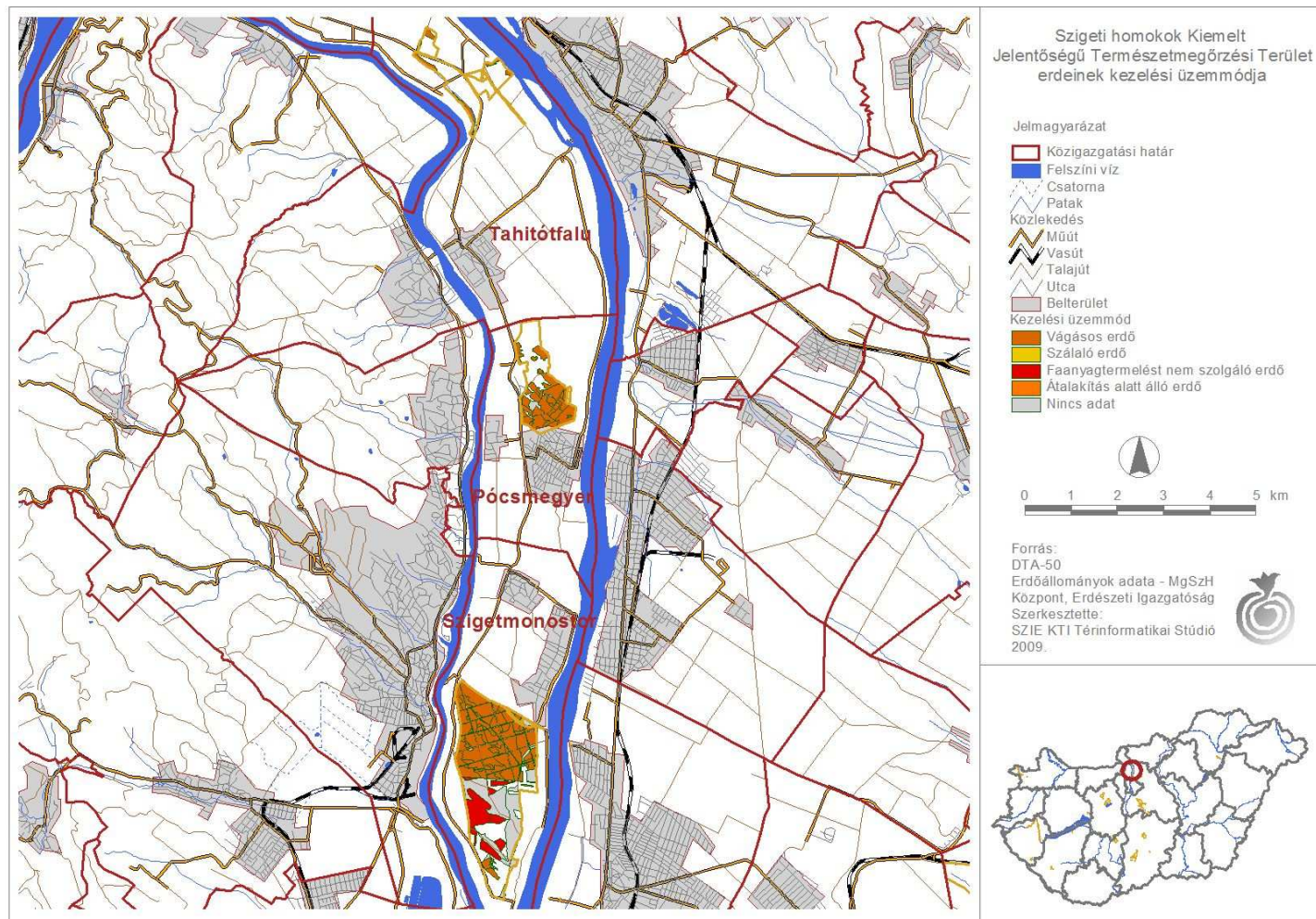
19/2. sz. melléklet: A tervezési terület erdeinek célállomány típusai

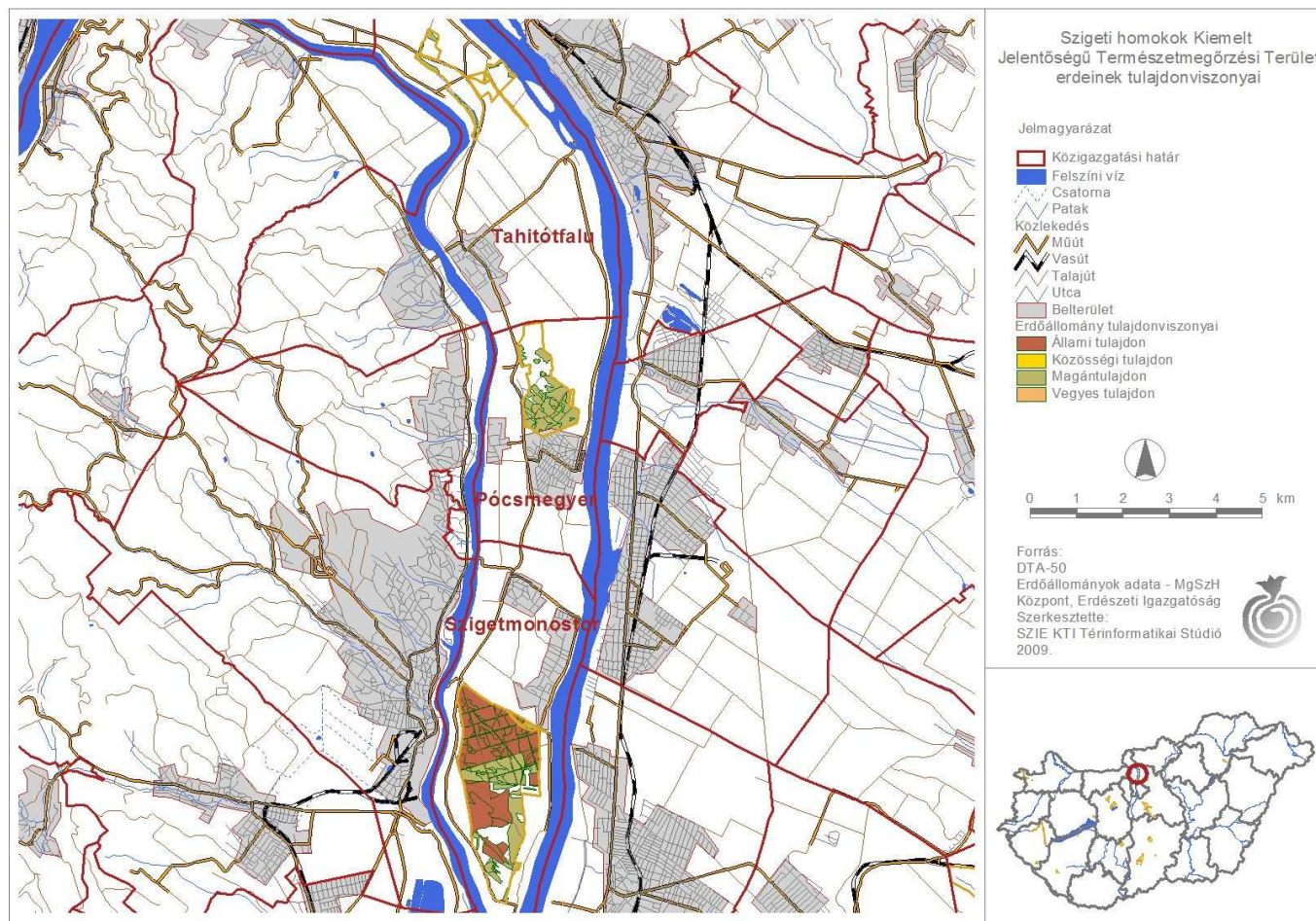
19/3. sz. melléklet: A tervezési terület erdeinek rendeltetése

19/4. sz. melléklet: A tervezési terület erdeinek védeltségi foka

19/5. sz. melléklet: A tervezési terület erdeinek kezelési üzemmódja

19/6. sz. melléklet: A tervezési terület erdeinek kezelési tulajdonviszonya

Natura 2000 területek egységes kezelési előírásai

2009.09.24. állapot

Sorsz.	Kategória	Szántókra vonatkozó előírások
SZ01	betakarítás	Napnyugtától napkeltéig gépi munkavégzés tilos.
SZ02		Évelő szálas pillangós takarmánynövények teljes területének kijelölt legalább 50%-án az első növedék június 30. után vágható le, a teljes terület másik legfeljebb 50%-án az első növedék április 25-ig vágható le.
SZ03		Kalászos gabonák betakarítása esetén minimum 25 cm-es tarlót kell hagyni.
SZ04		A betakarítást követő tarlóhántás, illetve tarlóápolás kötelező.
SZ05		Pillangósok esetén természetkímélő kaszálás, vadriasztó lánc használata kötelező
SZ06	fajvédelem	Évelő szálas pillangós takarmánynövények betakarítása esetén minden kaszáláskor táblánként legalább 5%, de legfeljebb 10% kaszátlan területet kell hagyni, a tábla szélével érintkezően.
SZ07		Fokozottan védett, földön fészkelő madárfaj fészkeinek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve kaszálást azonnal abba kell hagyni, és haladéktalanul értesíteni kell az illetékes állami természetvédelmi szervet. A gazdálkodó értesítésétől számított 3 munkanapon belül a természetvédelmi szerv köteles a gazdálkodót a kaszálásra, illetve betakarításra vonatkozó feltételekről tájékoztatni. Amennyiben a megadott határidőn belül nem érkezik válasz, akkor a megkezdett munkavégzés a többi előírás figyelembevételével folytatható.
SZ08		Repcse esetén a teljes repceterületnek az illetékes állami természetvédelmi szerv által kijelölt legalább 5, de legfeljebb 10%-án a madarak téli táplálékának biztosítása céljából a hóeltakarítás kötelező.
SZ09	környezetvédelem	A növénytermesztéssel kapcsolatos technológiai munkálatok során bármilyen depóniát csak szántókon lehet létrehozni, és ott legfeljebb 2 hónapig lehet tárolni.
SZ10		Szántóföldön trágyaszarvas kialakítása tilos.
SZ11	növényvédelem	A parcella szélein legalább 3 méter széles növényvédőszer mentes táblaszegélyt kell hagyni, ahol szükség esetén mechanikai gyomirtást kell végezni.
SZ12		A parcella szélein legalább 6 méter széles növényvédő szer mentes táblaszegélyt kell hagyni, ahol szükség esetén mechanikai gyomirtást kell végezni.
SZ13		A parcella szélein legalább 20 méter széles növényvédő szer mentes táblaszegélyt kell hagyni, ahol szükség esetén mechanikai gyomirtást kell végezni.
SZ14		Természetközeli állapotú erdőtervi jellel ellátott láperdő és keményfás ligeterdő illetve vizes élőhely szélétől számított 50 m-es sávban szántóföldi növénytermesztés során kemikáliák és bioregulátorok nem alkalmazhatók.
SZ15		A táblán egy gazdálkodási évben egyszer szabad gyomirtó szert használni.
SZ16		Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása.
SZ17		Kártevők elleni védekezés kizárólag szelektív szerekkel lehetséges.
SZ18		Légi kivitelezésű növényvédelem és tápanyag-utánpótlás tilos.
SZ19		Rágcsálóirtó szerek és talajfertőtlenítő szerek alkalmazása tilos.
SZ20		Rovarölő szerek nem alkalmazhatók, kivéve a repce, a mustár, illetve az olajretek rovarirtását.
SZ21		Totális gyomirtó szerek használata nem engedélyezhető a területen.
SZ22		Rovarölő szerek nem alkalmazhatók.

Sorsz.	Kategória	Szántókra vonatkozó előírások
SZ23		Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
SZ24		Vegyszer gyomirtás, kivéve az özönnövények mechanikus irtását kiegészítő vegyszeres kezelést, tilos.
SZ25		Mozaikos kisparcellás gazdálkodás folytatása, ahol egy tábla mérete legfeljebb 2 hektár.
SZ26		Mozaikos kisparcellás gazdálkodás folytatása, ahol egy tábla mérete legfeljebb 5 hektár.
SZ27	tárgazdálkodás	Mozaikos kisparcellás gazdálkodás folytatása, ahol egy tábla mérete legfeljebb 10 hektár.
SZ28		Szalma- vagy szénakazal maximális magassága 5 m lehet.
SZ29	talajvédelem	5 évente legfeljebb egyszer végezhető középmező lazítás, maximum 25 cm mélységben.
SZ30		Talajkímélő gazdálkodást kell folytatni, a talajművelés mélysége legfeljebb 10 cm lehet.
SZ31	tápanyagutánpótlás	Istállótrágya kijuttatásának mértéke, éves átlagban nem haladhatja meg a 100 q/ha-t.
SZ32		Tápanyag utánpótlás során a műtrágyával kijuttatott nitrogén hatóanyag mennyisége nem haladhatja meg a 90 kg/ha/év mértéket.
SZ33		Tápanyag utánpótlás során a műtrágyával kijuttatott nitrogén hatóanyag mennyisége nem haladhatja meg a 170 kg/ha/év mértéket.
SZ34		Tápanyagutánpótlást csak szerves trágyával lehet végezni.
SZ35	vetésváltás	5 év átlagában a következő vetésszerkezet betartása kötelező fővetésű növények tekintetében: legalább 30% kalászos gabona, legalább 20% szálaspillangós takarmánynövény (szálaspillangósok, vagy azok keveréke, illetve füves keveréke), legalább 10% zöldugor, legfeljebb 25% egyéb kultúra.
SZ36		Kijelölt területen évelő szálaspillangós takarmánynövényeket (évelő szálaspillangósok, vagy azok keveréke, illetve füves keveréke) kell termesztetni legalább 5 évig.
SZ37		A lucerna felülvetése 5 év alatt egy alkalommal végezhető augusztus-szeptember hónapban.
SZ38		5 év átlagában a következő vetésszerkezet betartása kötelező fővetésű növények tekintetében: legalább 20% kalászos gabona, legalább 20% szálaspillangós takarmánynövény (szálaspillangósok, vagy azok keveréke, illetve füves keveréke), legalább 20% zöldugor, legalább 10% őszi repce, legfeljebb 20% egyéb kultúra.
SZ39		Szemes kukorica, napraforgó, kertészeti kultúra, rizs, dohány, szudánifű termesztése nem megengedett.
SZ40		Fás szárú energetikai ültetvény, energiafű, kínai nád, olasz nád telepítése tilos.
SZ41		Fóliasátras és üvegházhasználat termesztés tilos.
SZ42	agrotechnika	Öntözés tilos.
SZ43		Melioráció tilos.
SZ44		Meszezés tilos.
SZ45		Drénezés tilos.
SZ46		Az időszakos- és állandó vízállások körül 3 méteres szegélyben talajművelés nem végezhető.
SZ47	élőhelyrekonstrukció	Szántó vizes élőhely alakítása, spontán gyepesedéssel.
SZ48		Szántó füves élőhely alakítása, gyeptelepítéssel.
SZ49		Szántó füves élőhely alakítása, spontán felhagyással.
SZ50		Szántó füves élőhely alakítása, későbbi kezelés nélküli spontán felhagyással, kivéve az inváziós növényfajok irtását.

Sorsz.	Kategória	Szántókra vonatkozó előírások
SZ51		Szántó füves élőhelyé alakítása, lucerna kultúrát követő spontán gyepesedéssel.
SZ52		Mezőgazdasági földterület első erdősítése.
SZ53		Agrár-erdészeti rendszerek kialakítása.
SZ54		Őshonos fajokból és cserjefajokból álló erdő telepítése, korábbi erdőterületen lehetséges.
SZ55	gyepesítés részletes előírásai	A talaj maximum 40 cm mély beszántása, illetve erős gyomosodás esetén a talaj felső 5 cm-ének eltávolítása csak az első magvetést megelőzően, a program első évében történhet; kivételt képez, ha a terület selyemkóróval fertőzött, mert akkor tilos szántani.
SZ56		Magvetéshez kizárólag a közeli természetes homoki gyepről származó magkeveréket, illetve kaszálékot szabad felhasználni.
SZ57		Magvetéshez kizárólag a közeli természetes rétekről aratott magkeveréket, illetve kaszálékot szabad felhasználni.
SZ58		Magvetés nyár végén vagy ősszel történjen.
SZ59		Telepítés előtt, valamint a program teljes ideje alatt műtrágya és bármilyen szerves trágya alkalmazása tilos.
SZ60		Tájidegen fűmagkeverékkel történő vetés tilos.
SZ61		A telepítést követő évtől legalább évi egyszeri kaszálás illetve kíméletes, pásztoroló legeltetés szükséges.
SZ62		A vetést követő egy vagy két évben júliusi tisztító kaszálást kell végezni a nedves szántó gyomfajainak visszaszorítására.
SZ63	egyéb	A telepítést követő második évtől évi kétszeri kaszálás (május-júniusban illetve augusztus-szeptemberben), valamint a kaszálást követő sarjülegeltetés szükséges az aranyvessző és a nád visszaszorítására, valamint a cserjésedés megakadályozására.
SZ64		Természetbarát gyepesítés, termőhelytől függően üde rét vagy száraz gyepek kialakulásának elősegítése; tájidegen magkeverék használata tilos, csak a termőhelyre jellemző őshonos fajok vethetők.
SZ65		A parcella körül természetes talajvédelmet szolgáló táblaszegély fenntartása illetve telepítése, amely őshonos cserjékből vagy fákból álló sövény illetve fasor kell legyen; a táblaszegély inváziós cserje és fajoktól való mentességét, kizárólag mechanikai eszközökkel, biztosítani kell.

Sorsz.	Kategória	Gyep és füves területekre vonatkozó előírások
GY01	az azonosított mezőgazdasági műveléssel kapcsolatos korlátozásra javasolt mezőgazdasági műveléstechnika	Felülvetés nem megengedett.
GY02		Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
GY03		Műtrágyázás nem megengedett.
GY04		Tápanyag-utánpótlás tilos, kizárólag telepítéskor és felülvetéskor megengedett legfeljebb 90 kg/ha nitrogén-hatóanyag mennyiség kijuttatása.
GY05		Tápanyag utánpótlás csak a legelő állatok által elhullajtott ürülékből származhat, trágya kijuttatása tilos.
GY06		A belvíz gyepterületről történő elvezetése és a gyepterület öntözése tilos.
GY07		Szerves trágyázás nem megengedett.
GY08		Dobkaszó és talaj meghajtású rendszerek, kezelők használata tilos.
GY09		Fogasolás nem megengedett.
GY10		Tárcsázás nem megengedett.
GY11		Hengerezés nem megengedett.
GY12		Gyepszellőztetés nem megengedett.
GY13		Kiszántás nem megengedett.
GY14		Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
GY15		Tűzpázták létesítése nem megengedett.
GY16		A gazdálkodási tevékenység során a gyepterület maradványainak károsodása tilos.
GY17		Cserjeirtás nem megengedett.
GY18		Kizárólag legeltetéssel történő hasznosítás.

Sorsz.	Kategória	Gyep és füves területekre vonatkozó előírások
GY19	s megakadályozás	Legeltetéssel és szükség esetén tisztító kaszálással történő hasznosítás.
GY20		Kizárólag kaszálással történő hasznosítás.
GY21		Legeltetés és kaszálás tilos, a területet kezeletlenül kell fenntartani.
GY22		Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.
GY23		Biztosítani kell a felhalmozódott fűavart eltávolítását.
GY24		A gyepek égetése csak a területileg illetékes KÖTEVIFE egyedi írásos engedélye alapján történhet.
GY25		A területen lévő cserjék irtása, és eltávolítása kötelező.
GY26		Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező.
GY27		Nem speciális növényvédőszer kijuttatás esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes KÖTEVIFE engedélye alapján lehetséges.
GY28		A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell.
GY29		Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
GY30		A természetes gyepekben szórtan jelentkező őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező.
GY31		A cserjeirtás megkezdését legalább 5 nappal írásban az NPI-nak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket cserjefoltokat a NPI-gal egyeztetni kell.
GY32		A fajgazdag, vagy védett fajokat tartalmazó cserjés foltokat nem szabad eltávolítani.
GY33		Gyepterületen előforduló, 1,5 méternél magasabb tájidegen faegyedeket lábon állva kell vegyszeres kezelésben részesíteni (törzs megfúrása, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a vegyszert is alkalmazó munkát a vegetációs időszak kezdetén (április-május) kell elvégezni.
GY34	legeltetési sűrűség	A terület túllegeltetése tilos.
GY35		Minimum 0,1 ÁE/ha.
GY36		Minimum 0,2 ÁE/ha.
GY37		0,1-0,2 ÁE/ha.
GY38		0,2-0,4 ÁE/ha.
GY39		0,2-1,0 ÁE/ha.
GY40		0,4-0,6 ÁE/ha.
GY41		0,6-1,0 ÁE/ha.
GY42		A legeltetési sűrűséget a működési területében érintett NPI-gal egyeztetni szükséges.
GY43	legeltetési időszak	A legeltetés április 24 és október 31 között lehetséges.
GY44		Március 15 - május 31 között a legeltetés tilos.
GY45	legeltetési mód	Téli legeltetés a KÖTEVIFE engedélye alapján lehetséges.
GY46		Szakaszoló legeltetés esetén legeltetési terv készítése és egyeztetése a NPI-gal.
GY47		Villanypásztor használat nem megengedett.
GY48		Villanypásztor használat esetén egy szakasz területe nem haladhatja meg a 5-ha-t.
GY49		Villanypásztor használat esetén egy szakasz területe nem haladhatja meg a 20 ha-t.
GY50		Villanypásztor használat esetén egy szakasz területe nem haladhatja meg a 50-ha-t.
GY51		Villanypásztor használat esetén egy szakasz területe nem lehet kisebb 5-ha-nál.
GY52		Villanypásztor használat esetén egy szakasz területe nem lehet kisebb 20-ha-nál.
GY53		Villanypásztor használat esetén egy szakasz területe nem lehet kisebb 50-ha-nál.

Sorsz.	Kategória	Gyep és füves területekre vonatkozó előírások
GY54	legeltethető állatok	Villanypásztor használat esetén egy szakasz területe nem lehet kisebb 100-ha-nál.
GY55		Villanypásztor csak a területileg illetékes NPI írásos véleménye alapján alkalmazható.
GY56		Inváziós növényekkel fertőzött nyílt évelő homokpuszta gyeppen és lejtősztyeppréteken kizárólag a mentesítést követően lehet legeltetni.
GY57		Legeltetési terv készítése és egyeztetése a NPI-gal.
GY58		A gyeppen legelészűzött terület kialakítása szükséges, ami nem haladja meg a gyepterület 10%-át.
GY59		A gyeppen legelészűzött terület kialakítása szükséges, ami nem haladja meg a gyepterület 20%-át.
GY60		A gyeppen legelészűzött terület kialakítása szükséges, ami nem haladja meg a gyepterület 30%-át.
GY61		Kaszáló sarjűlegeltetése kizárólag szarvasmarhával és lóval lehetséges, a kaszálás napjától számított 30 napon belül megkezdeni tilos.
GY62		Kaszáló sarjűlegeltetése megengedett a kaszálás napjától számított 30 napon belül megkezdeni tilos.
GY63		Sarjűlegeltetést ugyanazon a területen csak minden második évben lehet alkalmazni.
GY64		Sarjűlegeltetést ugyanazon a területen csak minden harmadik évben lehet alkalmazni
GY65		Szarvasmarhafélék.
GY66		Juh.
GY67		Kecske.
GY68		Lófélék (ló, számár).
GY69	kasztási időpont	Június 15 után .
GY70		Június 30 után.
GY71		Július 15 után.
GY72		Augusztus 1 után.
GY73		Augusztus 10 után.
GY74		Szeptember 1 után.
GY75		Október 1 után.
GY76	kasztási mód	Évente az időjárási viszonyoknak és a gyep állapotának megfelelő kasztási terv készítése, egyeztetése a területért felelős, a természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő, a területet jól ismerő illetékessel, valamint az így egyeztetett kasztási terv végrehajtása.
GY77		A gyepet évente csak egyszer lehet kasztálni.
GY78		A gyepet évente legalább kétszer kell kasztálni.
GY79		Napnyugtától napkeltéig gépi munkavégzés tilos.
GY80		Természetkímélő kasztási módszert kell alkalmazni: a kasztálást a kasztálandó terület középpontjából indulva vagy a táblaszél mellől az ott élő állatok zárványterületre szorítása nélkül kell elvégezni.
GY81		Vadriasztó lánc használata kötelező.
GY82		A szénát a kasztálást követő 2 héten belül össze kell gyűjteni és eltávolítani a területről, vagy sávokban elégetni.
GY83		Szénát a kasztálást követően 1 hónapon belül le kell hordani a területről.
GY84		3 hektárnál nagyobb tábla esetében minden szárazúzásánál, kasztálásnál a táblát két egyenlő részre kell osztani, az első 50 % szárazúzásának, kasztálásának befejezése után a másik 50 % szárazúzását, kasztálását csak 10 nappal később lehet elkezdni.
GY85		10 hektárnál nagyobb tábla esetében minden szárazúzásánál, kasztálásnál a táblát két egyenlő részre kell osztani, az első 50 % szárazúzásának, kasztálásának befejezése után a másik 50 % szárazúzását, kasztálását csak 10 nappal később lehet elkezdni.

Sorsz.	Kategória	Gyep és füves területekre vonatkozó előírások
GY86	kaszálatlan terület	50 hektárnál nagyobb tábla esetében minden szárazúzásánál, kaszálásnál a táblát két egyenlő részre kell osztani, az első 50 % szárazúzásának, kaszálásának befejezése után a másik 50 % szárazúzását, kaszálását csak 10 nappal később lehet elkezdni.
GY87		Mozaikos kaszálás folytatása, egybefüggő kaszált terület nem haladhatja meg az 5 hektárt, vagy a terület 30 %-át. A kaszálások között legalább 1 hétnek el kell telni.
GY88		A gyepterület kaszálása, szárazúása esetén minimum 10 cm-es fűtarló biztosítása.
GY89		5-10% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként.
GY90		10-15% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként.
GY91		15-20% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként.
GY92		20-30% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként.
GY93		A parcella max 50%-a hasznosítható kaszálással.
GY94		A kaszálatlan területet kaszálásonként más helyen kell kialakítani.
GY95		A kaszálatlan területet évente más helyen kell kialakítani.
GY96		A kaszálatlan területet a földön fészkelő fokozottan védett madarak fészke körül kell kialakítani.
GY97		Amennyiben inváziós gyomokkal fertőzött területen költ fokozottan védett madár, a terület tisztítását csak a megengedett kaszási időpont után szabad kezelni
GY98		a kaszálás során az inváziós fajokat nem tartalmazó szegély élőhelyek a kaszálatlan területbe bele tartozhatnak
GY99		fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkeinek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve a kaszálást azonnal be kell fejezni és haladéktalanul értesíteni kell az illetékes állami természetvédelmi szerv munkatársát. A talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kell kialakítani a természetvédelmi szerv javaslata alapján.
GY100		tisztító kaszálás csak az inváziós gyomnövényekkel fertőzött foltokon lehetséges
GY101		minden évben tisztító kaszálás elvégzése kötelező
GY102		legalább 2 évente tisztító kaszálás elvégzése kötelező
GY103		Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező.
GY104		Erősen fertőzött foltokat sokkoló kaszálással évente legalább 3szor kezelni kell.
GY105	tisztító kaszálás	A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül.
GY106		A tisztító kaszálás legkorábbi időpontja: szeptember 1.
GY107		A tisztító kaszálás legkorábbi időpontja: október 1.
GY108		Tisztítókaszálás, szárazúzás szeptember 1. után kezdhető meg, amely alól kivételt képez július 15.-ei dátummal az inváziós növényfajok konkrét állományait érintő kaszálás és szárazúzás.
GY109		A terület maximum 30%-a kezelhető tisztító kaszálással.
GY110		Legelőterületen a tisztítókaszálást és szárazúaszt úgy kell végezni, hogy az őshonos legelőgyomokkal terhelt területrészek se kerüljenek 50 %-nál nagyobb arányban eltávolításra.
GY111		Az inváziós és termőhely idegen fajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról gondoskodni kell mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédőszer kijuttatással, ezen a technológián túl egyéb vegyszerhasználat tilos.
GY112	körm. véd.	Gyepterületen trágyaszarvas kialakítása tilos.
GY113	rekonst.	Élőhely rekonstrukció.
GY114		Mezőgazdasági földterület első erdősítése.
GY115		Agrár-erdészeti rendszerek kialakítása .

Sorsz.	Kategória	Vizes területekre vonatkozó előírások
--------	-----------	---------------------------------------

V01	agrotechnika	A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minősítésű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni.
V02		Nyílt vízfelületek hínárvágással történő mozaikos (max. 2 ha) kialakítása kötelező.
V03		Felhagyott tőzegbányaterületek kezelésmentesen kell tartani.
V04		Tilos a kaszálás.
V05		Vegyszer használata kizárólag fainjektálás során lehetséges.
V06	fajvéd elem	Az illetékes nemzeti park által kijelölt területen tilos a nádaratás.
V07	területhasználat	A gazdálkodási tevékenység során a gyepfelszín maradandó károsodása tilos.
V08		Nyílt vízfelületek kialakítása legeltetési állattartás segítségével.
V09		Felszíni vizekből történő öntözés csak az illetékes KÖTEVIFE engedélye alapján lehetséges.
V10	agrotechnika	Halastavak medrének meszezése tilos.
V11		A vízi növényzet irtása nem engedélyezhető.
V12		Tókaszálás tilos.
V13		Nyílt vízfelületek hínárvágással történő mozaikos (max. 2 ha) kialakítása kötelező.
V14		A vízi növényzet és a partmenti növényzet irtása (vágás, nádégetés, cserjék kivágása) tilos.
V15		Kotrásuk nem engedélyezhető.
V16		A halastavak medrének kotrásából származó iszap a parton nem deponálható, azt a területéről el kell szállítani.
V17		Április 1. és július 15. között tókaszálás tilos.
V18		Hínárvágással kell foltonként minimum 2 hektár, maximum 5 hektár nyílt vízfelületet kialakítani.
V19	halgazdálkodás	Idegenhonos halfajok visszaszorítása kötelező, idegenhonos halfaj telepítése tilos.
V20		A halastavak népesítése az összes halfajra vonatkoztatva évi 100-400 kg/ha között kell legyen – kivéve a zsenge és előnevelt ivadék, valamint az anyaállomány kihelyezését.
V21		A víz leeresztésének megkezdése előtti 30. naptól trágyázni nem szabad.
V22		A természetes hozam javítására legfeljebb 10t/év/ha istállótrágya használható.
V23		A természetes hozam javítására legfeljebb 5 t/év/ha szerves trágya használható.
V24		A természetes hozam javítására a tavakban csak istállótrágya alkalmazható.
V25		Horgászvízként és halastóként hasznosítani tilos.
V26	fajvédelem	A területen élő és táplálkozó madarak riasztása csak korlátozottan végezhető, (15%-os idő, és 20%-os területi korlát), ezt a kötelezően elkészítendő madárriasztási tervben konkrétan is meg kell jeleníteni. A területi korlátozás (20%) tőegységenként értendő.
V27		Halastavak nyílt vízfelületein csérek, szerkők, sirályok megtelepedését segítő mesterséges fészkelőszigetek kialakítása és karbantartása – (részletek: 33/2008 FVM rendelet a nem termelő beruházásokról).
V28		Védett récefajok megtelepedését segítő mesterséges ládák kihelyezése halastavak partmenti növényzetébe és szegélyeibe, nádasokba, növényzettel borított szigetekre – (részletek: 33/2008 FVM rendelet a nem termelő beruházásokról).
V29		A halastóra a működési területével érintett Nemzeti Park Igazgatóság által jóváhagyott „madárriasztási tervet” kell készíteni és alkalmazni.

V30		A halastóterület 5%-át (tőegységenként, a 20%-os riasztási korlátozáson felül) kíméleti területnek kell nyilvánítani (tógazdaság üzemeltetője működési terület szerint érintett NPI-vel egyeztetve), ahol mindennemű madárriasztás tilos.
V31		A halastavakat elválasztó gátak és csatornák növényzetét egy kaszanyom szélességben szabad kaszálni középen, hogy mindkét oldalon maradjon legalább 1-1 m kaszálatlan sáv.
V32		A halastavakat elválasztó gátak és csatornák hosszának 20%-a kíméleti terület, ahol gépjármű és szervezett közlekedés tilos.
V33	vízgazdálkodás	a szaporodási időszakban a tő feltöltését követően a - tervezett lehalászási időszakoktól eltekintve - a tő vízszintje legfeljebb 20 cm-t ingadozhat.
V34		A tavasszal szárazon álló tavakat július 15-ig nem lehet feltölteni.
V35		Vízborítás és szint fenntartása, a területen mindennemű vízelvezetés tilos.
V36		A halastavakat – az őszi lehalászású és az ivadéknevelő tavak kivételével – legkésőbb április 30-ig fel kell tölteni.
V37		A halastavakat – az őszi lehalászású és az ivadéknevelő tavak kivételével – legkésőbb április 1-ig fel kell tölteni.
V38		Őszi lehalászású tavakon április 1. és július 15. között a vízszint ingadozása nem haladhatja meg a napi 5 cm-t
V39		Őszi lehalászású tavakon április 30. és június 15. között a vízszint ingadozása nem haladhatja meg a napi 5 cm-t.
V40		Csak a keskeny nádszegéllyel rendelkező, illetve nádszegéllyel nem rendelkező tavakat szabad tavasszal és nyáron leereszteni, illetve feltölteni a működési terület szerint érintett NPI-vel egyeztetve.
V41	adminisztráció	A learatott nád vizes élőhelyről történő kiszállításának nyomvonalát működési terület szerint érintett NPI-vel egyeztetve kell kialakítani.
V42		A nádaratás megkezdése előtt 48 órával működési terület szerint érintett NPI-t értesíteni kell.
V43		A nádaratás befejeztéről értesíteni kell a működési terület szerint érintett NPI-t.
V44		A hagyásfoltok kialakítását a területileg illetékes nemzeti parkkal egyeztetve kell kijelölni.
V45	betakarítási idő	November 1 és február 28 között lehet nádaratást folytatni.
V46		December 1. és február 28. között lehet nádaratást folytatni.
V47		December 15. és február 28. között lehet nádaratást folytatni.
V48	nádás	A nyílt vízfelszín kialakítás érdekében a működési terület szerint érintett NPI-vel egyeztetve, annak írásos hozzájárulásával vegetációs időben is végezhető nádvágás elsősorban kézi módszerrel (pl.: kézi adapteres kaszával).
V49		A nádás minimum 10-20 %-át nem szabad learatni.
V50		A nádás minimum 20-30 %-át nem szabad learatni.
V51		A nádás minimum 30-40 %-át nem szabad learatni.
V52		A hagyás foltokat évente eltérő helyen kell kialakítani.
V53		A hagyásfoltot 5 évig fenn kell tartani, az 5 évben aratása kötelező, és a hagyásfoltot eltérő helyen kell kialakítani.
V54		A területen nádgazdálkodást kell végezni.
V55		Nádgazdálkodás a területen nem folytatható.
V56		A nádaratás csak fagyott talajon végezhető.
V57		A betakarítás során a nád rizómjának megsértését kerülni kell.
V58		Nádat deponálni, válogatni a területen tilos.
V59	egyéb	A nádaratást végzőnek, a nád aratásához, a rendelkezésére álló nádvágó gépek közül mindig a talaj és hidrológiai adottságainak megfelelő gépet kell használni.
V60		A nádaratás során természetes, gyorsan lebomló anyagokból készített kötöző anyagot köteles használni.

V61	élőhelyrekonstrukció	A nádszegély kontrollált égetését december 1. és február 15. között kell elvégezni, a működési terület szerint érintett NPI-vel egyeztetve és annak felügyeletével.
V62		A nádaratás megkönnyítése érdekében az érintett terület vízszintjének megváltoztatása tilos.
V63		Élőhely rekonstrukció.
V64		Mezőgazdasági földterület első erdősítése.
V65		Agrár-erdészeti rendszerek kialakítása.

AZ ERDŐS ÉS VADAS ELŐÍRÁSOK ÁTDOLGOZÁS ALATT ÁLLNAK!

Sorsz.	Kategória	Erdőterületekre vonatkozó előírások
E01	adminisztráció	A védett erdők esetében egy további rendeltetés, a nem védett, de természetközeli állapotú (Evt szerint természetes, természetszerű, származék) erdők esetében az elsődleges rendeltetés Natura 2000 rendeltetés legyen.
E02	adminisztráció	Az összes üzemtervezetlen (telepített, spontán kialakult) erdő erdészeti nyilvántartásba vétele javasolt.
E03	adminisztráció	A körzeti erdőtervezés során az erdőterület meghatározott, az illetékes természetvédelmi hatósággal, vagy nemzeti park igazgatósággal egyeztetett részét átalakító, szálaló, vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódba kell átsorolni.
E04	egyéb	Közösségi jelentőségű fajok populációi, közösségi jelentőségű élőhelyek, továbbá minden természetközeli állapotú (Evt szerint természetes, természetszerű, származék) erdő és gyepek kétszáz méteres körzetében idegenhonos fajok telepítése tilos.
E05	egyéb	Idegenhonos fajok telepítése (erdő, szabad rendelkezésű erdő, fásítás formájában) a teljes területen tilos.
E06	egyéb	Rakodó, depónia kialakítása a működési terület szerint érintett természetvédelmi hatóság, vagy NPI szakvéleménye szerint történhet.
E07	egyéb	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomokat és utakat az illetékes természetvédelmi hatóság, vagy nemzeti park igazgatóság egyetértésével kell kijelölni.
E08	egyéb	Meghatározott erdőrészekben, ill. részterületen teljes érintetlenséget kell biztosítani (faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód, teljes korlátozás).
E09	egyéb	A fával nem, vagy gyengén fedett, erdőgazdálkodásra alkalmatlan területeket egyéb részekké (tisztás, cserjés, erdei vízfolyás és tó, kopár) kell módosítani (szükség esetén az erdőrészlet megosztásával).
E10	erdőszegély	Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegélyt kell létrehozni és/vagy fenntartani az elő- és a véghasználatok során is (belőlük csak a tájidegen növények irthatók ki, az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel)
E11	fajvédelem	Az illetékes természetvédelmi hatóság, vagy nemzeti park igazgatóság által kijelölt részterületen minden előhasználatkal kapcsolatos tevékenység (beleértve a közelítést és készletezést is) tilos.
E12	fajvédelem	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha (az állomány átlagos közép-, vagy mellmagassági átmérőjét elérő méretű) álló és fekvő holtfa jelenlétét kell biztosítani.
E13	fajvédelem	A fahasználatok, különösen gyérítések, véghasználatok és egészségügyi termelések során hektáronként legalább 4-5 db lábon száradó vagy kidőlt egyednek meg kell hagyni a holtfához kötődő fajok védelme érdekében.
E14	fajvédelem	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető lábon álló holtfát kivágni tilos.
E15	fajvédelem	Az illetékes természetvédelmi hatóság, vagy nemzeti park igazgatóság által előzetesen kijelölt, ritka fajhoz tartozó, odvas, böhöncös, idős, vagy más okból értékes faegyedeket az elő- és véghasználatok során meg kell őrizni.

Sorsz.	Kategória	Erdőterületekre vonatkozó előírások
E16	fajvédelem	Az elő- és véghasznalatok során az előzetesen meghatározott fa-, ill. cserjefajok minden egyedét meg kell kímélni.
E17	fajvédelem	Fokozottan védett madárfaj fészkének 200 m-es körzetében fészkelési időszakban mindenfajta erdőgazdálkodási tevékenység tilos.
E18	fajvédelem	Az erdőrészletben kijelölt mikroélőhelyen ??a 2. évtől?? folyamatosan biztosítani kell 10 m ³ mennyiségben álló, vagy/és fekvő elhalt faanyag, vagy 30 cm mellmagassági átmérő feletti odvas, böhönc, fészkelő- és bűvőhelynek alkalmas élő fák jelenlét.
E19	fajvédelem	Egyéb részleteknek (tisztás, cserjés, erdei vízfolyás és tó, kopár) az illetékes természetvédelmi hatósággal, vagy nemzeti park igazgatósággal egyeztetett részein teljes védelmet, háborítatlanságot kell biztosítani.
E20	fajvédelem	Egyéb részletként el nem különített, értékes élőhelyként funkcionáló tisztások, cserjés foltok, víztestek teljes védelmét, háborítatlanságát biztosítani kell.
E21	fajvédelem	A kitermelt faanyag a gyepterületeken keresztül csak a természetvédelmi hatóság, vagy nemzeti park igazgatóság által kijelölt helyeken szállítható
E22	állománynevelés	A gyérítések során a biztosítani kell az elegyfajok meglétét az alsó és felső lombszintben is, a természetes erdőtársulásra/jelölő élőhelyre jellemző fajösszetételben, mennyiségben és t-k. egyenletes eloszlásban.
E23	állománynevelés	A természetes erdőtársulás/jelölő élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása/fenntartása érdekében az előhasznalatok során az alsó korona-, és a cserjeszint kialakulását elő kell segíteni, a kialakult szintek megfelelő záródását fenn kell tartani.
E24	állománynevelés	Őshonos fajokkal jellemezhető faállományokban az előhasznalatok során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámát (arányát) a lehetséges minimális szintre vissza kell szorítani (lehetőség szerint teljes mértékben el kell távolítani).
E25	állománynevelés	A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágásokat minden esetben az őshonos fajok javára kell végezni.
E26	állománynevelés	Az idegenhonos, ill. tájidegen fajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során a természetes fajok minden egyedét meg kell kímélni (az alsó és a cserjeszintben is).
E27	állománynevelés	A előhasznalatok során biztosítani kell az özönfajok teljes eltávolítását.
E28	véghasználat	A tájra és termőhelyre jellemző fafajú erdőállományokban tarvágásos véghasználati előírás esetén csak mikrotarvágások (összefüggő vágásterület legfeljebb 0,25 ha) végezhetők, a felújítás alatt álló részterületek összege a részlet területének 35%-át nem haladhatja meg.
E29	véghasználat	Természetközeli állapotú (Evt szerint természetes, természetserű, származék) erdőkben a tarvágás tilos.
E30	véghasználat	A fahasználatl érintett területen összefüggően legfeljebb 0,5 ha véghasználati terület alakítható ki, ill. tartható fenn, melyeken legalább 2 db életképes magászóró fát kell meghagyni a természetes erdőtársulásra jellemző főfafajokból.
E31	véghasználat	Előzetesen meghatározott, az illetékes természetvédelmi hatósággal, vagy nemzeti park igazgatósággal egyeztetett erdőrészletekben szálalóvágást, ill. szálalást kell alkalmazni.
E32	véghasználat	Őshonos fafajú állományok véghasználati során az idős állomány legalább 5%-a visszahagyandó, lehetőleg az idős állomány szerkezetét és összetételét is reprezentáló (a természetvédelmi kezelésért felelős szervvel egyetértésben kijelölt), egészséges hagyásfa csoportok formájában.
E33	véghasználat	A véghasználat során elszórtan és csoportosan egészséges hagyásfákat kell meghagyni, úgy, hogy a természetvédelmi hatósággal/nemzeti park igazgatósággal előzetesen egyeztetett fedettség az idős fákban fennmaradjon.
E34	véghasználat	Hagyásfákat kivágni tilos.
E35	véghasználat	A fakitermelés és -anyagmozgatás során az erdőrészlet területén nem keletkezhet 10 cm-nél mélyebb közelítési ill. vonszolási nyom, a tő- és

Sorsz.	Kategória	Erdőterületekre vonatkozó előírások
		törzsszerűsítés pedig nem haladhatja meg az 5 %-ot
E36	véghasználat	Fakitermelés csak az illetékes természetvédelmi hatósággal, vagy nemzeti park igazgatósággal egyeztetett időszakban végezhető.
E37	véghasználat	A fakitermelés és -anyagmozgatás során az erdőrészleten belül csak kötélpálya, facsúszda, lófogat, állati erővel vontatott közelítő kerékpár, vagy szán használható.
E38	véghasználat	Fakitermelés és anyagmozgatás csak télen, fagyott talajon, vagy teljesen kiszáradt talajon végezhető, az anyagmozgatás lehetőleg vonszolás nélkül.
E39	véghasználat	Felnyíló erdők esetében 30% záródás fölött (előzetesen meghatározott, az illetékes természetvédelmi hatósággal, vagy nemzeti park igazgatósággal egyeztetett erdőrészletekben) véghasználat nem végezhető.
E40	felújítás	Természetközeli állapotú erdő felújítása teljes talaj-előkészítéssel tilos.
E41	felújítás	Mesterséges felújítás, ill. kiegészítés esetén géppel csak részleges talajelőkészítés végezhető.
E42	felújítás	Talajelőkészítés és tuskózás nem megengedett.
E43	felújítás	A vágásterületen égetés tilos.
E44	felújítás	Felújítás a teljes területen csak az adott tájban őshonos, és a termőhelyi viszonyoknak megfelelő fafajokkal, ill. faállománytípussal történhet.
E45	felújítás	Őshonos fafajú faállomány csak természetes (a tájra és termőhelyre jellemző) fa és cserjefajokkal újítható fel.
E46	felújítás	Őshonos fafajú faállomány csak természetesen (magról, ill. sarjról) újítható fel.
E47	felújítás	Idegenhonos fafajú faállomány mesterséges felújítása tilos.
E48	felújítás	A természetközeli állapotú (Evt szerint természetes, természetszerű, származék) erdőkkel és más élőhelyekkel határos erdőterületek felújítása csak az adott tájban őshonos, és a termőhelyi viszonyoknak megfelelő fafajokkal, ill. faállománytípussal történhet.
E49	felújítás	Tájidegen és nem őshonos fafajok ültetése még elegyfajként, pótlásban, állománykiegészítésben is tilos.
E50	felújítás	Az erdőszélesek során a közösségi jelentőségű élőhelynek, ill. a természetes erőtársulásnak megfelelő, természetes elegyfajok meglétének biztosítása szükséges a természetes erdőterületnek megfelelő mértékig.
E51	felújítás	Őshonos fajok telepítése természetszerű elrendezésben.
E52	felújítás	szálaló üzemmódban a lécek egymástól mért távolsága nem lehet kevesebb, mint ötven méter, és méretük nem haladhatja meg az 500 m ² - t. (ekv73)
E53	felújítás	Amennyiben a termőhely felnyíló erdőtípus előfordulását biztosítja csak, úgy már a 30%-os záródást elérő telepítést is sikeresnek kell tekinteni.
E54	felújítás	Talajvédelmi rendeltetésű és felnyíló (erdőssztyepp) erdők esetében a felújítás során a természetes fafajok minden tuskó- és gyökérsarj eredetű újulatát meg kell kímélni.
E55	felújítás	Az idegenhonos és tájidegen fafajú állományok véghasználatát is fokozatosan, a természetes cserje és lágyszárú szint, valamint a talaj megóvása mellett kell elvégezni.
E56	felújítás	Agresszív tájidegen fafajok erdőtelepítésben a területen nem alkalmazhatók.
E57	felújítás	Tájidegen fafajok erdőtelepítésben a területen nem alkalmazhatók.
E58	felújítás	Tájidegen fafajokból monokultúrák a területen nem alakíthatók ki.
E59	felújítás	A véghasználat során a termőhelynek megfelelő tájhonos fafajok minden egyedét meg kell kímélni (az alsó és lehetőség szerint a cserjeszintben is).
E60	felújítás	Akác, ill.- egyéb invazív fafaj a felújításokban célállományként és elegyfaként sem alkalmazható.
E61	felújítás	Meghatározott üzemtervezetlen erdők (fásítások) felújítása kötelező.
E62	felújítás	Meghatározott tájidegen fafajú üzemtervezetlen erdők (fásítások) véghasználat után más művelési ágban hasznosítandók.

Sorsz.	Kategória	Erdőterületekre vonatkozó előírások
E63	inváziós visszasz	Totális gyomirtó szerek használata csak özönfajok ellen, ellenőrzött körülmények között engedélyezhető.
E64	inváziós visszaszorítás	A környező gyepterületek védelme érdekében a tájidegen fajok alkotta állományok jelenlegi területi kiterjedésükön való túlterjeszkedését meg kell gátolni. Az állomány-szegélyeken az invazív lágy- és fásszárúakat továbbterjedését meg kell akadályozni (kézi cserjeirtás, szárzúzás).
E65	inváziós visszaszorítás	Az özönfajok elleni vegyszer használata során alkalmazandó szabályok: o A vegyszerbe minden esetben színező anyagot kell keverni az ellenőrizhetőség biztosítására. o Javasolt alkalmazási idő: július-augusztus. o Az alkalmazható szerek környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak legyenek, melyek szelektív kijuttatásra alkalmasak. Levélen, vagy kambiumon keresztül felszívódjanak, és a növény sarjadásmentes irtását biztosítsák (pl.: gyökérbe szívódó, gyökér elhalást okozó hatóanyagok). o A megfelelő vastagságú egyedek esetében kizárólag injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. o A vékonyabb egyedek esetében illetve az első kezelés után kihajtó sarjak esetében alkalmazható levélen felszívódó gyomirtó, de a talajra a vegyszer nem juthat (elcsöppenés mentes kijuttatás).
E66	inváziós visszaszorítás	A tűzpásztákon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok megtelepedésének megakadályozásáról az erdőgazdálkodónak gondoskodnia kell.
E67	inváziós visszaszorítás	Az irtani szándékozott őshonos faj ellen csak mechanikai védekezést szabad folytatni.
E68	erdővédelem	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés csak különleges esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból) végezhető.
E69	erdővédelem	Kártevők elleni védekezés kizárólag szelektív szerekkel, vagy biológiai módszerekkel lehetséges. Nem használhatók olyan hatóanyag tartalmú készítmények, amelyek közösségi jelentőségű, ill. védett fajok egyedeit is elpusztítják.

Sorsz.	Vadgazdálkodási előírások
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerint érintett NPI-vel egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA02	A terület egészén a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét minden esetben be kell keríteni.
VA03	A területen szóró, vadetető, szózó, a vegetációs időszakban erdei rakodó (erdőtörvény 9. § c) pont) létesítése tilos. (EKV41)

Alkalmazott kommunikációs eszközök és eredmények

A Szigeti homokok Natura2000 terület Szigetmonostor, Pócsmegyer és Tahitótfalu településeket érinti, legnagyobb része Szigetmonostor közigazgatási határán belül, attól délre, a Szentendrei-sziget déli részén található. Egy-egy kisebb darab Pócsmegyer és Tahitótfalu határában fekszik. A Szentendrei-sziget évszázadok óta lakott településeinek a hagyományos mezőgazdasági tevékenység mind inkább visszaszorul. Állattenyésztéssel és kertészeti tevékenységgel egyre kevesebben foglalkoznak. A rendszerváltás idejére kialakult egyik tájhasználati forma, a kisparcellás növénytermesztés, napjainkra jelentősen visszaszorult. A korábbi legeltetésre alapozott állattenyésztés szintén visszaszorulóban van, helyét az alakuló lovas farmok nem veszik át. A tájhasználat másik jellegzetes formája a két nagy kiterjedésű zártkertes településrészt: a 2432 fős Szigetmonostor melletti Horányban 4500 fő tölti a nyarat, Pócsmegyerben, illetve a településhez tartozó Surányban hasonló arányokkal találkozunk. A települések lélekszáma folyamatosan nő; míg az eredeti lakosság megfogyatkozik, 300 fő települ Szigetmonostorra évente, és 800 fő költözött Pócsmegyer az elmúlt 8 évben. Ez többszörös nyomást jelent a települési önkormányzatokra: növelni kell a bevételeiket, hogy eleget tudjanak tenni törvényi köteleességeiknek és a beköltözők igényeinek, növelni kell a belterületet, hogy legyen építési telek, amelyek értékesítése mind a helybeli lakosságnak, mind az önkormányzatnak jelentős bevételt biztosít. A zártkerti részeket azonban nem emiatt vonták belterületbe. Ennek oka az volt, hogy csak így nyílik lehetőség a terület csatornázására, amire – mivel a Szentendrei-sziget európai jelentőségű vízbázis – szükség van. A belterületbe vont zártkertek azonban tovább fokozhatják az előbb említett nyomást; az új beköltözők gyorsan és egyszerűen szeretnék eljutni a légvonalban kifejezetten közeli fővárosba. Napjainkban a helybeliek nagyobb része ingázik, de a munkahelyeken kívül a különböző szolgáltatások jelentős része is a folyó túl oldalán található. Emiatt a közúti közlekedés javítása iránt annyira erős a helybeliek igénye, hogy ennek azok a polgármesterek sem mondanának ellen, akik látják a túlzott beépítés jövőbeni káros hatásait. Természetvédelmi szempontból kiemelten fontos, hogy a Szentendrei sziget európai jelentőségű vízbázis terület, amelyről jelenleg mintegy 600.000 köbméter vizet termelnek ki naponta. Ez a Natura2000 terület déli részét érinti, amely, mivel vízbázison fekszik, a látogatóktól elzárt.³ Itt állattenyésztés, és kisparcellás gazdálkodás mellett akácerdők találhatók; szemben a másik két résszel az illegális személtalálás nem fenyegeti ezt a területrészt. A középső Pócsmegyer melletti részt leginkább a gazdátlanság, és az ebből eredő kezeletlenség veszélyezteti, a védendő gyepek cserjésednek, és számos helyen terjed az akác is.

A Natura2000 tervezési folyamatának helyi előzményei

A megkérdezett három önkormányzat a Natura 2000 programról, vagy a terület kijelöléséről korábban részletes információt nem kapott, de azzal, hogy létezik, tisztában vannak. A feltehetően hivatali úton megszerzett információt aztán hirdetőtáblákon, a helyben szokásos módon terjesztették. A felkeresett gazdálkodók alaposabb ismeretekkel rendelkeztek a programról, bár csak utólag, a kijelölést követően kaptak értesítést arról. Számosan közülük részt vesznek különböző agrár-környezetvédelmi programokban is, azonban több gazdálkodó jelezte, hogy az AKG előírások és a természetvédelmi szempontok ellentétben vannak egymással. A Szentendrei-szigeten élők általában ismerik, és megbecsülik a helyi természeti értékeket, a kijelölés jogosságát csak elvétve kérdőjelezzik meg a válaszadóink.

³ Az egyik polgármester felvette, hogy a településeket és azok lakóit kompenzálni kellene a vízdíjak egy jelentősebb 2%-os részének a szentendrei sziget települései részére történő átcsoportosításával.

Az interjúk során nem hangzott el kifogás a Natura 2000 programmal kapcsolatban, a vízvédelmi területek fizikai elzárása azonban ellenérzéseket szült.

Érintett-elemzés

A Szigeti homokok Natura2000 terület kapcsán a kulcsérintettek Szigetmonostor, Pócsmegyer és Tahitótfalu önkormányzata, a helyi gazdálkodók, a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatósága, a Fővárosi Vízművek, valamint a Közép-Dunavölgyi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság. Kisebb mértékben érintett a Pilisi Parkerdő Zrt., valamint a települések lakossága.

Érintettség

- *Szigetmonostori önkormányzat:* saját vagyonkezelésben lévő területek révén nem érintett a Natura2000-ben. A zártkerti rész átminősítését tervezi, valamint sportpálya kialakítását, bővítését, mindkét esetben a beépíthetőség erős korlátozásával. A települést a vízbázis területek, és a Natura 2000 rendelet kijelölései teljesen közrefogják, ezért komoly fejlesztési területek nem állnak rendelkezésére. A lakónépesség dinamikusan növekszik, holott a nyári hónapokban már így is meghaladja a 8000 főt. Fontos cél lenne a csatornázást végrehajtani az üdülőtelepen (Horányban) is, de erre az EU csak belterületi részeken ad támogatást, így most annak ellenére lett belterület a Horányi rész, hogy a község vezetése nem támogatja a terület beépítését és a lakónépesség ilyen arányú emelését. A csatornázási pályázat sorsa azonban kérdéses, mivel a kistérség települései nehezen tudnak együttműködni. A tervezett híd építése jelenleg nem veszélyezteteti közvetlenül a Natura 2000 kijelölést.
- *Pócsmegyer község Önkormányzata:* a község számára a Szigeti Homokok Natura 2000 terület kijelölés nem okoz konfliktusokat, ahogy a helyben élők számára sem, amint erről az önkormányzat beszámolt. A területrészen nem folyik jelentős mezőgazdasági tevékenység. A település vezetése kismértékben, de folyamatosan szeretné növelni a népességszámot, ehhez kapcsolódóan pedig újabb és újabb kereskedelmi, idegenforgalmi szolgáltatások megjelenését szorgalmazza; ezek a törekvések közvetetten vezethetnek a természeti értékek károsodásához.
- *Tahitótfalu Önkormányzata:* A településen egyelőre interjú nem készült. Az esetleg megépülő déli Sziget-híd ezt a települést mindenképpen kedvezőtlenül érinti, mivel az eddig is komoly, naponta 6000 gépkocsit jelentő forgalmi terhelést tovább növeli. Az érintettet megkerestük, de egyelőre nem sikerült személyes találkozót egyeztetni.
- *Fővárosi Vízművek Zrt.:* kezelésében van számos gyepterület és vízbázis területek. A sziget déli részén elzárt Natura területek alakultak ki, a vízmű sokat tesz a környezetvédelemért. Az érintettet megkerestük, de egyelőre nem sikerült személyes találkozót egyeztetni.
- *Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatósága:* A Natura 2000 terület három darabból áll. Míg a Sziget déli végén fekvő terület emberi zavarástól kevésbé szenved, beépítési nyomástól is mentes (mivel vízbázis terület), és a gyepek kezelése is megoldott, addig a Pócsmegyer melletti területrészt a legeltetés hiánya, az illegális szemétkerítés, terepmotorozás és az időről-időre jelentkező beépítési igény fenyegeti. Az érintettet megkerestük, de egyelőre nem sikerült személyes találkozót egyeztetni.
- *KDT-KÖVIZIG:* A területen az igazgatóság kezelésében lévő vízfolyás nincsen.
- *Pilisi Parkerdő Zrt.:* A Natura 2000 terület véderdőinek kezelője. Mióta nincs erdész helyben, azóta lazult a kapcsolat a többi érintettel. Az érintettet megkerestük, de egyelőre nem sikerült személyes találkozót egyeztetni vele.

- *Gazdálkodók:* a Natura 2000 kijelölésben több tucat gazda érintett. Jellemzően gyepek, kisebb mértékben erdők, de kisparcellás szántók is részét képezik a kijelölt területnek. Ahol folyik művelés, ott legeltetés (juhtenyésztés, illetve lovas farmok) és kisparcellás (szántóföldi növények, zöldségfélék) gazdálkodás jellemző. A vegyszerhasználat csekély, mivel a vízbázis terület és a Natura 2000 kijelölés sok helyen egybe esik. A gazdálkodók általában tudomásul veszik a különböző korlátozásokat, az agrár-környezetgazdálkodási programokban több gazda is részt vesz, ez azonban nem jelenti automatikusan a természeti értékek elismerését. A gazdák jelentős része a természetvédelmi előírások betartását nehéznek ítéli, túlzottan akadályozza egyesek szerint a nyereséges gazdálkodást, de ebben közel sincs konszenzus. Információikat a Nemzeti Park munkatársaitól szerzik. Az alacsony állatlétszám miatt csökken a rendszeresen legeltetett, kaszált részek aránya, emellett az állattartó telepek trágya elhelyezési gyakorlata gyakran nem megfelelő, így a gyepgazdálkodás további visszaszorulása várható. Kommunikációs szempontból fontos, hogy a gazdálkodók egy része nem a Szentendrei-szigeten lakik, itt csak gazdálkodik.
- *Szigetmonostor, Pócsmegyer és Tahitótfalu lakossága:* érintettségük két szempontból lehet említésre méltó: egyrészt a Natura2000 hatálya alá eső kisparcellás szántók tulajdonosaiként, másrészt mint a területre esetleg kijáró természetkedvelők. Mindkét szempontból a Natura2000 kijelölésről való tájékoztatás, a terület értékeinek bemutatása lehet kulcsfontosságú számukra, erre igény fogalmazódott meg még a fenntartási tervek készítését megelőzően: a települések tervezik egy úgynevezett Sziget-tankönyv kiadását, amelyben a helyi természeti és kulturális értékeket tervezik bemutatni.

Kapcsolat az érintettek között:

Az interjúk alapján úgy tűnt, Szigetmonostor, Pócsmegyer és Tahitótfalu önkormányzata között együttműködő a kapcsolat. A Fővárosi Vízművek és az önkormányzatok között szintén gyakori és rendszeres a kapcsolattartás (a nemzeti park, és a gazdálkodók is részesei ennek bizonyos mértékig). Ennek oka azonban nem a NATURA kijelölés, hanem a vízbázis védelem okán fennálló közös érintettség. Mivel a települések viszonylag kicsik, a gazdálkodók között jó a kapcsolat, amint a DINPI-vel való kapcsolat is. A PP Zrt felé a kapcsolat sokkal formálisabb, mivel az erdők lezárt területen fekszenek; mióta nincs munkatársa az erdőszetnek a Szentendrei szigeten, azóta a kapcsolat tovább formalizálódott. Az érintettek között a Natura2000 kapcsán csak kisebb konfliktusról kaptunk információt, és ez sem a Szigeti Homokok, hanem a partmenti Natura 2000 sávot érinti.

A Natura 2000-hez kapcsolódó általános vélekedések

A Natura2000 program nagyvonalakban ismert az érintettek körében, egyetlen interjúalanyunk számára sem volt újdonság a program. A Natura2000 mögött meghúzódó koncepció, illetve a területkijelölések mikéntje és a védendő értékek köre is ismert, és ezek iránt az információk iránt alapvető igény él az érintettekben. A legtöbb megkérdezett a Natura2000 programhoz közvetlen előnyt nem kapcsol, annak ellenére, hogy a Szentendrei-sziget egyik fő vonzereje a szép környezet és az érintetlen természet, amivel a kérdezettek tisztában is vannak. Általánosságban tartanak attól, hogy a program újabb megkötéseket, szabályokat jelent, amint ezt a gazdálkodók is és az önkormányzatok is megtapasztalták. További aggodalom, hogy ezt a gyepterületekre járó kompenzáció nem képes ellentételezni. A Natura2000 kapcsán növekvő idegenforgalomra, vagy más gazdaságilag is érezhető haszonra nem számítanak. A környezet- és természetvédelemből fakadó előnyöket a kérdezettek a

védett vízbázisokhoz kapcsolják. De ennek megítélése alapvetően vegyes, mivel ezt korlátozóként élik meg az érintettek.

Egyeztetés a helyi érintettekkel

A Szigeti Homokok Natura2000 területen a fenntartási tervek elkészítéséhez kapcsolódóan 2009. február 23-án és március 4-én összesen három félig strukturált interjú, illetve egy rövid terepbejárás készült, továbbá három gazdálkodóval vettük fel a kapcsolatot 2008 decemberében a SZIE KTI Természetvédelmi mérnök szakos hallgatóinak közreműködésével. 2009 júliusában került sor egy részletekbe menő terepbejárásra a DINPI munkatársainak közreműködésével, amelynek során több újabb helyi érintettel vettük fel a kapcsolatot. Az interjúk során felkerestük a Natura2000 terület által legnagyobb mértékben érintett települések, Szigetmonostor és Pócsmegyer önkormányzatát, a KDV-KÖVIZIG Központi Igazgatóságát. Megkerestük Tahitótfalu Önkormányzatát is, amely szintén illetékes a Szigeti Homokok Natura2000 területen, amint a Fővárosi Vízművek Zrt.-t, a Pilisi Parkerdő Zrt.-t és a Duna-Ipoly Nemzeti Park illetékes természetvédelmi őrét is.

2009. július 6-án ötletbörzét szerveztünk a DINPI munkatársaival, valamint a konzorciumi partnerekkel arról, hogy a helyi tájhasználókat hogyan lehetne ösztönözni a fenntartási tervekben szereplő tájhasználati/gazdálkodási javaslatok betartására.

2009. augusztus 26-án egyeztető fórumot tartottunk Szigetmonostorban, ahol megvitatásra került a Szigeti Homokok Natura 2000 területre készült fenntartási terv egyeztetési verziója. A 15 helyi résztvevő között az érintett települések vezetőin és a legfontosabb gazdálkodókon kívül a Fővárosi Vízművek, a Pilisi Parkerdő Zrt. és a Szentendrei-sziget Vadásztársaság is képviseltette magát. A fórum elején röviden bemutattuk a fenntartási terv készítésének folyamatát, a Natura 2000 fenntartási tervek célját, felépítését és illeszkedését a jelenlegi természetvédelmi és agrár-környezetgazdálkodási rendszerekhez. Szó esett a Szigeti Homokok természetvédelmi jelentőségéről, védett értékeiről is. A fórum központi részét a fenntartási tervben foglalt előírások bemutatása és vitája képezte. A helyiek részéről a legtöbb ellenvetés elsősorban a Pannon homoki gyepek (KE1 és KE2 kezelési egység) kezelésével kapcsolatban, azon belül is a kaszálás és a legeltetés tiltása kapcsán fogalmazódott meg. Mivel a kezelési előírások élőhelyfoltokra vonatkoznak, a gazdálkodók viszont a MEPAR blokkok vagy a helyrajzi számok alapján tudnák teljes pontossággal beazonosítani a területet, az az áthidaló megoldás született, hogy a gazdálkodók a tervezővel előzetesen egyeztetett időpontban a kérdéses területeket együtt bejárják, s foltról-foltra beszélnek meg az előírásokat. Az erdőterületek kezelésével kapcsolatban arról született döntés, hogy az erdészeti üzemtervek elkészítésének előrehaladtával, várhatóan ez év októberében, sor kerül még egy részletes – kifejezetten erdészeti fókuszú – egyeztetésre. A fórum során részleteiben megvitatott további előírások elsősorban az inváziós fajok irtásához és a cserjésedő részek kezeléséhez kapcsolódtak, néhány előírás esetében apróbb módosítások is történtek (pl. legelő állatok meghatározása terén). Nem merült fel kérdés és ellenvetés a szántókra (KE12) és a KE4 és KE6 kezelési egység részét képező gyepterületekre vonatkozó előírásokkal kapcsolatban. A fórumon két fontos általános vélemény is megfogalmazásra került. Egyrészt nagyon fontosnak tartják a résztvevők, hogy a fenntartási tervben megfogalmazott előírásokat – amikor azok hatályba lépnek – ne a büntetés, a számonkérés oldaláról közelítse a szabályozás, hanem a betartásukat jutalmazza. A másik általános megjegyzés pedig azt hangsúlyozta, hogy a fenntartási tervek életbe lépése előtt mindenképpen szükség van a terv és az akkor hatályos agrár-környezetgazdálkodási és egyéb mező- és erdőgazdálkodási támogatási rendszerek összehangolására, valamint az egymással párhuzamos vagy egymást ültő előírások kiszűrésére.

Az elhangzottakat részletesen tartalmazza az elkészült jegyzőkönyv, amely a mellékletben olvasható. A terv véleményezésére természetesen írásban, a projekt honlapján (www.naturaterv.hu), illetve e-mailben vagy postai úton továbbítva is lehetőséget biztosítottunk.

Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

Az országos szinten érintett hatósági és területi kezelő szervekkel (mezőgazdasági, erdőgazdasági és vízgazdálkodási témában) a projekt felépítésének megfelelően a projekt vezetői konzultáltak, a kapcsolattartás e szervekkel a projekt során folyamatos. Az FVM-mel (2008.11.03. Kiss Zoltánnal), az MgSzH Erdészeti Igazgatóságával (2009. 03.11. Wisnovszky Károllyal és 2009.03.23.) és a VKKI által megbízott ÖKO Zrt.-vel (2009.03.17. Rákosi Judittal) tartott egyeztetéseket a II. negyedéves jelentésben dokumentáltuk részletesen. A helyi szinten érintett hatósági és területi kezelő szervekkel való egyeztetést beágyaztuk a területi kommunikációs folyamat menetébe.

Kiemelt figyelmet kapott az interjúzás során a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság munkatársaival való egyeztetés: az eddigi tapasztalatok, nehézségek és a tervezett természetvédelmi beavatkozások alapos megismerése érdekében személyes találkozóra és több órás terepi bejárásra került sor a DINPI helyi munkatársaival, továbbá június folyamán ötletbörzét is szerveztünk az Igazgatóság kollégáinak bevonásával, ahol a Natura 2000 programhoz kapcsolódó anyagi kompenzációt kiegészítő lehetséges ösztönzőkről gondolkodtunk közösen.

EMLÉKEZTETŐ

a „NATURA 2000 területek fenntartásai tervének elkészítése és ehhez kapcsolódó szolgáltatások elvégzése” c. projekt keretében tartott

Natura 2000 ötletbörzéről a DINPI-nál

Budapest, Költő utca 21.

2009. július 6. 9:30-12:00

A találkozón részt vettek

Janata Károly	DINPI
Csihar László	DINPI
Baranyai Zsolt	DINPI
Csáky Péter	DINPI
Lelleiné Kovács Eszter	MTA-OBKI
Schneller Krisztián	VÁTI Kht.
Pataki György	SZIE KTI
Kalóczkai Ágnes	SZIE KTI
Megyesi Boldizsár	SZIE KTI

A találkozón elhangzottak összefoglalása

Megyesi Boldizsár köszöntötte az egybegyűlteket, ismertette a rendezvény hátterét és célját, amelyen három fejlesztési terv részleges egyeztetése zajlott le. Ennek megfelelően a három terület szerint haladunk sorban.

Veresegyházi medence Natura2000 terület:

Csáky Péter: Egyik belterületi helyrajzi szám hiányzik: Szada 2500/47.

Kérdései:

1. Miért kell talajvizsgálat évente?
2. Puffer területeken, szántókon is kötelező ez, vagy azokon nem?

Lelleiné Kovács Eszter: az AKG alapján alakította ki ezt az előírást. Mivel a terület egy részén intenzív kertészeti kultúra található, ma precíz hatásvizsgálathoz szükséges a rendszeres talajvizsgálat, különösen a nitrogén és a foszfor tartalmat kell vizsgálni.

Kérdések ennek kapcsán:

- Ki fizeti ezt?
- Milyen egységekben kell végezni a talajvizsgálatot (táblánként, blokkonként)?
- Mely területeken, társulásokban kell ezt végezni (csak a láp területeken, gyepeken, honnan kell mintát venni?)

Megállapodás:

- azt kell leírni, hogy milyen gazdálkodás lenne a kívánatos, pld. az állattartás a gyepterületeken.
- A kaszálás jól tenné a területnek.
- Ha lesz N2000 támogatás, akkor fokozódni fog a művelés.
- A láp területeknek a vízszintemelítés tenné jól, ezért érdemes lenne az árkok kotrását megszüntetni; ez ügyben a víztársulat is meg kell keresni.

Csáky Péter:

1. A tápanyag tartalom vizsgálatot racionalizálni kell, mivel szinte mind kívülről mosódik be a laprétekre.
2. Szárzúást nem engedne a lápréteken, csak a kaszálást, és két hetet adna a széna behordására

Baranyai: erdő területen nem lehet legeltetni (ezt tehát ne tartalmazza a terv), de a tisztásokon igen, amint fás legelőkön is

- Homoki szántóra, és általában a területekre nem érdemes, tehát ne is kelljen éves terveket készíteni.

Baranyai: a program eleve szűkre szabja hogy mit mikor lehet csinálni? Jelenleg a gazda nem tud igazodni a szigorú szabályok miatt az időjárás változásaihoz. Ez akkor valósulhatna meg, ha a gazdáknak módja lenne folyamatosan egyeztetni a természetvédelmi szakemberekkel (örökkel), így értelmesebben lehetne tervezni a gazdálkodást. A falugazdász hálózat erre jelenleg nem valószínű, hogy alkalmas lenne, mivel főcélja a termelés támogatása.

- Téli sás kártékony, élőhely pusztító hatása van. Lápréteket, nádasokat tesz tönkre. „*Megeszi a nedves láprétet*” / ha ez itt jelölő faj, akkor speciális kezelést igényel: egy részt ki kell jelölni, ahol meg lehet tartani.
- Homoki szántókon nem lehet és nem érdemes mezsgyét hagyni (nadrágszík parcellák) → elegendő megszabni, hogy mekkora területenként kell mezsgyét kialakítani.
- Legeltetni: csak birkával, (vagy nyúllal), szürke magyar marhával nem!!!
- Gyomirtás: invazív fajok (asclepias, etc) ellen lehet, hogy hagyni engedélyezni kellene a szer használatot, („csak a kapa nem elég”), szigorúan csepegés mentes technológiával, a vegyszer használat előírásait figyelembe véve.
- Nedves gyepek: angol, perje fűmagtermesztésből magától kialakul a jó gyepek, ha folyamatosan kaszálják, a tervezői javaslat, hogy a terület más részeiről származó kaszálékkal való takarás nem reális cél. Olyan fűmag keverék, amely hosszú életű fűből áll, nem jó, de a lucerna is jól bevált a visszagyepesítésben.
- Kiemelten fontos cél lenne: a homoki gyepek kaszálása.

Erdők:

- A jelenlegi különböző telepített erdőket termeljük le, azt követően pedig őshonos fajokkal történjen az újratelepítés (tápanyag utánpótlás legfeljebb a homoki szántókon lehetséges, ha ez indokolt)
- Erdősítés illetve újratelepítés esetén talaj előkészítés ne engedélyezett, kivétel a gyökér szaggatást újratelepítés esetén.
- (Kérdés: Akácok esetén mit lehet tenni ebben az esetben, ugyanígy nemes nyár, celtis, fenyő sem lesz telepíthető mélyszántás nélkül – merül fel a konzultáción.)
- A fasorokban, facsoportokban az őshonos fafajok telepítését támogatni kell. Nem kötelező a telepített idegen-fajok lecserélése, de azt támogatni kell, különösen ha egy gazdálkodó hajlandó kocsányos tölgyet telepíteni.
- Égetni még engedéllyel se lehessen (őszi kikerics miatt).
- Gépi megközelítés tilalma – a terv szerint.

Baranyai Zsolt: Ezzel szemben, mivel ez nem megvalósítható kijelölt utakon engedélyezni kell a gépi megközelítést és az égetést is, november 1 és március 1. között. Ennek az ellenőrzése nehéz, de elvileg van rá protokoll (lásd Csévharaszi LIFE program). Kérdés, hogy van-e erre kapacitása a természetvédelemnek?

- Holt fák jelenléte, leltára: nem feltétlen kell évente, elég öt évente, főleg tölgyesekben a program elején és végén.
- Újulat kérdése: ez igazából csak tölgyesekben lenne érdekes, de az gyakorlatilag nincsen. Ugyanígy a gazdálkodási mód váltás sem reális elvárás jelenleg.

- Termőhelynek megfelelő őshonos fafajjal történjen erdőtelepítés.
- Ne legyenek nagy területű tarvágások, intenzív erdőgazdálkodás.

Érintettek:

Pataki György: volt-e egyeztetés a terület használókkal? Válasz: nem, de kapcsolatban vannak (jobbára konfliktusok miatt a Szada Park Kft. –vel, a szadai, mogyoródi, veresegyházi önkormányzattal, néha magánszemélyekkel, vízgazdálkodási társulattal (annyit ért el a DINPI, hogy a védett területen nem kotorták az árkokat.)

Pataki György: érdemes-e a helyieket bevonni az egyeztetésbe?

Válasz: ha lehet, akkor igen (ahol elérhetőek a tulajdonosok, ott érdemes).

Baranyai: az a kérdés ki akar gazdálkodni?

Szada határában a szántók tulajdonosait érdemes lenne megkeresni.

Mogyoród 051/2 melegkedvelő tölgyes és homoki gyepek, nagyon értékes, de nincs benne a Natura2000 kijelölésben.

Zámolyi medence Natura2000 terület

Nem tárgyaltuk részletesen.

Velencei hegység Natura2000 terület

A korábbi ismeretekhez, illetve a kommunikációs tervben foglaltakhoz képest új információ nem hangzott el.

Lajoskomáromi löszvölgyek Natura2000 terület

A korábbi ismeretekhez, illetve a kommunikációs tervben foglaltakhoz képest új információ nem hangzott el.

Az emlékeztetőt összeállította: Megyesi Boldizsár

EMLÉKEZTETŐ
A Szigeti Homokok Natura 2000 területre készülő fenntartási terv egyeztető fórumáról

Időpont: 2009.08.26. 17 óra

Helyszín: Szigetmonostor Község Önkormányzata (Szigetmonostor, Fő u. 26.)

A jegyzőkönyvet készítette: Kelemen Eszter és Gergely Márta és Megyesi Boldizsár (SZIE-KTI).

Résztvevők:

Szabó Csilla, Pilisi Parkerdő Zrt.

Csépányi Péter Pilisi Parkerdő Zrt.

Borda Sándor Szentendrei-sziget Vadásztársaság

Tóth Kinga, Fővárosi Vízművek Zrt.

Dömény József Fővárosi Vízművek Zrt.

Nagyházi Miklós gazdálkodó

Kohleb Norbert gazdálkodó

Kohleb Ottó gazdálkodó

Losonczy Bálint gazdálkodó

Palotai Ferenc gazdálkodó

Molnár Zsolt, polgármester, Szigetmonostor

Ágoston György, Kék Duna Szövetkezet

Szalai Levente, Gézáné Kék Duna Szövetkezet

Szente László, gazdálkodó

Dr. Magyar Gábor, gazdálkodó

Podmaniczky László, SZIE-KTI

Kelemen Eszter, SZIE-KTI

Gergely Márta, SZIE-KTI

Marticsek József, MME

Faragóné Huszár Szilvia, VÁTI Nonprofit Kft.

Megyesi Boldizsár, SZIE-KTI

Megyesi Boldizsár köszöntötte a résztvevőket, és megnyitotta a fórumot. A fórum célja, hogy a Szigeti-homokok Natura 2000 terület érintett gazdálkodói, önkormányzatai, lakosai, a terület további kezelői a fenntartási tervről kialakult véleményüket, észrevételeiket a tervezőkkel személyes találkozó során megvitassák. A fórumon elhangzott javaslatok rendszerezve, a jegyzőkönyv végén találhatóak, amint az észrevételekre adott válaszok egy része is.

Az egyeztető fórum a „Natura 2000 területek fenntartási tervének elkészítése és ehhez kapcsolódó szolgáltatások elvégzése” c. Tervezési munka része, amely projektet a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium megbízásából végzi a SZIE-KTI, a VÁTI Non-profit Kft. és a Acrida Bt.

Bevezető előadások, hozzászólások:

Faragóné Huszár Szilvia (VÁTI Kht.) ismertette a Natura 2000 jogszabályi hátterét, a projekt célkitűzéseit, annak tartalmát, várható kimenetelét. Bemutatta továbbá a fenntartási tervek készítésének folyamatát, illetve a projekt során vizsgált Natura 2000 mintaterületek kijelölésének szempontjait.

Az egyik helyi polgármester felvetette, hogy a terv írásbeli véleményezésére adott szeptember 15-i határidő túlságosan szoros, szükség volna a határidő meghosszabbítására. Továbbá reményét fejezte ki, hogy a fórumon elhangzó, illetve az írásos visszajelzésekben megfogalmazott javaslatokat a tervezők figyelembe fogják venni a terv átdolgozásánál.

Kenyeres Zoltán természetvédelmi szakértő előadásában bemutatta a Szigeti-homokok (HUDI20047) Natura 2000 terület kiemelkedő természeti értékeit és azok megőrzésének legfontosabb szempontjait. Három erősen elkülönülő területből áll a Szigeti-homokok Natura 2000 terület. A homoki élőhelyek és életközösségek elsősorban az alapközet miatt sérülékenyek, kitettek a felszínbolygatásnak, a taposásnak és az inváziós fajok terjedésének. A természetes és természet-közelű élőhelyek mára jelentős mértékben visszaszorultak, a természetvédelmi szempontból jelentős nyílt és zárt homokpusztagyepet pedig különösen veszélyeztetik az inváziós fajok gyors terjedése. A fás területek nagy része akácos, amelyek átalakítása csak jelentős költségek révén, s az őket körülvevő gyepek zavarásával volna lehetséges. A terület mindezek ellenére jelentős természetvédelmi értékekkel bír. Élőhely szintű értékek találhatók a pannon-homoki gyepek és puhafás ligeterdők, éger- és kőrisligetek, valamint láperdők formájában. A faj szintű értékek közül kiemelkedik többek között a homoki vértő, a kései szegfű, a csikófark, továbbá a tarka sztyepplejtőskáka, a szarvasbogár, a magyar futrinka, vagy a gyurgyalag. A kezelési javaslatok a gyepterületek vonatkozásában elsősorban a sérülékeny gyepek háborítatlanságára, a gyomosodó gyepek kaszálására és legeltetésére terjednek ki, míg a fás területek esetében a nem őshonos állományok lecserélését célozzák meg.

Podmaniczky László (SZIE) a fenntartási terv felépítését és tartalmát mutatta be röviden, majd részletesen ismertette a tervben megfogalmazott kezelési javaslatokat. A projekt egyik fontos céljaként az érintettek minél szélesebb körének bevonását jelölte meg, mivel a helyben élők, gazdálkodók tevékeny segítsége nélkül a természetvédelmi célok nem valósíthatóak meg. Kiemelte, hogy a bemutatott kezelési javaslatok, a készülő fenntartási tervek még csak tervezetnek tekinthetők, a jövőben (várhatóan 2013-tól) válhatnak programmá, mindaddig azonban nem jelentenek a meglévő előírásokon felül kötelezettségeket a gazdák számára. A fenntartási terv életbe lépésének az is feltétele, hogy nemzeti, vagy EU forrásból kompenzációt tudjanak biztosítani a gazdálkodóknak a előírások betartásáért. Az 1698/2005 EC rendelet 38. §-a értelmében ugyanis kompenzációs kifizetésre jogosultak a Natura 2000 területen gazdálkodók a földhasználati korlátozásból eredő jövedelem kiesés mértékéig. A rendeleti alap tehát biztosított, a jövőbeni feladatot a megfelelő forrás megtalálása jelenti. A fenntartási terv jelenlegi változata 12 egymástól eltérő kezelési egységet állapít meg a Szigeti Homokok Natura 2000 területre. A kezelési egység olyan területet jelent, amelyek egységes kezelése indokolt, s az előírások tekintetében nem térnek el egymástól. A fenntartási tervek jelenlegi formájukban az agrár-környezetgazdálkodási program logikája szerint épülnek fel, így tartalmaznak kötelező előírásokat, választható előírásokat, valamint komplex, az élőhelyek fejlesztésére irányuló lehetőségeket. A Natura 2000 program egész struktúráját legjobban az Érzékeny Természeti Területek támogatási rendszeréhez lehetne hasonlítani, bár Natura 2000 programban a vállalt EU-s kötelezettség miatt több az előírás, kötöttség.

Marticsek József (MME) hozzátette, hogy a jelenlegi rendeletek és a fenntartási terv tervezett kezelési javaslatok között ellentétek lehetnek, de ennek orvoslása a jövőben meg fog történni. Hangsúlyozta a fenntartási terv előnyét az általános rendeletekkel szemben. A fenntartási terv ugyanis területspecifikus vagyis figyelembe veszi a terület speciális adottságait. A projekt célja egy

Natura 2000 program előkészítése, így a fenntartási tervek csak a program elindulása után lesznek kötelezőek, illetve választhatók, a program indulása pedig a források rendelkezésre állásától függ.

Pilisi Parkerdő Zrt. képviselője először általános észrevételeket tett a terv kapcsán. Fontosnak tartják, hogy ha a most készülő fenntartási terv még csak javaslat, akkor ez a fenntartási terv szövegében is így legyen megfogalmazva, a tervet olvasva ugyanis az olvasó számára kötelező érvényűnek tűnnek a megfogalmazott előírások. Érdemes lenne a fenntartási tervben is megjegyezni, hogy az előírások csak akkor lépnek életbe, ha a programszinten, jogszabály által is bevezetik a terveket.

További általános észrevétel, hogy a Szigeti-Homokok fenntartási terv tervezete sok olyan erdőkre vonatkozó javaslatot tartalmaz, amely más, erdőkre vonatkozó rendeletekben, is benne foglaltatnak. Ezek a rendeletek ugyanakkor változnak, s előfordulhat, hogy nem a legfrissebb előírásokat veszi át a terv. Emiatt logikusabb volna, ha az előírások szó szerinti átvétele helyett az adott kezelési egységnél az adott rendeletre vagy más mérvadó jogszabályra hivatkozna a terv, amelyből a vonatkozó előírásokat átvenni javasolja. A fenntartási terven elegendő lenne az ezeken túlmutató megállapításokat, előírásokat megfogalmazni.

Podmaniczky László válaszként elmondta, hogy a tervben jelenleg szereplő előírások közül az válik kötelezővé, ami a tervezés fázisából a program fázisába lép, itt viszont még nem tart a projekt.

Marticsek József (MME) megerősítette, hogy csak akkor válhatnak kötelezővé (választhatóvá) a fenntartási tervben megfogalmazott kezelési javaslatok, ha a kompenzáció forrása is biztosított. A különböző egyéb erdő-gazdálkodásra vonatkozó előírásokkal harmonizált tervet kíván alkotni a konzorcium, ezért vannak átfedések, valóban ahivatkozások használata lehet, hogy szerncsésebb lenne.

A Pilisi Parkerdő Zrt. képviselője ezután konkrét előírásokra mutatott rá, amelyek jelenlegi formájukban nem betarthatók. Pl. a terv előírja, hogy fakitermelés esetében a közelítő nyom nem lehet 10 cm-nél mélyebb (erre vonatkozó kezelési javaslat nem található), ez az előírás azonban homokos talajon nem betartható. Visszatulva az előző témára (a fenntartási terv olyan előírásokat tartalmazzon, amit más rendeletek nem szabályoznak), felmerült, hogy azért is praktikus volna a különböző tájhasználati szabályok közötti átfedés minimalizálása, mert így nagyobb összegű támogatást lehetne felvenni a tájhasználóknak. Pl. jelenleg az AKG és a Natura 2000 támogatás gyepterületeken átfed. Így aki mindkettő támogatást igényelte, az megkapja a Natura támogatást, de az AKG összegét annyiival csökkentik, amennyi a Naturás kifizetés (tehát a támogatások kiütik egymást). Ezeket a visszasságokat elkerülendő volna érdemes az előírások közötti átfedést csökkenteni.

Marticsek József (MME) elmondta, hogy az előírásokat három csoportra lehet osztani: kötelező (a szinten tartás érdekében mindenki számára betartandó) előírások, a választható (a terület állapotának javítását szolgáló, nem kötelező) előírások, valamint a komplex fejlesztési, terület-átalakítási előírások (pl. élőhelyrekonstrukció), a gazdálkodáshoz lehet tehát igazítani a kezeléseket, amelyekhez igazodik a kompenzáció is.

Marticsek József és Podmaniczky László válaszukban kifejtették, hogy a későbbiekben, amikor az AKG-s programokhoz hasonló formában megjelenik egy Natura 2000 program, a fenntartási tervben foglalt kezelési előírásokat és a többi vonatkozó előírás rendszert harmonizálni fogják az illetékes szervek. Az alapot szántó és gyepterület esetében az agrár-környezetgazdálkodási program, erdő esetében pedig a erdő környezetvédelmi program jelentené, amelynek megjelenése az ősszel várható.

Gazdálkodó1 elmondta, hogy a gyepek kialakulásában közrejátszott a legeltetés, ezért ha azzal felhagyunk, illetve megváltoztatjuk az addigi művelésmódot, akkor biztos, hogy tönkremennek. Legeltetés hiányában megindul a cserjésedés, vagy a megnőtt biomassza miatt beronthad a fű és csökken a fajszám, vagy a kaszálás miatt csökken a területen maradó tápanyag, s szintén csökken a

fajszám. Ezért a legeltetést látja az egyetlen kivezető megoldásnak, s a külterjes gazdálkodásban bízik.

Kenyeres Zoltán válaszként megjegyezte, hogy a legtöbb kezelési egység esetében a legeltetés kívánatos kezelési mód, csupán a legérzékenyebb gyepeken szükséges az érintetlenség biztosítása.

Gazdálkodó2 jónak, logikusnak tartja a fenntartási tervet, a kezelési javaslatokat, de megjegyezte, hogy a helyrajzi számok hibásak, nem beazonosíthatóak. Olyan listát szeretne kézhez kapni, amely falunként felsorolja a Natura 2000 hatálya alá tartozó helyrajzi számokat, s térképen is megjeleníti, hogy mely helyrajzi szám milyen előírások alá esik. Továbbá nem tartja logikusnak utak szerepeltetését a Natura 2000 területek között. A szemléltetés kedvéért példát is mondott. Csőtörés esetén a vízűgyes szakemberek nem fognak a területi korlátozásokkal (Natura 2000 rendelet) törődni, hanem megjavítják a hibát, akár a terület rongálásával is. A művelésből kivont területek Natura 2000 területekké nyilvánítását sem tartja ésszerűnek. Fontosnak tartaná a helyrajzi számok, területek tisztázását, mert nem tudják, hogy miről beszélnek, melyik területre vonatkoznak a kezelési előírások.

Másik fontos dolog, amire a terv bevezetése előtt figyelmet kell fordítani, az az előírások összehangolása más futó programokkal. Jelenleg ugyanis a már hatályban lévő előírások között sincs összhang (pl. a DINPI elvárásai, az AKG program, a SAPS vagy a Natura 2000 gyepekre vonatkozó előírások között). A fennálló ellentmondások miatt a gazdálkodók könnyen kerülhetnek olyan helyzetbe, hogy a különböző programokat ellenőrző hatóságok megbüntetik őket (pl. a támogatási összeg kimerülése miatt elmaradt cserjeirtás esetében, vagy a gyepek kaszálása miatt).

Podmaniczky László elmondta, hogy tudnak az anomáliákról a helyrajzi számok vonatkozásában, s a kijelölés pontosítása a konzorciumnak is érdeke. A konzorcium a KvVM-től mint megbízótól a legfrissebb helyrajzi számos listával dolgozott. Sajnos az előírások helyrajzi számokra való átültetése technikai okok miatt (nincs megfelelő helyrajzi számos fedvény) nem megoldható. A különböző programok és a Natura 2000 előírások közti ellentmondásokkal kapcsolatban törekednek az átfedések kiszűrésére fog születni a jövőben. Végső célként az fogalmazható meg, hogy a Natura 2000 területeken a fenntartási tervben szereplő előírások jelentsék az alapot, s minden egyéb támogatási program erre az alapra épüljön. A jelen egyeztető fórum célja azonban – az előírások harmonizálása helyett – az, hogy elfogadott kezelési javaslatok szülessenek, mert a program fázisban már nem lesz, nem lehet ellentmondás.

A Pilisi Parkerdő Zrt. képviselője javasolta, hogy az AKG lehetne az alap, s arra plusz vállalásként (plusz támogatásért), piramis-szerűen épülhetne a Natura 2000 fenntartási terv. A tervben pedig nem szabad ugyanazt megfogalmazni, mint amit a hasonló programok előírnak.

Marticsek József (MME) A Natura 2000 területen gazdálkodók elényben részesülnek, ha belépnek az AKG-ba, mert ezeken a területeken érdemesebb finanszírozni ilyen jellegű programokat. Ez jelenleg is így van, és valószínűleg így is fog maradni.

Az egyik érintett önkormányzat munkatársa érdeklődött, hogy figyelembe vették-e a helyi rendezési tervet.

Faragóné Huszár Szilvia kifejtette, hogy a rendezési terveket a tervezés során figyelembe vették. A Natura 2000 a hatályos rendezési terveket nem írja felül, ellenben ha új rendezési terv születik valamely településen, abban figyelembe kell venni az időközben kijelölt Natura 2000 területeket, és a kijelöléssel járó korlátokat (pl. beépítési tilalom).

Az egyik résztvevő megkérdezte, hogy a beszélgetést rögzíti-e valaki. További kérdésként merült fel, hogy a mintaterületek között, amelyeken jelenleg tervezés folyik, van-e ártéri terület.

Megyesi Boldizsár megnyugtatta a kérdezőt, hogy két diktafon veszi a beszélgetést, s írásbeli jegyzőkönyv is készül az elhangzottakról. A 20 kijelölt mintaterület között igazi ártéri terület nincsen, csak vizes területek (pl. Alsó-Zala-völgy).

A **Pilisi Parkerdő képviselője** bizonytalanságát fejezte ki a Natura 2000 fenntartási tervvel kapcsolatban, ugyanis a tervek nincsenek bekapcsolva a "rendszerbe", s egyelőre nem látható, hogyan viszonyul a terv a többi előíráshoz, rendelethez.

Szigetmonostoron folyamatosan készítik a körzeti erdőtervet és bárhogyan is alakul a fenntartási terv sorsa, elmondása alapján annak az előírásait kell a gazdálkodóknak betartani.

Ismét elmondta, hogy a fenntartási tervben lévő, erdőkre vonatkozó tervezett kezelési javaslatok nem adnak újat a gazdálkodóknak, ugyanazt tartalmazza, mint a "erdőrendelet", az előírásokat pedig a körzeti erdőterv állapítja meg.

Marticsek József (MME) hangsúlyozta, hogy a fenntartási terv esetében egyelőre csak javaslatról van szó, amely csak azután válhat programmá, ha be tud ágyazódni a területhasználatot és támogatásokat szabályozó uralkodó eljárásrendbe. A különböző előírásokat jogszabály fogja összekapcsolni, s mivel a fenntartási tervekről ilyen jogszabály még nem született, nem lehet jelen pillanatban megmondani, mi lesz a viszony a különböző szabályozások között.

Podmaniczky László hozzátette, hogy az MgSzH Erdészeti Osztályától a 20 mintaterületre vonatkozó erdészeti üzemterveket megkapta a konzorcium, s igyekezett azokat a tervezés során figyelembe venni.

A **Pilisi Parkerő Zrt. képviselője** külön megbeszélést javasolt egy későbbi időpontban, amikor elkészül a friss üzemterv, hogy a friss adatok alapján pontról pontra beszélhessék át és aktualizálhassák a fenntartási tervben szereplő előírásokat.

Az egyes előírások véleményezése:

Még az előírások részletes megvitatása előtt felmerült a helyi érintettek részéről az igény egy nagyobb felbontású térkép iránt, a fenntartási tervben szereplő térkép ugyanis túl kicsi ahhoz, hogy be lehessen azonosítani az egyes kezelési egységeket. Szintén szeretnének az élőhelytérképből (az értékes területeket elhelyezkedését, koncentrációját mutató térképekről) kapni egy példányt.

Egy helyi érintett kérdezi, hogy lehet-e helyrajzi számos térképhez rendelni a kezelési egységeket és az előírásokat. Jelenleg ugyanis probléma, hogy a fórumon résztvevők nem tudják a területüket beazonosítani, mert nincs helyrajzi szám társítva hozzá. Mások hozzáteszik (Losonczi), hogy az is nagy segítség volna, ha MEPAR blokkokra lehetne vetíteni a kezelési egységeket.

KE-1 Az egyik érintett önkormányzat részéről elhangzott, hogy az önkormányzat elsősorban utak kapcsán érintett, így számukra az előírások nem okoznak különösebb problémát.

KE-2

A helyi érintettek furcsának találják, hogy lábon állva kell hagyni az akácot elszáradni a vegyszeres kezelés után.

Kenyeres Zoltán kifejtette, hogy ezt az indokolja, hogy a sérülékeny homokfelszínt minél kisebb mértékben zavarják a fák kivágásával és elszállításával. Ráadásul az akác kivágása esetén nem kerülhető el a sarjadzás, amivel még nagyobb területre terjed ki a nem kívánatos faj, mint az eredeti állománya volt.

Gazdálkodó4 kérdésként vetette fel, hogy az érintett területeken mennyi ideig tartana a legeltetési tilalom.

Podmaniczky László válaszában kifejtette, hogy a fenntartási tervek rendszeresen (várhatóan 6 évente) felülvizsgálatra kerülnek, amelynek során az előírások is változhatnak a terület akkori állapotának megfelelően. Azt azonban jelenleg nem lehet megmondani, hogy a legeltetési tilalom meddig maradna meg.

Marticsek József hozzátette, hogy a fenntartási tervekhez kapcsolódó monitoring tevékenységnek éppen emiatt – az előírások felülbírálása kapcsán – lehet igen fontos szerepe a jövőben.

Gazdálkodó5 (Kék Duna Szöv) jelzi, hogy ha legeltetési tilalmat vezetnek be bármely területen, az a terület a gazdálkodó számára teljesen értéktelenné válik.

Gazdálkodó4 (Kohlheb) felveti, hogy nem érti, hogy miért nem lehet egyes gyepterületeken legeltetni, miközben cross-motorosok és kvadosok büntetlenül zavarják az élőhelyet. Gazdálkodó2 hozzátette, hogy a kvadosok és a cross-motorosok ellen semmilyen eszközzel nem tudnak védekezni, s nem tudják őket a területéről kitiltani. Gazdálkodó4 megjegyezte továbbá, hogy legeltetés nélkül a terület teljesen elvadulhat, becserjésedhet szerinte. Ugyanakkor a meglévő térkép alapján továbbra sem teljesen világos, mely területekre vonatkozna a legeltetési tilalom. Kéri a projekt szakembereit, hogy együtt tartsanak egy terepbejárást, s a területet bejárva beszéljék végig az előírásokat. A jelenlévők közül többen jelezték csatlakozási szándékukat.

Kenyeres Zoltán jelezte, hogy legeltetési tilalmat a legérzékenyebb, s egyben legértékesebb gyepekre javasol csak a terv, amelyek a volt katonai terület környékén találhatók.

A helyi érintettek jelezték, hogy mely helyrajzi számoknál tartják problémásnak a Natura 2000 terület kijelölését: Tahitótfaluban a 103/20, 110 hrsz-ek esetében, Pócsmegyeren pedig a 037/5, 038 (út), 040/2 (kivett terület), 040/3 (kivett terület), 040 ilyen nem lehet, 041 egy része művelésből kivett, 045 (út), 047 (út) hrsz-ek esetében.

Az egyik érintett önkormányzat munkatársa felvetette, hogy a GY21 előírás nem üti-e a területalapú támogatás feltételeit.

Marticsek József válaszában leszögezi, hogy egyeztetni foigják a többi rendelettel a fenntartási terv előírásait.

Végül megállapodás született, hogy a tervező a gazdálkodókkal közösen bejárja a területet, s megbeszéli az előírásokat a terepszemle során.

Az egyik érintett önkormányzat munkatársa (polgármester) felvetette, hogy az előírásokkal jelenlegi formájukban az a probléma, hogy a számonkérés oldaláról közelítenek a tájhasználat szabályozásához, s nem az előírások betartásának ösztönzését, díjazását tartják szem előtt.

KE-3

Problémás a juh legeltetéséhez kapcsolódó előírás (GY66). A gazdálkodók javasolják, hogy lóval is lehessen a területet legeltetni.

Podmaniczky László szerint a lóval történő legeltetés felvehető az előírások közé.

KE-4

Nincs különösebb probléma az itt szereplő előírásokkal.

KE-5

Gazdálkodó4 felvetette, hogy a galagonya cserjések miatt részesülnek előnyben a legelőhöz képest ezen a kezelési egységen. Javasolja, hogy cserjeirtás után lehessen legeltetni a területet, ahogyan más területein ő maga is teszi a NPI kérésére.

Az egyik érintett önkormányzat munkatársa megjegyezte, hogy az érintett gazdálkodó legelői nem a KE-5-ös kezelési egységbe tartoznak, ezért kéri tőle a NPI, hogy irtsa a cserjét.

Gazdálkodó4 válaszul megjegyezte, hogy szerinte a KE-2 kezelési egység semmiben sem különbözik a többitől, nem érti, ha másutt lehet legeltetni, akkor ott miért nem. Ez indokolja azt is, hogy közös terepszemlét tartsanak az előírások véglegesítése előtt.

Podmaniczky László megnyugtatta az egybegyűlteket, hogy még nincs elkésve a javaslatok módosításával senki, a tervezési folyamat még nem zárul le.

KE-6

Gazdálkodó2 jelezte, hogy az AKG programban legeltetni csak június 15 után lehet, ami ellentétben áll az itt megfogalmazott előírással (GY69). Kérdésként merül fel, hogy ilyen esetben melyik szabályt kell betartani.

Marticsek József válaszában hangsúlyozta, hogy a fenntartási terv még nem lép életbe, s csak úgy fogják hatályba helyezni, hogy az ilyen átfedéseket és ütközéseket kiszűrik.

Gazdálkodó2 megjegyezte, hogy javasolja a juh mellett a lóval való legeltetést is a kezelési egységen. Kenyeres Zoltán elfogadta a javaslatot.

KE-7

Nem érkezett javaslat vagy ellenvetés.

KE-8, KE-9, KE-10, KE-11

Az erdős területekre vonatkozó előírásokat a konzorcium tagjai későbbi időpontban – a most készülő üzemterv véglegesítése után – fogják egyeztetni a Pilisi Parkerdő Zrt. munkatársaival.

KE-12

A szántókra vonatkozó előírások kapcsán nem érkezett javaslat vagy ellenvetés.

A **Szigetmonostori Vadásztársaság** képviselője elmondta, hogy a vadeltartó képesség miatt mindenképpen jónak tartaná a fenntartási tervek megvalósulását. Láttá ugyanis, hogyan ment tönkre a sziget egyik fele, a másik pedig hogyan javult. A sziget azon része, mely a nemzeti park gondozása alatt áll, sokkal rosszabb állapotban van, mint ami jelenleg nem védett. Ez a legeltetésnek és az időnkénti égetésnek köszönhető, amely egyértelmű javulást hozott az országos védelem alatt nem álló területeken.

Kérdést intézett a Fővárosi Vízművek Zrt-hez a vízvédelmi területeken kialakított tájidegen kerítések kapcsán. Több helyi érintett is egyetért abban, hogy a korábbi természetes, cserjékből kialakított sövény sokkal áthatolhatatlanabb volt, s számos állatnak nyújtott bújóhelyet, ellenben a most felépített kerítés előnyeit nem látják.

Fővárosi Vízművek Zrt. képviselője elmondta, hogy a kerítésépítés kapcsán a társaság képviseletében jelenlévők sajnos nem illetékesek. A fenntartási tervben szereplő – különösen a szántókhoz kapcsolódó – előírásokhoz hozzátette, hogy vízbázisvédelemhez környezetkímélő növényvédőszer használata szükséges, a mezőgazdasággal foglalkozók között a kíméletes mezőgazdasági technológiák népszerűsítése is kívánatos.

Megyesi Boldizsár lezárta a fórumot, megköszönte a részvételt.

FELJEGYZÉS

A mai napon terepbejárást tartottunk a Szigeti Homokok Natura 2000 területéhez tartozó Szigetmonostor 085/2 hrsz, KE 2 kezelési egységhez tartozó élőhely-foltján.

A résztvevők kölcsönösen és teljes körűen megismerték egymás területkezeléssel kapcsolatos álláspontját.

Jelen Feljegyzés 1 eredeti példányban készült.

Jelenlévők:

Név	Aláírás	Elérhetőség
D'KOHLEBÖTŐ	<i>[Handwritten signature]</i>	203305145
KEMERES ZOLTÁN	<i>[Handwritten signature]</i>	2013189315

2016
Létfeltétel
Pannónia
32.

Megjegyzések:

A fenntartási javaslat a hőmérsékletre módosul: Kizárólag legeltetésről
történi beszámoló. Túllegeltetés tilos. A legeltetés során a domborzatokat,
árvíznyelvényt gyengebb minőségű kelt.

Szigetmonostor, 2009. szeptember 11.

Kapcsolatok

A tervezés szakmai témafelelőse, a projekt kezdeményeztetője: Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium, Természetmegőrzési és Környezetvédelmi Szakállamtitkárság, Pallag Orsolya, pallag@mail.kvvm.hu, 06 1 457 3506

A tervezés szakmai képviselője: VÁTI, Kht. Térsvégi Tervezési és Területrendezési Iroda, Göncz Annamária, agoncz@vati.hu, 06 1 224 3132

A tervezés szakmai vezetője: Szent István Egyetem, Mezőgazdasági- és Környezettudományi Kar, Környezet- és Tájgazdálkodási Intézet, Dr. Podmaniczky László, podmaniczky.laszlo@kti.szie.hu, 06 28 522 000/1059
Kommunikációs felelős: Szent István Egyetem, Mezőgazdasági- és Környezettudományi Kar, Környezeti Társadalomkutató Csoport, Dr. Pataki György, pataki.gyorgy@kti.szie.hu, 06 28 522 000/2269

Partnerszervezetek: Magyar Tudományos Akadémia Ökológiai és Botanikai Kutató Intézet, Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület, ACRIDA Bt, Doronicum Kft, Naturlglob Kft, Mohos-Csítr Kft.

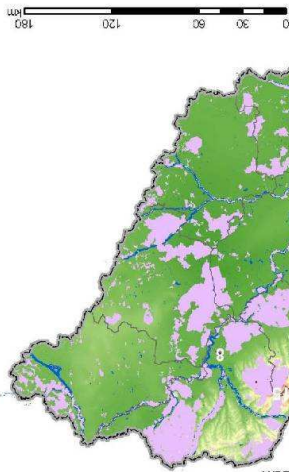
A tervezés honlapja: www.naturaterv.hu

Projekt titkárság: VÁTI, Kht. Tervezési és Területrendezési Iroda, Huszár Szilvia, szhuszar@vati.hu, 06 1 224 3100/4410

Szerkesztette: VÁTI Kht.
Kiadja és terjeszti: SZIE, KTI
Készült a 2006/18/176.07.01 számú Átmeneti Támogatás keretén belül megvalósuló „Natura 2000 területek fenntartási tervének elkészítése és ehhez kapcsolódó szolgáltatások elvégzése” című projekt keretén belül az Európai Unió finanszírozásával.
Budapest, 2009

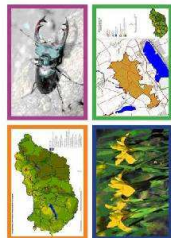
1. Általános információk
2. Natura 2000 területek
3. Általános információk
4. Általános információk
5. Általános információk
6. Általános információk
7. Általános információk
8. Általános információk
9. Általános információk
10. Általános információk
11. Általános információk
12. Általános információk
13. Általános információk
14. Általános információk
15. Általános információk
16. Általános információk
17. Általános információk
18. Általános információk
19. Általános információk
20. Általános információk

A vizsgált Natura 2000 területek elhelyezkedése az országban

NATURA 2000 TERÜLETEK FENNTARTÁSI TERVEINEK KÉSZÍTÉSE

2006/18/176.02.01 számú Átmeneti Támogatás keretén belül megvalósuló „Natura 2000 területek fenntartási tervének elkészítése és ehhez kapcsolódó szolgáltatások elvégzése” című projekt
www.naturaterv.hu

Natura 2000 területek

A Natura 2000 területek az európai jelentőségű ritka és veszélyeztetett fajok, illetve élőhelyek ökológiai hálózata. Kijelölésük célja a fajok és élőhelyek kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fejlesztése, illetve helyreállítása az adott ágazathoz igazodó gazdálkodási formák támogatásával összhangban. A védelem célját az EU két irányelvében határozta meg, amelyekben egyben kötelezi a tagországokat a Natura 2000 hálózat lehatárolására.

Natura 2000 területek kijelölése Magyarországon

2004-re az országban 512 Natura 2000 terület közel 20000 km² (2 millió ha) került kijelölésre.

Ezzel hazánk a Pannón biogeográfiai régió tagjaként jelentős mértékben járul hozzá Európa természeti értékeihez. A hazai Natura 2000 területek kijelölését a 275/2004 (X.8.) Korm. rend. határozta meg, a helyrajzi számos kiírásával pedig a 45/2006. (XII. 8.) KVM rendeletben található.

Natura 2000 területek fenntartási terve

Az irányelvek céljainak teljesítése érdekében a tagállamok a Natura 2000 területekre kezelési terveket, ún. „Natura 2000 fenntartási terveket” készíthetnek. E tervek rögzítik a természetvédelmi célkitűzéseket és a területhasználókkal együtt kialakított kezelési előírásokat. Ezek alapját képezhetik többek között az egyes területeken igényelhető agrár-környezet-gazdálkodási kifizetéseknek, amelyek az aktuális agrár-környezetgazdálkodási jogszabályokban jelennek meg. A támogatási lehetőségek forrásait tartalmazó Új Magyarország Vidékfejlesztési Program alapján a hamarosan kérelmezhető agrár-környezetgazdálkodási intézkedések odaítélése során a Natura 2000 területeken gazdálkodókat előnyben kell részesíteni. Ezek a kifizetések nagyban hozzájárulnak a hálózat kedvező természeti állapotának megőrzéséhez. Ezen kívül számtalan élőhely-védelemmel összefüggő fejlesztés, rekonstrukciós elképzelés is megfogalmazódhat, amely alkalmas egyéb pályázati lehetőség megvalósítására.

A fenntartási tervek hazai tervezése

2008-ban jelen munka keretében, Uriós forrásból finanszírozott formában elindult hazánkban is a fenntartási tervek készítése.

A fenntartási tervek kidolgozásának hármas célja van:

- Az érintettekkel közösen olyan gazdálkodási előírások fogalmazódjanak meg, amelyek betartásával – egyfeljárt önkéntes feladatváltással formájában – a területen gazdálkodók közreműködnek a természeti értékek megőrzésében és gyarapításában.
- Az egyes Natura 2000 területek érintettjei – földtulajdonosok, gazdálkodók és egyéb területhasználók – megismerhessék azokat a természetvédelmi értékeket, szempontokat, amelyek a terület kijelölését szükségessé tették.
- A nyílt tervezési folyamatban a különböző érdekcsoportok álláspontja tükröződjön, alakuljon ki pábeszéd a területek jó kezelése érdekében, és mindez tanulsággal szolgáljon a további Natura 2000 területek fenntartási terveinek készítésekor. Ezt a célt szolgálja a www.naturaterv.hu címen elérhető honlapunk, ahol az érdeklődők a regisztrációt követően szakmai észrevételeket, kiegészítéseket, kérdéseket tehetnek fel a tervezőknél.

A tervezési folyamat lépései

A projektet a közbeszerzésen nyertes VÁTI Knt. koordinálja. A tervezési munka, amely 2008. októbertől 2009. decemberéig tart, több szakmai partnerszervezet együttműködésén alapszik.

1. Előkészítés

Területek természeti értékeit és a területhasználókat leginkább jellemző adatok összegyűjtése, aktualizálása.

2. Tervezés

Terepbejárás, kapcsolatteremtés az érintettekkel, kezelési célok megfogalmazása;

Kezelési előírások meghatározása;

Támogatási rendszerbe (AKG) illesztése;

3. Egyeztetés, dokumentálás

Egyeztetések a területi és szakági érintettekkel, Egyeztetett tervdokumentumok, kiadvány elkészítése;

Kommunikáció

A tervezést végigkíséri egy új típusú, széles körű és nyílt kommunikáció, amelynek célja, hogy lehetőséget biztosítson minden érintett számára a tervezésbe való bekapcsolódásra. Ennek alapját a projekt honlapja képezi, amely hozzáférési lehetőséget biztosít minden érdeklődő számára a regisztrálás után. A nyílt tervezési folyamat keretében azt szeretnénk elérni, hogy a természetvédelmi célokról és intézkedésekről folyó párbeszében minden résztvevő számára elfogadható kezelési javaslatok születessenek, és javuljon a Natura 2000 hálózat célkitűzéseinek ismertsége, elfogadottsága. Minde mellett célunk annak elérése, hogy – a környezetvédelmi és földművelésügyi tárcával folytatott rendszeres konzultációk és szakmai egyeztetések eredményeként – az agrártámogatási rendszer kialakítása során a fenntartási terveket figyelembe vegyék.

A tervezés eredményei

- 45000 ha összterületű 20 Natura 2000 terület fenntartási tervének kidolgozása
- Agrártámogatási rendszerbe illeszthető, ellenőrizhető fenntartási előírás csomagok kialakítása az egyes Natura 2000 területekre
- Tájékoztató kiadvány elkészítése az érintett területhasználóknak, gazdálkodóknak, kezelő szervezeteknek
- A további fenntartási tervezést megalapozó tervezési és kommunikációs tapasztalatok összegyűjtése, módszertan kidolgozása

Berhidai-löszvölgyek (HUBF20024)

A mi feladatunk.....

Jelen munka keretében uniós forrásból finanszírozott formában indul hazánkban a fenntartási tervek készítése. A fenntartási tervek elkészítésének hármas célja van:

- Az érintettekkel közösen olyan gazdálkodási előírások fogalmazódnak meg, amelyek betartásával – egyfajta önkéntes feladatvállalás formájában – a területen gazdálkodók közreműködnek a természeti értékek megőrzésében és gyarapításában.
- Az egyes Natura 2000 területek érintettjei – földtulajdonosok, gazdálkodók és egyéb területhasználók – megismerhessék azokat a természetvédelmi értékeket, szempontokat, amelyek a terület kijelölését szükségessé tették.
- A nyílt tervezési folyamatban a különböző érdekcsoportok álláspontja tükröződjön és alakuljon ki párbeszéd a területek jó kezelése érdekében, és mindez tanulságul szolgáljon majd a további Natura 2000 területek fenntartási terveinek készítésekor.

Mindemellett célunk annak elérése, hogy – a környezetvédelmi és földművelésügyi tárcával folytatott rendszeres konzultációk és szakmai egyeztetések eredményeként – az agrártámogatási rendszer kialakítása során a fenntartási terveket figyelembe vegyék.

Az ön részvétele.....

Szeretnénk, ha Ön is hozzájárulna a tervezés folyamatához. A tervvel kapcsolatos aktuális információkat a www.naturaterv.hu oldalon talál. Itt lehetősége van arra, hogy hozzájáruljon, véleményét mondjon és kérdéseket tegyen fel. A tervezés folyamata 2009. novemberében zárul. Szeretnénk, ha Ön is bekapcsolódna a kezelési intézkedésekkel kapcsolatos párbeszédbe, és részt venne a tervezést segítő helyi fórumon. A helyi fórumon mutatjuk be a készülő szakmai terveket Önök számára. Ha szeretné részt venni a helyi fórumon, kérjük jelezze ezt nekünk!

Beszéljünk....!

Ha kapcsolatba kíván lépni velünk, akkor:

Helyi fórummal kapcsolatban keresse: Kelemen Eszter (kelemen.eszter@essrg.hu);

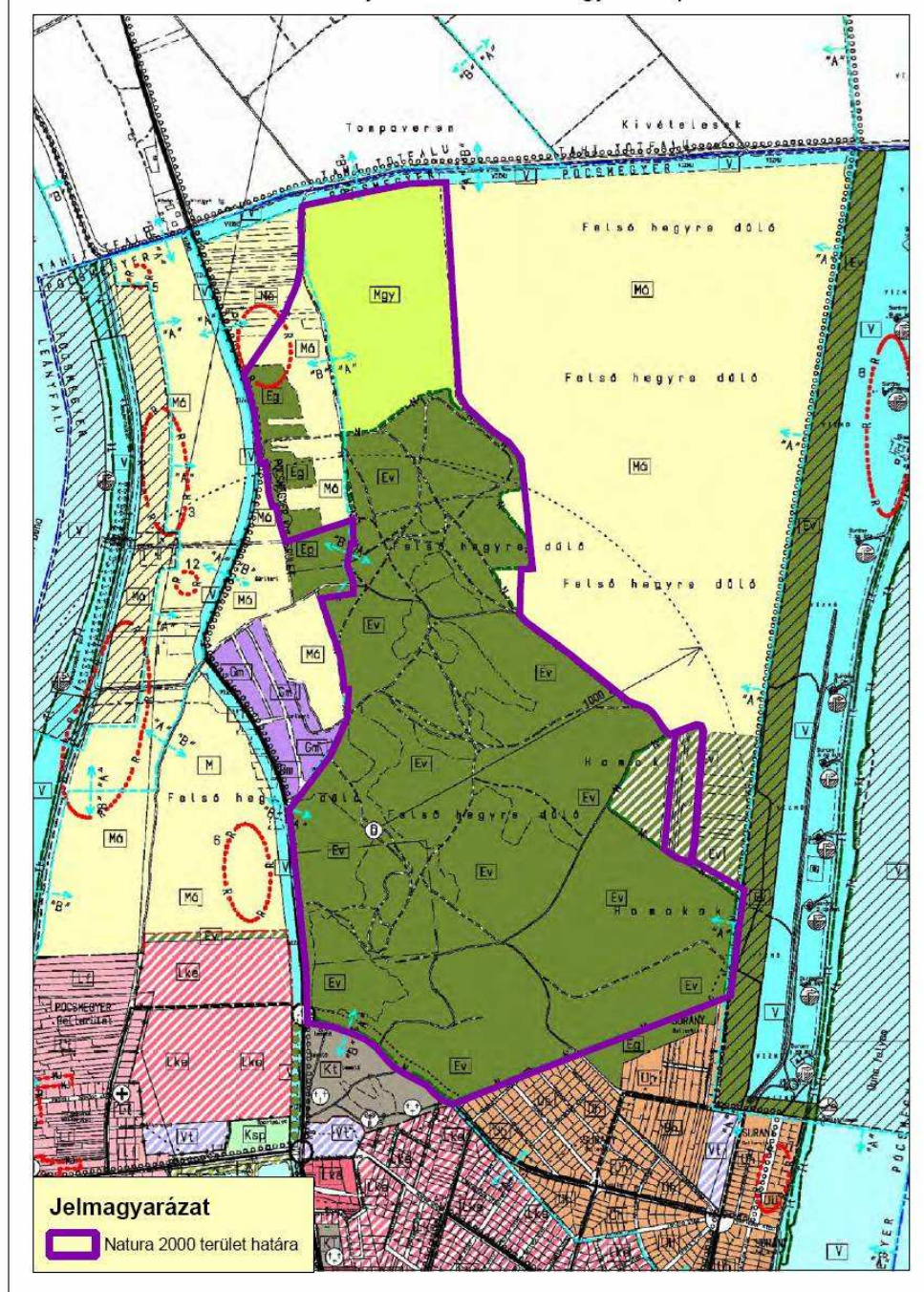
A tervekkel és azok megvalósulásával kapcsolatos észrevételeit és javaslatait várja a projekt témavezetője: Podmaniczky László (tel: 30/250 3614, podmaniczky.laszlo@kti.szie.hu);

A Natura2000 terület helyi kapcsolattartói, Balatoni NPI: Petróczy Imre (petroczy@bfnp.kvvm.hu, tel:87/555-262), Megyer Csaba (megyer@bfnp.kvvm.hu, tel: 92/599-253), Rozner György (roznerguyuri@t-online.hu);

A tervezés szakmai témafelelőse: Pallag Orsolya (Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium, Természetmegőrzési és Környezetvédelmi Szakállamtitkárság, pallag@mail.kvvm.hu, tel:1/457 3506)

Az érintett település településszerkezeti terve

A Natura 2000 lehatárolás elhelyezkedése Pócsmegyer településszerkezeti tervén

A Natura 2000 lehatárolás elhelyezkedése Tahitótfalu településszerkezeti tervén

A fenntartási terv véleményezése
Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. kormányrendelet szerint érintett véleményezők

Sor-szám	Elő-írás/Téma	Natura 2000 terület	Kezelé-si egy-ség	Véleményező szerve-zet	Véle-mény-azono-sító	Kivonatos vélemény	Tervezői válasz	Megbízóval egyeztetett álláspont (ha szükséges)	Vélemény átvezetése javasolt	Véleményezés módja L:levél F:fórum @:email
118.		Szigeti homok		Fővárosi Vízművek Zrt.	/1	A Szigeti homok Natura 2000 terület fenntartási tervéhez kapcsolódóan kérjük mérlegelni annak a lehetőségét, hogy a Szigeti homok Natura 2000 területeken, tekintettel a vízbázis védőterületekre (hidrogeológiai "A" és "B") a környezetkímélő növényvédő-szerek használata belekerüljön a tervbe.				F
132.		Szigeti homok		Fővárosi és Pest me-gyei Mezőgazdasági Szakigazgatósági Hi-vatal Erdészeti igazga-tóság	/1	A területen nincs Euro-szibériai erdőssztyepp tölgyes, a fenntartási terv 3.2.1. fejezetében sem szerepel. Nincsen megemlítve: erdőterületen az illetékes I. fokú erdészeti hatóság: Fővárosi és Pest Megyei MgSzH Erdészeti Igazgatóság. A tervezési és egyéb előírások fejezet B) pontjá-ban tévesen az 1996. évi LIV. Tv-re hivatkoznak a jogszabályok között. Az új törvény 2009. évi XXXVII. tv				F
133.	E06, E07, E08, E11, E18, E28, E34, E35, E52, E53, E54, E55	Szigeti homok		Fővárosi és Pest me-gyei Mezőgazdasági Szakigazgatósági Hi-vatal Erdészeti igazga-tóság	/2	Az erdészeti politikával és az érvényes erdészeti hatósági előírásokkal összhangban van.	Választ nem igényel.			F
134.	E02, E03, E04, E05, E12, E17, E22, E32, E37, E38, E41, E47, E77	Szigeti homok		Fővárosi és Pest me-gyei Mezőgazdasági Szakigazgatósági Hi-vatal Erdészeti igazga-tóság	/3	Az erdőtörvény eltérő módon szabályozza, ellen-téses szabályozó fenntartási terv szinten nem lehetséges.			Általános probléma.	F
135.	E09, E10, E13-15, E16, E20, E21, E23, E24-27, E29, E39, E40, E42-46, E48, E49, E50, E56, E59-65, E70-78	Szigeti homok		Fővárosi és Pest me-gyei Mezőgazdasági Szakigazgatósági Hi-vatal Erdészeti igazga-tóság	/4	Előírások csak akkor tehetők, ha az alábbi felté-telek együttesen teljesülnek: - az érvényes szabályzókkal összhangban vannak - a terület kezelője azt önként vállalja - a felmerülő többletköltségeket a keze-lőnek megtéríti - E19: 100m (Tvt.) - E30: erdőterületen nincsen erdőtelepítés - E41: erdészeti termőhelyfeltárás alapján - E44: ha a megfelelő záródás magtartása engedi			Általános probléma.	F

Sor-szám	Elő-írás/Téma	Natura 2000 terület	Kezelési egység	Véleményező szervezet	Véleményazonosító	Kivonatoss vélemény	Tervezői válasz	Megbízóval egyeztetett álláspont (ha szükséges)	Vélemény átvezetése javasolt	Véleményezés módja L:levél F:fórum @:email
						Az erdészeti hatóság nem tud egyetérteni a tarvágás és a teljes talajelőkészítés tiltásával.				
136.		Szigeti homok		Fővárosi és Pest megyei Mezőgazdasági Szakigazgatósági Hivatal Erdészeti igazgatóság	/5	A 3.2. Kezelési javaslatok fejezetben az erdőgazdálkodás gyakorlatának gyökeres megváltoztatására olyan tiltások fogalmazódtak meg, amelyeknek nincs jogszabályi alapja és elemeiben az Evt. Rendelkezéseivel ellentétes, szakmailag nem megalapozott.			Általános probléma.	
137.	E10	Szigeti homok	KE8	Fővárosi és Pest megyei Mezőgazdasági Szakigazgatósági Hivatal Erdészeti igazgatóság	/6	Az erdészeti hatóság által támogatható, de eltérő az Országos Erdőállomány Adattárban, Körzeti Erdőtervben foglalt előírás (pl. véghasználat) esetén nem tartható.			Általános probléma.	L
138.	E37	Szigeti homok	KE8	Fővárosi és Pest megyei Mezőgazdasági Szakigazgatósági Hivatal Erdészeti igazgatóság	/7	Az erdészeti hatóság által támogatható, az új Etv a hivatkozott helyen nem tárgyalja a kérdést.			Általános probléma.	L
139.	E73	Szigeti homok	KE8	Fővárosi és Pest megyei Mezőgazdasági Szakigazgatósági Hivatal Erdészeti igazgatóság	/8	Az Etv. 7. § (1) bekezdés a-c pontjainak megfelelően erdőtársulások esetén támogatható, azonban az Etv. 7. § (1) bekezdés d-f pontjának megfelelő erdőtársulások esetén nem tudja támogatni az erdészeti hatóság. Az erdőgazdálkodás faállomány-típusoktól függően lehet vágásos ill. szálaló, amelyeknek megválasztása az erdőgazdálkodó joga, az erdészeti hatóság csak javaslattal élhet.			Általános probléma.	L
140.	E04	Szigeti homok	KE9	Fővárosi és Pest megyei Mezőgazdasági Szakigazgatósági Hivatal Erdészeti igazgatóság	/9	Védett területen az NPI-vel egyeztetett helyen, nem védett Natura 2000 területen nem kell egyeztetni NPI-vel, nincs jogszabályi háttere.			Általános probléma.	L
141.	E43	Szigeti homok	KE9	Fővárosi és Pest megyei Mezőgazdasági Szakigazgatósági Hivatal Erdészeti igazgatóság	/10	Szerkezetátalakításra nem lehet kényszeríteni a gazdálkodót. Ahol akácos állomány található az nem jelölő társulása és nem élőhelye a Natura 2000 területnek. Kezelése az Országos Erdőállomány Adattárban foglalt előírás szerint.			Általános probléma.	L
142.	E48	Szigeti homok	KE9	Fővárosi és Pest megyei Mezőgazdasági Szakigazgatósági Hivatal Erdészeti igazgatóság	/11	Jelen állapotban semmilyen életközösséget nem lehet fenntartani. Kezelése az Országos Erdőállomány Adattárban foglalt előírás szerint.	„Jelen állapotban” alatt azt értjük, hogy beavatkozásmentesen. (megj.: Bár ezek nem azok, de léteznek olyan stabil életközösségek, melyek természetes szerkezetváltozása emberi léptékben nem értelmezhető.)			L
		Szigeti homokok	KE Erdők általában	PP Zrt.		Homokon nem lehet betartani azt az előírást, hogy a keréknyom max. 10 cm lehet.	Nem csak homokon nem tartható be. Az előírás a gépi munkavégzés minimalizálását célozza a környező, sérülékeny élőhelyek védelme érdekében.			F
	GY66	Szigeti homokok	KE 3	Gazdák		Problémás a juh legeltetéséhez kapcsolódó előírás A gazdálkodók javasolják, hogy lóval is lehessen a területet legeltetni.	Podmaniczky László szerint a lóval történő legeltetés felvehető az előírások közé.		× megtörtént	F
	GY66	Szigeti homokok	KE 6	Gazdák		Kíváncos lenne, ha nem csak juhval lehetne legeltetni.	Elfogadható.		× megtörtént	F
	GY21	Szigeti homokok	KE???	Az egyik érintett önkormányzat munkatársa		Ne ellenkezik-e az előírás a területalapú támogatás feltételeivel?	Egyeztetés kell.			F
	GY33	Szigeti homokok	KE2	Gazdák		Nem érthető, hogy lábon állva kell hagyni az	1) A sérülékeny homokfelszínt minél kisebb			F

Sor-szám	Elő-írás/Téma	Natura 2000 terület	Kezelé-si egy-ség	Véleményező szerve-zet	Véle-mény-azono-sító	Kivonatos vélemény	Tervezői válasz	Megbízóval egyeztetett álláspont (ha szükséges)	Vélemény átvezetése javasolt	Véleményezés módja L:levél F:fórum @:email
						akácot elszáradni a vegyszeres kezelés után.	mértékben zavarják a fák kivágásával és el-szállításával. Idősebb akácegyedek kivágását követő sarja-dzás az inváziós faj még intenzívebb terjedé-sét segítené elő.			
	GY21	Szigeti homokok	KE2	Gazda		Mennyi ideig maradna fent az esetleges legelte-tési tilalom? Ha tilos legeltetni, nem lehet gazdálkodni.	6 évente felülvizsgálják a terveket. legeltetési tilalmat a legérzékenyebb, s egyben legértékesebb gyepekre javasol csak a terv. A fórumon megbeszélte terepi egyeztetés meg-történt. A 085/2 hrsz. esetén a lokális fenntar-tási előírás a következő: Legeltetés támogat-ható, a túllegeltetés tilos, a legeltetés során a dombhátakat és árvalányhajás gyepeket kí-mélni kell.		× megtörtént	F
	GY21		KE5	Gazda		Javasolja, hogy cserjeirtás után lehessen legeltetni a területet, ahogyan más területein ő maga is teszi a NPI kérésére.	Lokális javaslatként beemeltük.		× megtörtént	F
	???	Szigeti homokok	KE Erdők általá-ban	PP Zrt.		Homokon nem lehet betartani azt az előírást, hogy a keréknyom max. 10 cm lehet.	Nem csak homokon nem tartható be. Az elő-írás a gépi munkavégzés minimalizálását célozza a környező, sérülékeny élőhelyek védelme érdekében.			F
	GY66	Szigeti homokok	KE 3	Gazdák		Problémás a juh legeltetéséhez kapcsolódó előírás A gazdálkodók javasolják, hogy lóval is lehessen a területet legeltetni.	Podmaniczky László szerint a lóval történő legeltetés felvehető az előírások közé.		× megtörtént	F
	GY66	Szigeti homokok	KE 6	Gazdák		Kíváncos lenne, ha nem csak juhval lehetne legeltetni.	Elfogadható.		× megtörtént	F
	GY21	Szigeti homokok	KE???	Az egyik érintett ön-kormányzat munkatársa		Ne ellenkezik-e az előírás a területalapú támogatás feltételeivel?	Egyeztetés kell.			F
	GY33	Szigeti homokok	KE2	Gazdák		Nem érthető, hogy lábon állva kell hagyni az akácot elszáradni a vegyszeres kezelés után.	1) A sérülékeny homokfelszínt minél kisebb mértékben zavarják a fák kivágásával és el-szállításával. 2). Idősebb akácegyedek kivágását követő sarjadzás az inváziós faj még intenzívebb terjedését segítené elő.			F
	GY21	Szigeti homokok	KE2	Gazda		Mennyi ideig maradna fent az esetleges legelte-tési tilalom? Ha tilos legeltetni, nem lehet gazdálkodni.	6 évente felülvizsgálják a terveket. legeltetési tilalmat a legérzékenyebb, s egyben legértékesebb gyepekre javasol csak a terv. A fórumon megbeszélte terepi egyeztetés meg-történt. A 085/2 hrsz. esetén a lokális fenntar-tási előírás a következő: Legeltetés támogat-ható, a túllegeltetés tilos, a legeltetés során a dombhátakat és árvalányhajás gyepeket kí-mélni kell.		× megtörtént	F
										F
										F

Megjegyzés [K2]: INNEN KEZDŐDEK MÁR VOLTAK FENT

Ábrák, táblázatok

1. számú táblázat

Szigeti homokok érintett helyrajzi számai
Pócsmegyer 035, 036a, 036b, 036c, 037/3a, 037/3b, 037/3c, 037/3d, 037/3f, 037/3g, 037/3h, 037/4, 037/5, 038, 040/1, 040/2, 040/3, 040/4a, 040/4b, 040/4c, 040/4d, 040/4f, 040/4g, 040/4h, 040/4j, 041a, 041b, 041c, 042, 046a, 046b, 046c, 047, 048/1, 048/2, 049/20
Szigetmonostor 062/2, 062/3, 062/4, 062/5, 062/6, 062/8, 062/9a, 062/9b, 062/10a, 062/10b, 062/10c, 062/11a, 062/11b, 062/11c, 085/1, 085/2, 086a, 086b, 086c, 086d, 086f, 087, 088, 089a, 089b, 089c, 089d, 089f, 0108/8, 0108/9a, 0108/9b, 0108/9c, 0108/10, 0108/11, 0108/12, 0108/13, 0108/14, 0108/15, 0108/16
Tahitótfalu 064/1a, 064/1b, 064/2a, 064/2b, 065, 066/2, 067, 068/1, 068/2, 068/3, 068/4, 068/5a, 068/5b, 068/5c, 0110/4, 0110/15a, 0110/15b, 0110/17a, 0110/17b, 0110/18a, 0110/18b, 0106, 0107, 0103/18, 0103/20, 0108/5, 0133/27, 066/1

Digitális melléklet

Natura 2000 kód	Natura 2000 név	Shp fájlok	Ápr 30-i dokumentációban csatolandó térképek száma 1. áttekintő térkép ortofotón 2. natura élőhelyek 3. Á-NÉR élőhelyek 4. kezelési szempontból kiemelt növényfaj 5. kezelési szempontból kiemelt állatfajok 6. kezelési előírások
HUDI20047	Szigeti homokok	Sziget_eh shp (attr. tábla oszlopai T-VEG, Natura 2000, kezelés) állatfaj és növényfaj shp.	1.2.3.4.5.6.

IV. Natura 2000 fogalomtár

Agrár-erdészeti rendszer : Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az agrár-erdészeti rendszerek mezőgazdasági földterületeken történő első létrehozásához nyújtandó támogatás igénybevétele részletes szabályairól szóló 46/2009.(IV.16.) FVM rendeletben részletezett földhasználat (főként fás legelők létesítése szántó, gyepterületek művelési ágaként)

Á-NÉR: Az Általános Nemzeti Élőhely-osztályozási Rendszer (Á-NÉR) Magyarország növényzetének és élőhelyeinek térképezéséhez napjainkban leggyakrabban használt, többszörösen tesztelt és javított élőhely-osztályozási rendszer [Általános Nemzeti Élőhely-osztályozási Rendszer (Á-NÉR2007) Szerkesztők: Böllöni János, Molnár Zsolt, Kun András és Biró Marianna Vácrátót 2007]

Erdősítés: Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009.évi XXXVII.törvény értelmében erdőtelepítés és erdőfelújítás

Erdőtelepítés: Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az agrár-erdészeti rendszerek mezőgazdasági földterületeken történő első létrehozásához nyújtandó támogatás igénybevétele részletes szabályairól szóló 46/2009.(IV.16.) FVM rendelet értelmében erdei faállomány korábban más művelési ágú ingatlanon való telepítése

Élőhelyvédelmi irányelv – A Tanács 1992. május 21-i 92/43/EGK irányelve a természetes élőhelyek, illetve vadon élő növény- és állatvilág védelméről.

Fásítás: Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az agrár-erdészeti rendszerek mezőgazdasági földterületeken történő első létrehozásához nyújtandó támogatás igénybevétele részletes szabályairól szóló 46/2009.(IV.16.) FVM rendelet értelmében a külterületen található fa, fasor, facsoport és fás legelő

- a) fasornak kell tekinteni a miniszter által rendeletben meghatározott fajú, egy sorban lévő fák összességét, ahol a fák totálvolumene nem nagyobb a fák idős korában várható korona átmérőjének a kétszeresénél;
- b) facsoportnak kell tekinteni a miniszter által rendeletben meghatározott fajú fák idős korára várható korona vetülete által legalább hatvan százalékban fedett, ezerötszáz négyzetméternél kisebb földterületet;
- c) fás legelőnek kell tekinteni az olyan legelőterületet, amely a miniszter által rendeletben meghatározott fajú fák idős korára várható korona vetülete által egyenletes elosztásban legalább harminc százalékban fedett

Fenntartási terv - Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet alapján a Natura 2000 területen található közösségi jelentőségű és a kimagasló közösségi jelentőségű fajok, illetve élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzését, fenntartását, valamint helyreállítását szolgáló intézkedéseket magába foglaló terv

Irányelv - A közösségi joganyag egyik gyakran alkalmazott típusa, amely elsődlegesen csak a célt vagy célokat fogalmazza meg. A tagállamoknak az irányelvben rögzített célokat el kell érniük, de a nemzeti jog alapján meghozott intézkedésekkel ők maguk választhatják meg a megvalósítás módját és eszközeit.

Jelölő faj/élőhely: A Natura 2000 területek kijelölés alapjául szolgáló fajok és élőhelyek, amelyek natura adatbázisban (Standard Data Form) az A, B, C értékkel azonosított populációkat jelenti, illetve reprezentativitást jelenti.

Kezelési egység: a Natura 2000 területen belül azon élőhelyfoltok, amelyek egységes kezelése indokolt, illetve amelynél a célok eléréséhez a földhasználati előírások nem különülnek el.

Kiemelt közösségi jelentőségű faj - Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet 2. B) és a 3. B) számú mellékletben meghatározott azon fajok, amelyek közösségi szempontból veszélyeztetettek, sérülékenyek, ritkák, illetőleg bennszülöttek, és amelyek megőrzéséért a Közösség kiemelt felelősséggel tartozik. Az élőhelyvédelmi irányelv II. mellékletében ezek a fajok *-gal vannak megjelölve.

Kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípusok - Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet 4. B) számú mellékletben meghatározott azon közösségi élőhelytípusok, amelyeket közösségi szinten eltűnés veszélye fenyeget, és amelyek megőrzéséért a Közösség különleges felelősséggel tartozik.

Kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület¹: olyan közösségi jelentőségű terület, amelyen legalább egy kiemelt közösségi jelentőségű faj állománya, élőhelye vagy legalább egy kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípus található, az Európai Unió jogi aktusával történt jóváhagyást követően az élőhelyvédelmi irányelv 4. cikke (4) bekezdésének megfelelő természetvédelmi célkitűzés meghatározásával jogszabályban kihirdetésre került, és amelyre a kiemelt jelentőségű közösségi fajok, illetve kiemelt jelentőségű közösségi élőhelytípusok természetvédelmi helyzetének helyreállítása, illetve fenntartása érdekében az e rendelet szerinti természetvédelmi előírások alkalmazandók.

Közösségi jelentőségű élőhelytípusok: Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet a 4. A) számú mellékletében meghatározott azon közösségi élőhelytípusok, amelyeket közösségi szinten az eltűnés veszélye fenyeget, vagy elterjedési területük zsugorodása, illetőleg eredendően korlátozott elterjedésük következtében kis területen lelhetők fel.

Közösségi jelentőségű faj: Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet 2. A) és a 3. A) számú mellékletben, illetve az élőhelyvédelmi irányelv.. mellékletében felsorolt növény- és állatfajok, amelyek közösségi szempontból veszélyeztetettek, sérülékenyek, ritkák, illetőleg bennszülöttek, megőrzésükhöz különleges természetmegőrzési területek kijelölése szükséges.

Különleges madárvédelmi terület: Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet 5. melléklet szerinti, olyan közösségi szempontból jelentős természeti értékekkel rendelkező terület, amelyen az 1. A) számú mellékletben meghatározott közösségi jelentőségű madárfaj, valamint az 1. B) számú mellékletben meghatározott vonuló madárfaj jelentős állománya, illetve élőhelye található, különös tekintettel a nemzetközi jelentőségű és egyéb vizes élőhelyekre;.

Különleges természetmegőrzési terület: olyan közösségi jelentőségű terület, amelyen közösségi jelentőségű faj jelentős állománya, élőhelye vagy közösségi jelentőségű élőhelytípus található, az Európai Unió jogi aktusával történt jóváhagyást követően a természetes élőhelyek,

valamint a vadon élő növény- és állatvilág védelméről szóló, 1992. május 21-i 92/43/EGK tanácsi irányelv (a továbbiakban: élőhelyvédelmi irányelv) 4. cikke (4) bekezdésének megfelelő természetvédelmi célkitűzés meghatározásával jogszabályban kihirdetésre került, és amelyre a kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű fajok vagy közösségi jelentőségű élőhelytípusok természetvédelmi helyzetének helyreállítása, illetve fenntartása érdekében az e rendelet szerinti természetvédelmi előírások alkalmazandók;

KÜVET: Magyarország külterületi vektoros digitális ingatlan nyilvántartási térképe.

Madárvédelmi irányelv: A Tanács 1979. április 2-i 79/409/EGK irányelve a vadon élő madarak védelméről.

MEPAR: mezőgazdasági parcella azonosító rendszer: a mezőgazdasági és vidékfejlesztési támogatásokhoz és egyéb intézkedésekhez kapcsolódó eljárás egyes kérdéseiről és az ezzel összefüggő törvénymódosításokról szóló 2003. évi LXXIII. Törvény 3.§ d) pontjában és a 115/2003.(XÖ.13.) FVM rendeletben szabályozott azonosító rendszer

NBmR: Nemzeti Biodiverzitás Monitorozó Rendszer

Fizikai blokk: a Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszerről szóló 115/2003. (XI. 13.) FVM rendelet alapján a földfelszínnek az e jogszabály rendelkezései alapján lehatárolt része.

Mezőgazdasági parcella: Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott agrárkörnyezetgazdálkodási támogatások igénybevételének részletes feltételeiről szóló 61/2009. (V. 14.) FVM rendelet alapján egy vagy több szomszédos táblából álló összefüggő földterület, amelyen egy növénycsoportot termeszt egy földhasználó

Tábla: Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott agrárkörnyezetgazdálkodási támogatások igénybevételének részletes feltételeiről szóló 61/2009. (V. 14.) FVM rendelet alapján a mezőgazdasági parcellán belüli, azonos hasznosítási irányú összefüggő földterület, amelyen egyföldhasználó egy növényfajt termeszt, beleértve a takarmánykeverékeket és a vegyesgyümölcsösöket is

Natura 2000 hálózat: Az Európai Unió élőhelyvédelmi és madárvédelmi irányelvei alapján, az irányelvek mellékletein szereplő növény- és állatfajok, valamint élőhelytípusokra kijelölt területek (ökológiai) hálózata. A Natura 2000 fantázia név, amely többek közt 3 féle terület típust is takarhat ld. a Natura 2000 terület magyarázatánál.

Natura 2000 terület: A Natura 2000 hálózat részét képező, konkrét területek. Az egyes területek egyedi kódszámmal (pl. HUBN20067) és névvel (pl. Szilvásváradi Aszaló és Szilvápatak mente) rendelkeznek. Az egyes területeket bizonyos faj/fajok és/vagy élőhelytípusok megőrzése érdekében jelölték ki. A Natura 2000 területnek 3 típusát különböztetjük meg: különleges természet-megőrzési terület, kiemelt jelentőségű természet-megőrzési terület és különleges madárvédelmi terület.

Természetesség/degradáltság: A felmért élőhelyfoltok természetességi-degradáltsági értékelése SEREGÉLYES TIBOR (1995, in NÉMETH, 1995) 5 fokozatú skálája alapján történik

BID	Név
D00	Nincs adat

D01	Teljesen leromlott / a regeneráció elején járó állapot
D02	Erősen leromlott / gyengén regenerálódott állapot
D03	Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot
D04	„Jónak nevezett”, „természetközeli” / „jól” regenerálódott állapot
D05	Természetes állapot

Veszélyeztető tényező: A területre ható természetes – ökológiai, geomorfológiai folyamatok, klimatikus, hidrológiai változások – , és mesterséges tényezők – emberi tevékenységből származó bányászati, katonai, művelési, szennyezési és egyéb tevékenységek – összessége hazai kódrendszerrel ellátva, amelyek elérhetősége a TIR.

TIR: Természetvédelmi Információs Rendszer

